

**Uchwała Nr XVII/125/2016
Rady Miejskiej w Pilźnie
z dnia 17 marca 2016 roku**

w sprawie uchwalenia „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pilzno” na lata 2015-2029

Na podstawie art. 19 ust. 8 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1059 z późn. zm.) oraz art. 7 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) **Rada Miejska w Pilźnie uchwala co następuje:**

§ 1.

Uchwala się „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pilzno” na lata 2015-2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pilzna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Pilźnie
mgr inż. Tadeusz Pieczonka

**Uzasadnienie do uchwały Nr XVII/125/2016
z dnia 17 marca 2016 roku**

Zgodnie z art. 19 ust. 8 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1059) Rada Miejska w Pilźnie uchwała „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pilzno” na lata 2015-2029.

Posiadanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w Polsce jest obowiązkiem prawnym wynikającym w szczególności z:

1. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) zgodnie z którą do zadań własnych gminy należą sprawy związane z zaopatrzeniem w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
2. ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1059 z późn.zm.) zgodnie z którą:
  - gminy są odpowiedzialne za sprawy lokalne, do których należą planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe na obszarze gminy,
  - gmina realizuje zadania zgodnie z założeniami polityki energetycznej państwa oraz z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
3. Obwieszczenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2005 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2025 r. (MP Nr 42, poz. 562), które stwierdza że:
  - Gminna administracja samorządowa jest odpowiedzialna za zapewnienie energetycznego bezpieczeństwa lokalnego, w szczególności w zakresie zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, z racjonalnym wykorzystaniem lokalnego potencjału odnawialnych zasobów energii i energii uzyskiwanej z odpadów.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pilzno w oparciu o art. 57 ust.1 pkt. 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt. 2, w związku z art. 48 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.) uzyskał pozytywną opinię w sprawie odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

jako dokument stanowiący podstawę do uchwalenia „Projektu Założeń do planu zaopatrzenia Gminy Pilzno w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” na lata 2015-2029.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Pilźnie
mgr inż. Tadeusz Pieczonka

Pomorska Grupa Konsultingowa S.A.
ul. Gdańska 76, 85-021 Bydgoszcz
tel./fax 52 345 60 81
NIP 5541006264

2015

**Dyrektor Zarządzający
Projektant**

Romuald Meyer

Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Pilzno

NA LATA 2015 - 2029

PIOTR PAWELEC

Spis treści

1. Wstęp	9
1.1. Metodologia opracowania	9
1.2. Podstawy prawne opracowania	10
1.3. Zgodność z prawem lokalnym	13
1.4. Zakres opracowania i okres jego obowiązywania	14
2. Polityka energetyczna	14
2.1. Prawo międzynarodowe	14
2.2. Prawo krajowe	16
2.3. Prawo lokalne	28
3. Charakterystyka gminy	28
3.1. Położenie gminy i jej podział	28
3.2. Trendy demograficzne	28
3.3. Gospodarka	31
3.4. Zasoby mieszkaniowe	32
3.5. Ochrona przyrody	33
3.6. Formy ochrony przyrody	33
3.6.1. Ochrona powietrza atmosferycznego	35
3.6.2. Obszary Natura 2000	35
4. Charakterystyka stanu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	39
4.1. Zaopatrzenie w ciepło	39
4.1.1. Charakterystyka źródeł ciepła na terenie Gminy	39
4.1.2. Odbiorcy ciepła	44
4.1.3. Plany rozwojowe przedsiębiorstw ciepłowniczych	44
4.1.4. Zaopatrzenie gminy w ciepło – podsumowanie	44
4.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną	45
4.2.1. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy	45
4.2.2. Oświetlenie uliczne	49
4.2.3. Przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej	52
4.2.4. Przedsiębiorstwa obrotu energią	52
4.2.5. Odbiorcy energii elektrycznej	55

4.2.6.	Plany rozwojowe TAURON Dystrybucja S.A.	56
4.2.7.	Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną – podsumowanie.....	58
4.3.	Zaopatrzenie gminy w gaz	58
4.3.1.	Sieć gazowa	58
4.3.2.	Odbiór i zużycie gazu	61
4.3.3.	Przedsiębiorstwa obrotu gazem.....	61
4.3.4.	Plany rozwoju sieci gazowej.....	63
4.3.5.	Zaopatrzenie gminy w gaz – podsumowanie	63
5.	Prognoza zapotrzebowania na energię dla gminy Pilzno	63
5.1.	Założenia prognozy	63
5.2.	Prognoza zapotrzebowania na ciepło.....	69
5.3.	Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną.....	71
5.4.	Prognoza zapotrzebowania na gaz	73
6.	Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych.....	74
6.1.	Przedsięwzięcia optymalizujące wybór nośnika energii oraz technologii przetwarzającej ten nośnik w energię końcową	76
6.2.	Minimalizacja strat w procesie przesyłu i dystrybucji energii.....	79
6.3.	Zastosowanie energooszczędnych urządzeń i technologii	82
6.4.	Termomodernizacja, budownictwo energooszczędne i zmiana źródeł zasilania	84
6.5.	Zmiana postaw i zachowań konsumentów energii	86
7.	Możliwość wykorzystania lokalnych nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych	88
7.1.	Odnawialne źródła energii.....	88
7.1.1.	Energia wody	89
7.1.2.	Energia Słońca	89
7.1.3.	Energia wiatru	92
7.1.4.	Energia geotermalna	95
7.1.5.	Energia biomasy	98
7.1.6.	Biogaz	99
7.1.7.	Biopaliwa płynne	100

7.2. Mikroinstalacje	103
7.3. Zastosowanie kogeneracji	106
8. Możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej.....	107
9. Zakres współpracy z innymi gminami	109
10. Spisy.....	111

Wykaz skrótów:

c.w.u.	ciepła woda użytkowa
GPZ	główny punkt zasilania
Mg	megagram = milion gramów (1 tona)
msc	miejska sieć ciepłownicza
nN	niskie napięcie
NN	najwyższe napięcie
OSD	Operator Systemu Dystrybucyjnego
OSP	Operator Systemu Przesyłowego
OZE	odnawialne źródła energii
SN	średnie napięcie
URE	Urząd Regulacji Energetyki
WN	Wysokie napięcie

Podstawowe jednostki i przeliczniki:

kilo (k)	10^3 = tysiąc
mega (M)	10^6 = milion
giga (G)	10^9 = miliard
tera (T)	10^{12} = bilion
toe	41,87 GJ lub 11,63MW = tona oleju ekwiwalentnego
J	dżul
GJ	gigadżul
TJ	teradżul
W	wat
kW	kilowat
kWh	kilowatogodzina
MW	megawat
MW _e	megawat mocy elektrycznej
MW _p	megawat mocy szczytowej
MW _t	megawat mocy cieplnej
MWh	megawatogodzina; 1 MWh = 3,6 GJ

Słownik skrótów

Audyt energetyczny – działanie polegające na określeniu parametrów cieplnych obiektu budowlanego lub źródła ciepła oraz związanego z obiektem zapotrzebowania na energię cieplną celem wskazania działań inwestycyjnych służących do ograniczenia zużycia energii przez budynek. Formę audytu, metodologię obliczeń oraz jego zakres, a także niezbędne kompetencje do jego sporządzenia określa prawo (m.in. ustawa Prawo budowlane, rozporządzenie o metodologii przygotowania audytu energetycznego).

Biały certyfikat – potoczna nazwa świadectwa efektywności energetycznej przyznawanego w drodze przetargu organizowanego przez prezesa URE podmiotom, które zrealizowały przedsięwzięcie służące poprawie efektywności energetycznej, których listę zawiera ustawa o efektywności energetycznej. Certyfikat jest papierem wartościowym, o cenie kształtowanej przez rynek.

Budynek netto zeroenergetyczny – budynek o zapotrzebowaniu na energię końcową niższą niż budynek pasywny, bilansowaną przez wytworzoną na miejscu energię odnawialną, co w sumie powoduje, że wytwarza on co najmniej tyle samo energii, co jej konsumuje.

Budynek pasywny – obiekt o zużyciu energii końcowej na poziomie maksymalnie 15 kWh/m²/rok. Nazwa nawiązuje do pasywnego, tzn. biernego pozyskiwania energii z otoczenia dzięki wykorzystaniu zasad fizyki.

Emisja ekwiwalentna – emisja gazów cieplarnianych po przeliczeniu na tony CO₂.

ESCO – Energy Saving Company; przedsiębiorstwo wyspecjalizowane w świadczeniu usług w obszarze efektywności energetycznej we współpracy z jednostkami sektora finansów publicznych, z reguły biorące na siebie koszty inwestycji w zamian za zyski.

Kogeneracja – wytwarzanie w skojarzeniu energii elektrycznej i ciepłej.

Mikroinstalacja – instalacja wytwarzająca energię elektryczną lub ciepłą o mocy zainstalowanej nie większej niż 40kW_e lub 120kW_t.

Obligacje przychodowe – rodzaj papierów dłużnych, w których emitent zabezpiecza interesy obligatariuszy przychodami z przedsięwzięcia, które ma zostać zrealizowane. Ten rodzaj obligacji może być emitowany wyłącznie przez samorządy lub/i spółki komunalne działające w obszarze użyteczności publicznej.

PPP – Partnerstwo publiczno-prywatne (inaczej publiczno-prawne); formuła określonej ustawą współpracy pomiędzy jednostką sektora finansów publicznych a przedsiębiorstwem prywatnym mająca na celu wspólne zrealizowania przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Prosument – osoba fizyczna lub prawna posiadająca własną mikroinstalację służącą pozyskaniu energii elektrycznej i sprzedająca jej nadwyżki do OSD.

wpływu na środowisko rozpatrzonego według scenariuszy określonych w „Polityce Energetycznej Polski do roku 2030”.

Wszystkie priorytety dokumentu posiadają jeden wspólny mianownik – zrównoważony rozwój energetyki. Dokument systematyzuje i łączy jednocześnie zagadnienia oszczędzania energii i ochrony środowiska w kontekście działań związanych z energią. Do rzetelnego i poprawnego merytorycznie opracowania oprócz doświadczenia i wiedzy ekspertów w zakresie planowania energetycznego i odnawialnych źródeł energii niezbędna okazała się współpraca z Urzędem Gminy, Gminami sąsiadującymi oraz podmiotami gospodarczymi branży energetycznej działającymi na terenie gminy Pilzno.

W trakcie opracowania „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Pilzno”, korzystano z szeregu informacji z Urzędu Gminy w Pilźnie, danych otrzymanych od przedsiębiorstw energetycznych działających na terenie Gminy, dokumentów i opracowań strategicznych udostępnionych przez Gminę, danych dostępnych na stronach GUS-u oraz ze stron internetowych.

1.2. Podstawy prawne opracowania

Konieczność stworzenia „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Pilzno” wynika z Art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. 2012 nr 0 poz. 1059 z późn. zm.) mówiącym o tym, że projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata.

Podstawę prawną opracowania stanowią ustawy:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. 2013 poz. 594 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. 2012 poz. 1059 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 oraz z 2012r., poz. 951, poz. 1203 i poz. 1397);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Z obowiązkiem planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy związane są pośrednio rozporządzenia wykonawcze do Ustawy Prawo energetyczne:

- Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, energią elektryczną i paliwami gazowymi (Dz. U. 2013 poz. 1200; Dz. U. z 2010r. Nr 194, poz. 1291; Dz. U. z 2013r. poz. 820);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, sieci elektroenergetycznych, sieci gazowych, obrotu świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. 1998, Nr 93, poz. 588);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 lutego 2010r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz. U. 2010 nr 34 poz. 182).

Ustawa o samorządzie gminnym (Art. 7 pkt. 1) nakłada na gminy obowiązek zabezpieczenia zbiorowych potrzeb ich mieszkańców, w szczególności w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz. Z kolei ustawa Prawo energetyczne (zwana dalej ustawą) określa obowiązki samorządu w zakresie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz procedury związane z wykonaniem tego obowiązku.

Ustawa określa (Art. 18), że do zadań własnych samorządu w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- 1) planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną, paliwa gazowe na obszarze gminy,
- 2) planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- 3) finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- 4) planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

Samorząd musi realizować w/w zadania zgodnie z założeniami polityki energetycznej państwa, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego albo ustaleniami zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz programem ochrony powietrza.

Burmistrz jest zobligowany (Art. 19) do opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy lub jej części.

Projekt założeń powinien określać:

- 1) ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- 2) przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych,
- 3) możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem skojarzonego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych,
- 4) możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o efektywności energetycznej;
- 5) zakres współpracy z innymi gminami.

Przedsiębiorstwa energetyczne udostępniają nieodpłatnie prezydentowi swoje plany rozwoju, w zakresie dotyczącym terenu tej gminy oraz propozycje niezbędne do opracowania aktualizacji projektu założeń.

Ustawa (Art. 19) określa nie tylko zawartość opracowania, ale również procedurę wykonywania założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Zgodnie z ustawą projekt założeń podlega opiniowaniu przez samorząd województwa w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz przez wojewodę w zakresie zgodności z założeniami polityki energetycznej państwa, projekt założeń wyklada się do publicznego wglądu na okres 21 dni, powiadamiając o tym w sposób przyjęty zwyczajowo w danej miejscowości. Osoby i jednostki organizacyjne zainteresowane zaopatrzeniem w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy mają prawo składać wnioski, zastrzeżenia i uwagi do projektu założeń.

Rada Gminy uchwała założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, rozpatrując jednocześnie wnioski, zastrzeżenia i uwagi zgłoszone w czasie wyłożenia projektu założeń do publicznego wglądu.

W przypadku, gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji tych założeń wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy lub jej części. Projekt planu opracowywany jest na podstawie uchwalonych przez radę tej gminy założeń i winien być z nimi zgodny. Projekt planu powinien zawierać:

- 1) propozycje w zakresie rozwoju i modernizacji poszczególnych systemów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, wraz z uzasadnieniem ekonomicznym,
- 2) harmonogram realizacji zadań,
- 3) przewidywane koszty realizacji proponowanych przedsięwzięć oraz źródło ich finansowania.

W świetle przepisów ustawy - Prawo energetyczne, kreatorem i koordynatorem polityki energetycznej na swoim obszarze jest gmina. Do zadań własnych gminy należy bowiem planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (art. 18 ust. 1 Prawa energetycznego). Koordynację współpracy pomiędzy gminami zapewnia samorząd województwa (art. 17 ust. 1 w związku z art. 19 ust. 5 Prawa energetycznego).

Zarówno sieciowe przedsiębiorstwo energetyczne w zakresie sporządzania planów rozwoju (art. 16 ust. 1 Prawa energetycznego) jak i gmina w zakresie planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (art. 18 ust. 2 Prawa energetycznego) mają obowiązek postępowania zgodnie z: miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, ustaleniami zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (gmina ma również obowiązek uwzględniania polityki energetycznej państwa).

Polityka energetyczna państwa zakłada wspieranie rozwoju niekonwencjonalnych, w tym odnawialnych źródeł energii. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lutego 1999r. nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną i ciepłem obowiązek zakupu od krajowych wytwórców oferowanej ilości energii elektrycznej lub ciepła, pochodzących z elektrowni wodnych, elektrowni wiatrowych, biomasy, słonecznych ogniw fotowoltaicznych, słonecznych kolektorów do produkcji ciepła i ciepła geotermalnego.

1.3. Zgodność z prawem lokalnym

Gmina Pilzno posiada Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pilzno przyjęte Uchwałą Nr XXIX/173/2000 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 28 grudnia 2000 r. wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą Nr XXVI/248/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 24 stycznia 2013 r. oraz uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pilzno w miejscowościach Łęki Górne, Zwiernik i Słotowa – Etap I.* Uchwała Nr XII/97/11 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 28 listopada 2011 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą Nr XXIX/282/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 26 kwietnia 2013r.
- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pilzno w miejscowościach Łęki Górne, Zwiernik i Słotowa – Etap II.* Uchwała Nr XXVII/262/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 25 lutego 2013r.
- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Pilzno – Gołęczyna I w obrębie Gołęczyna.* Uchwała Nr XXVI/249/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 24 stycznia 2013r.
- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Pilzno - Gołęczyna II w obrębie Gołęczyna - Etap I.* Uchwała Nr XXVII/261/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 25 lutego 2013r.

- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego w obrębie miasta Pilzno pomiędzy ulicami: Paderewskiego, Kraszewskiego, Legionów, Węgierską, Kaszubskiego wraz z terenem Klasztoru oo. Karmelitów i Lwowską.* Uchwała Nr XLIII/341/06 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 29 czerwca 2006 r. wraz ze zmianami przyjętymi Uchwałą Nr XVI/137/2012 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 28 lutego 2012r. i Uchwałą Nr V/32/2015 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 26 marca 2015r.
- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego w obrębie miasta Pilzno pomiędzy ulicami: Paderewskiego, Kraszewskiego, Legionów.* Uchwała Nr XXV/237/09 Rady Miasta Pilzno z dnia 26 maja 2009r. wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą Nr XXII/192/2012 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 30 października 2012r.
- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pilzno dla części miejscowości Łęki Górne, Zwiernik, Słotowa, Strzegocice, Bielowy i Jaworze Górne.* Uchwała Nr XXXII/308/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 5 września 2013r.
- *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego części Gminy Pilzno - "Strzegocice zbiornik".* Uchwała Nr XXXV/261/05 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 30 sierpnia 2005 r. wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą Nr XXVII/260/2013 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 25 lutego 2013r.

Gmina posiada także Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pilzno na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 przyjęty Uchwałą Nr XXVI/252/09 Rady Miejskiej w Pilźnie z dnia 28 kwietnia 2009 r.

1.4. Zakres opracowania i okres jego obowiązywania

Opracowanie dotyczy zakresu określonego w przywołanym wyżej art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 10.04.1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012r., poz. 1059 oraz z 2013r. poz. 984 i poz. 1238). Będzie ono obowiązywało od daty przyjęcia dokumentu przez okres piętnastu lat, to znaczy do końca roku 2029. Opracowanie ma także za zadanie uwzględnienie wniosków i zaleceń wynikających z „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Pilzno”, który to plan przygotowywany jest równoległe do aktualizacji.

2. Polityka energetyczna

2.1. Prawo międzynarodowe

W 2012 roku została przyjęta dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.

Nowa Dyrektywa, poprzez ustanowienie wspólnej struktury ramowej w celu obniżenia o 20% zużycia energii pierwotnej w UE, stanowi istotny czynnik wpływający na powodzenie realizacji unijnej strategii energetycznej na rok 2020. Dokument wskazuje środki, pozwalające stworzyć odpowiednie warunki do poprawy efektywności energetycznej również po tym terminie. Ponadto, Dyrektywa określa zasady, na jakich powinien

funkcjonować rynek energii tak, aby wyeliminować m.in. wszelkie nieprawidłowości ograniczające efektywność dostaw. Akt prawny przewiduje także ustanowienie krajowych celów w zakresie efektywności energetycznej na rok 2020. Skutkiem wdrożenia dyrektywy powinien być 17% wzrost efektywności energetycznej do 2020r., co stanowi wartość niższą niż 20% przewidziane w Pakiecie klimatyczno-energetycznym 20/20/20.

Główne postanowienia nowej Dyrektywy nakładają na państwa członkowskie następujące obowiązki:

- ustalenia orientacyjnej krajowej wartości docelowej w zakresie efektywności energetycznej w oparciu o swoje zużycie energii pierwotnej lub końcowej, oszczędność energii pierwotnej lub końcowej albo energochłonność;
- ustanowienia długoterminowej strategii wspierania inwestycji w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych zarówno publicznych, jak i prywatnych;
- zapewnienia poddawania renowacji, od dnia 1 stycznia 2014r., 3% całkowitej powierzchni ogrzewanych lub chłodzonych budynków administracji rządowej w celu spełnienia wymogów odpowiadających przynajmniej minimalnym standardom wyznaczonym dla nowych budynków, zgodnie z założeniem, że budynki administracji publicznej mają stanowić wzorzec dla pozostałych;
- ustanowienia systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej, nakładającego na dystrybutorów energii i/lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii obowiązek osiągnięcia łącznego celu oszczędności energii równego 1,5% wielkości ich rocznej sprzedaży energii do odbiorców końcowych;
- stworzenia warunków umożliwiających wszystkim końcowym odbiorcom energii dostęp do audytów energetycznych wysokiej jakości oraz do nabycia po konkurencyjnych cenach liczników oddających rzeczywiste zużycie energii wraz z informacją o realnym czasie korzystania z energii.

Na mocy nowego aktu, do kwietnia 2013r., każde państwo członkowskie miało obowiązek określenia krajowego celu w zakresie osiągnięcia efektywności energetycznej do roku 2020, który następnie zostanie poddany ocenie przez Komisję Europejską. W przypadku, gdy będzie on określony na poziomie niewystarczającym do realizacji unijnego celu roku 2020, Komisja może wezwać państwo członkowskie do ponownej oceny planu.

W 2010 roku została przyjęta dyrektywa, która może mieć szczególne znaczenie dla planowania energetycznego w gminach. Jest to Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona). W stosunku do pierwotnej wersji dyrektywy (z 2002 roku) wprowadza istotne zmiany. Dla gminy istotne znaczenia ma, że zgodnie z Art. 9 dyrektywy Państwa członkowskie opracowują krajowe plany mające na celu zwiększenie liczby

budynków zużywających energię na poziomie zerowym netto (zgodnie z definicją w art. 2 ust. 1c). Rządy państw członkowskich dopilnowują, aby najpóźniej do dnia 31 grudnia 2020r. wszystkie nowo wznoszone budynki były budynkami zużywającymi energię na poziomie bliskim zeru, tj. maksymalnie 15 kWh/m² rocznie (ang. nearly zero energy). Państwa członkowskie powinny opracować krajowe plany realizacji tego celu. Dokument ten ma zawierać m.in. lokalną definicję budynków zużywających energię na poziomie bliskim zeru, sposoby promocji budownictwa zero emisyjnego wraz z określeniem nakładów finansowych na ten cel, a także szczegółowe krajowe wymagania dotyczące zastosowania energii ze źródeł odnawialnych w obiektach nowo wybudowanych i modernizowanych. Sprawozdania z postępów w realizacji celu ograniczenia energochłonności budynków będą publikowane przez państwa członkowskie co trzy lata. Dla porównania, obecnie średnia ważona wartość EP w nowych budynkach oddawanych do użytku w Polsce wynosi 240 kWh/m² rocznie. Średnia ważona wartość EK w nowych budynkach oddawanych do użytku w Polsce wynosi 141 kWh/m² rocznie.

Transpozycja przepisów dyrektywy do polskiego prawa będzie się wiązać z koniecznością inwestycji w budownictwie komunalnym celem dostosowania się do nowych wymogów. Wpłyne to z jednej strony na zużycie energii, a z drugiej będzie się wiązać ze znacznym zwiększeniem wydatków budżetowych na te cele.

2.2. Prawo krajowe

W 2011 roku została przyjęta ustawa z dnia 15 kwietnia 2011r. *o efektywności energetycznej* (Dz. U. Nr 94, poz. 551 oraz z 2012r., poz. 951, poz. 1203 i poz. 1397). Określa ona cel w zakresie oszczędności energii, z uwzględnieniem wiodącej roli sektora publicznego, ustanawia mechanizmy wspierające oraz system monitorowania i gromadzenia niezbędnych danych.

Ustawa ta zapewnia także pełne wdrożenie dyrektyw europejskich w zakresie efektywności energetycznej, w tym zwłaszcza zapisów Dyrektywy 2006/32/WE *w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych*. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 11 sierpnia 2011 roku, ze zmianami w roku 2012. Przewiduje ona szczególną rolę sektora finansów publicznych w zakresie efektywności energetycznej, które są zobowiązane do zastosowania co najmniej dwóch, spośród wymienionych poniżej środków poprawy efektywności energetycznej (Art. 10 ustawy):

- umowa, której przedmiotem jest realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;
- nabycie nowego urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd, albo ich modernizacja;
- nabycie lub wynajęcie efektywnych energetycznie budynków lub ich części albo przebudowa lub remont użytkowanych budynków, w tym realizacja

przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o *wspieraniu termomodernizacji i remontów* (Dz. U. Nr 223, poz. 1459, z 2009r. Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010r. Nr 76, poz. 493);

- sporządzenie audytu energetycznego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o *wspieraniu termomodernizacji i remontów eksploatowanych budynków* w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994r. - *Prawo budowlane* (tekst jednolity: Dz.U. 2013 nr 0 poz. 1409 z późn. zm.), o powierzchni użytkowej powyżej 500m², których jednostka sektora publicznego jest właścicielem lub zarządcą.

Ponadto jednostka sektora publicznego zobowiązana jest do informowania o stosowanych środkach poprawy efektywności energetycznej na swojej stronie internetowej lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

Zapisy ustawy o efektywności energetycznej znalazły swe odzwierciedlenie w ustawie *Prawo energetyczne* w art. 19 ust. 3 pkt 3a, wskazującym, że projekt założeń do planu powinien uwzględniać możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o efektywności energetycznej.

Integralnym elementem ustawy o efektywności energetycznej jest system świadectw efektywności energetycznej, czyli tzw. „białych certyfikatów”, jako mechanizm rynkowy prowadzący do uzyskania wymiernych oszczędności energii w trzech obszarach tj.: zwiększenia oszczędności energii przez odbiorców końcowych, zwiększenia oszczędności energii przez urządzenia potrzeb własnych oraz zmniejszenia strat energii elektrycznej, ciepła i gazu ziemnego w przesyłce i dystrybucji. Pozyskanie białych certyfikatów będzie obowiązkowe dla firm sprzedających energię odbiorcom końcowym, w celu przedłożenia ich Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do umorzenia. Od 1 stycznia 2013r. firmy sprzedające energię elektryczną, gaz ziemny i ciepło są zobligowane do pozyskania określonej liczby certyfikatów w zależności od wielkości sprzedawanej energii. Ustawa założyła stworzenie katalogu inwestycji pro-oszczędnościowych, który został ogłoszony w drodze obwieszczenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej. Przedsiębiorstwo może uzyskać daną ilość certyfikatów w drodze przetargu ogłaszanego przez Prezesa URE – pierwszy przetarg na wybór przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, za które można uzyskać świadectwa efektywności energetycznej (tzw. białych certyfikatów) został ogłoszony przez Prezesa URE w dniu 31 grudnia 2012r. Drugi przetarg na wybór przedsięwzięć skutkujących poprawą efektywności energetycznej został ogłoszony przez Prezesa URE w dniu 27 grudnia 2013r.

Zgodnie z art. 8 ustawy, Minister Gospodarki jest obowiązany sporządzić i przedstawić Radzie Ministrów, co dwa lata, raport zawierający w szczególności informacje dotyczące realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią oraz krajowego planu działań dotyczącego efektywności energetycznej wraz z oceną i wnioskami z ich realizacji.

Z ustawą o *efektywności energetycznej* związany jest też *Krajowy Plan Działań* dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014. Został przygotowany w związku z obowiązkiem

przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań z wdrażania dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Dokument ten zawiera opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej ukierunkowanych na końcowe wykorzystanie energii w poszczególnych sektorach gospodarki.

Krajowy Plan Działań przedstawia również informację o postępie w realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią i podjętych działaniach mających na celu usunięcie przeszkód w realizacji tego celu. Cel ten wyznacza uzyskanie do 2016 roku oszczędności energii finalnej, w ilości nie mniejszej niż 9% średniego krajowego zużycia tej energii w ciągu roku (tj. 53452 GWh oszczędności energii do 2016 roku). Kluczowe znaczenie w realizacji celu mają jednostki sektora finansów publicznych.

W dniu 11 września 2013 roku weszły w życie zmiany ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku *Prawo energetyczne* (tekst jednolity: Dz.U. 2012 nr 0 poz. 1059). Wprowadziły one przepisy z tzw. Małego trójpaku energetycznego. Są to unormowania, których celem jest transpozycja przepisów dwóch dyrektyw: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 2003/55/WE¹ oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009r. *w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych* zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywę 2001/77/WE oraz 2003/30/WE². Nowela ustawy wprowadza nowe pojęcia, mające znaczenie dla przygotowania i wdrożenia Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Nowe, istotne definicje w Art. 3 wspomnianej ustawy (liczby w nawiasach odpowiadają punktom art. 3):

(10c) pojemności magazynowe gazociągów – pojemności umożliwiające magazynowanie gazu ziemnego pod ciśnieniem w sieciach przesyłowych lub w sieciach dystrybucyjnych z wyłączeniem instalacji służących wyłącznie do realizacji zadań operatora systemu przesyłowego;

(13b) odbiorca paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym - odbiorca końcowy dokonujący zakupu paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym;

(13c) odbiorca wrażliwy energii elektrycznej – osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013r. poz. 966), która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej;

(13d) odbiorca wrażliwy paliw gazowych – osoba, której przyznano ryczałt na zakup opału w rozumieniu art. 6 ust. 7 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży paliw gazowych zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania paliw gazowych;

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:211:0094:0136:pl:PDF>

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0028&from=PL>

(20b) mikroinstalacja – odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 120kW;

(20c) mała instalacja – odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 40kW i nie większej niż 200kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej większej niż 120kW i nie większej niż 600kW;

(20e) odbiorca przemysłowy – odbiorca końcowy, którego główną działalnością gospodarczą jest działalność w zakresie:

- wydobywania węgla kamiennego lub rud metali nieżelaznych,
- produkcji wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem produkcji mebli,
- produkcji papieru i wyrobów z papieru,
- produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych,
- produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcji szkła i wyrobów ze szkła,
- produkcji ceramicznych materiałów budowlanych,
- produkcji metali,
- produkcji elektrod węglowych i grafitowych, styków i pozostałych elektrycznych wyrobów węglowych i grafitowych,
- produkcji żywności;

(20f) końcowe zużycie energii brutto – nośniki energii dostarczone do celów energetycznych przemysłowi, sektorowi transportowemu, gospodarstwu domowemu, sektorowi usługowemu, w tym świadczącemu usługi publiczne, rolnictwu, leśnictwu i rybołówstwu, łącznie ze zużyciem energii elektrycznej i ciepła przez przemysł energetyczny na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła oraz łącznie ze stratami energii elektrycznej i ciepła powstającymi podczas ich przesyłania lub dystrybucji;

(23) system gazowy albo elektroenergetyczny - sieci gazowe, instalacje magazynowe lub instalacje skroplonego gazu ziemnego albo sieci elektroenergetyczne oraz przyłączone do nich urządzenia i instalacje, współpracujące z tymi sieciami lub instalacjami;

(45) wytwarzanie – produkcja paliw lub energii w procesie energetycznym.

Ustawa dotyczy m.in. wprowadzenia rozwiązań dotyczących relacji pomiędzy dostawcą i odbiorcą energii, w tym ciepła, w sytuacji wystąpienia sytuacji „konfliktowych” wymagających np. wstrzymania ich dostarczania. Chodzi tu dokładnie o nowe art. 6b – 6f do ustawy *Prawo energetyczne*. Przywołane przepisy prawne dotyczą warunków wstrzymania dostaw energii, procedury reklamacyjnej oraz sposobów rozstrzygania sporów pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi, a odbiorcami.

W zakresie rynku gazowego wprowadzone zostało m.in. oblige gazowe, które nałożyło obowiązek obrotu paliwami gazowymi za pośrednictwem towarowej giełdy energii (TGE),

co pozwoli na zmianę struktury rynku gazu ze zmonopolizowanej na konkurencyjną. Wysokość obliża jest różna dla poszczególnych lat, by w roku 2015 sięgnąć ponad 50%. Rozwiązanie to wiąże się z zastosowaniem do rynku gazowego zasady TPA (Third Party Access) – rozdziału obrotu gazem od dystrybucji i swobodnego dostępu przedsiębiorstw obrotu gazem do sieci przedsiębiorstw dystrybucyjnych i przesyłowego. Obligo gazowe ma właśnie to ułatwić.

Zmiany w ustawie *Prawo energetyczne* pociągnęły za sobą istotne zapisy w ustawie z dnia 7 lipca 1994r. – *Prawo budowlane* (tekst jednolity: Dz.U. 2013 nr 0 poz. 1409), w której wpisano, że „w nowych budynkach oraz istniejących budynkach poddawanych przebudowie lub przedsięwzięciu służącemu poprawie efektywności energetycznej w rozumieniu przepisów o efektywności energetycznej, które są użytkowane przez jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, zaleca się stosowanie urządzeń wykorzystujących energię wytworzoną w odnawialnych źródłach energii, a także technologie mające na celu budowę budynków o wysokiej charakterystyce energetycznej.” (Art. 5 ust. 2a).

Ponadto w zakresie realizacji zadań samorządu związanych z polityką energetyczną obowiązuje szereg krajowych dokumentów strategicznych. Są to:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030 – Trzecia fala nowoczesności

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz.U. 2014 nr 0 poz. 1649) trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia ona uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie *Polska 2030*.

Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Z diagnozy przedstawionej w 2009r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- efektywności i sprawności państwa (efektywności).

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych. Są to:

1) W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
- Polska Cyfrowa,
- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

W tym obszarze strategia przedstawia zadania w zakresie bezpieczeństwa energetyczno-klimatycznego. Zakłada, że harmonizacja wyzwań klimatycznych i energetycznych jest jednym z czynników rozwoju kraju.

2) W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny,
- Transport.

W tym obszarze działania koncentrują się na spójnym i zrównoważonym rozwoju regionalnym.

3) W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny,
- Sprawne państwo.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020, ŚSRK 2020)

Jest to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro.

W najbliższych latach kluczowe będzie pogodzenie konieczności równoważenia finansów publicznych i zwiększania oszczędności, przy jednoczesnej realizacji rozwoju opartego na likwidowaniu największych barier rozwojowych, ale też rozwoju w coraz większym stopniu opartego na edukacji, cyfryzacji i innowacyjności. Szczególnie ważne będzie przeprowadzenie zmian systemowych, kompetencyjnych i instytucjonalnych sprzyjających uwolnieniu potencjałów i rezerw rozwojowych, a także środków finansowych.

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne - Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie

jednak koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Celem głównym Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy

w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak

i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.

Podstawowym elementem procesu monitorowania Strategii Rozwoju Kraju 2020 będą zawarte w tym dokumencie wskaźniki kluczowe. Będą one służyły przede wszystkim ocenie w jakim stopniu udało się osiągnąć zamierzone cele poprawy poziomu życia obywateli.

Narodowa Strategia Spójności (NSS)

Określa ona priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:

- 1) Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- 2) Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- 3) Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- 4) Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług;
- 5) Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- 6) Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS będą realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS;
- Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR;
- Program Kapitał Ludzki – EFS;
- 16 programów regionalnych – EFRR;
- Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR;
- Program Pomoc Techniczna – EFRR;
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR)

13 lipca 2010r. Rada Ministrów przyjęła „Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie” (KSRR), tj. kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim, którego przygotowanie przewiduje Ustawa z dnia 7 listopada 2008r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. 2008 nr 216 poz. 1370).

Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wprowadza szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów. Wiele propozycji dotyczy zarządzania politykami ukierunkowanymi terytorialnie i obejmuje zagadnienia współpracy, koordynacji, efektywności, monitorowania i ewaluacji. KSRR zakłada także dalsze wzmacnianie roli regionów w osiągnięciu celów rozwojowych kraju i w związku z tym zawiera propozycje zmian roli samorządów wojewódzkich w tym procesie oraz modyfikacji sposobu udziału w nim innych podmiotów publicznych. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala

wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

Zgodnie z dokumentem, rdzeniem krajowego systemu gospodarczego i ważnym elementem systemu europejskiego stanie się współzależny otwarty układ obszarów funkcjonalnych najważniejszych polskich miast, zintegrowanych w przestrzeni krajowej i międzynarodowej. Jednocześnie na rozwoju największych miast skorzystają mniejsze ośrodki i obszary wiejskie. Oznacza to, że podstawową cechą Polski 2030r. będzie spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna. Do jej poprawy przyczyni się rozbudowa infrastruktury transportowej (autostrad, dróg ekspresowych i kolei) oraz telekomunikacyjnej (przede wszystkim Internetu szerokopasmowego), a także zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych.

Krajowa Polityka Miejska do 2020 roku

Szczególnym obszarem działań polityki ukierunkowanej terytorialnie są obszary miejskie, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Programowanie i realizacja krajowej polityki miejskiej podlega określonym zasadom, które będą sprzyjać jej skuteczności i efektywności, zapewniając jednocześnie jej zintegrowany, terytorialny charakter. Zasady te wywodzą się w dużej mierze z zasad sformułowanych już w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Do najważniejszych z nich, konstytuujących unikalność krajowej polityki miejskiej wśród innych polityk rozwojowych, można zaliczyć następujące:

- 1) Zasada integralności: podporządkowanie krajowej polityki miejskiej polityce rozwoju.
- 2) Zasada zintegrowanego podejścia terytorialnego.
- 3) Zasada wielopoziomowego zarządzania.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r.” (BEiŚ)

Strategia (BEiŚ) zajmuje ważne miejsce w hierarchii dokumentów strategicznych, jako jedna z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Z jednej strony uszczegóławia zapisy Średniookresowej strategii rozwoju kraju w dziedzinie energetyki i środowiska, z drugiej zaś strony stanowi ogólną wytyczną dla Polityki energetycznej Polski i Polityki ekologicznej Państwa, które staną się elementami systemu realizacji BEiŚ. Ponadto, w związku z obecnością Polski w Unii Europejskiej, BEiŚ koresponduje z celami rozwojowymi określanymi na poziomie wspólnotowym, przede wszystkim w dokumencie Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, wpisując się także w jej kluczowe inicjatywy przewodnie.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) odpowiada na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w zakresie środowiska i energetyki, z uwzględnieniem zarówno celów unijnych, jak i priorytetów krajowych w perspektywie do roku 2020.

Celem głównym strategii BEiŚ powinno być zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić

Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę.

Polityka Energetyczna Państwa do 2030 roku

Jest to strategia państwa, która zawiera rozwiązania wychodzące naprzeciw najważniejszym wyzwaniom polskiej energetyki zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i do 2030 roku. Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009r. Dokument został opracowany zgodnie z art. 13–15 ustawy – Prawo energetyczne.

Zgodnie z "Polityką energetyczną Polski do 2030 roku" udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu w Polsce ma wzrosnąć do 15% w 2020 roku i 20% w roku 2030. Planowane jest także osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw.

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2020

Zgodnie z wizją rozwoju województwa podkarpackiego w 2020 r. województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców. Strategia wskazuje na konieczność zmiany struktury gospodarczej regionu, wykorzystanie walorów środowiska do rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu, rolnictwa i usług zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, mówi o konieczności działań na rzecz racjonalizacji zużycia energii, m.in. poprzez modernizację linii przesyłowych, a także o konieczności dywersyfikacji własnego potencjału energetycznego województwa poprzez zwiększenie udziału energetyki odnawialnej, zwłaszcza dzięki rozwojowi energetyki wodnej, produkcji biogazu, wykorzystaniu energii geotermalnej, solarnej i wiatrowej.

Strategia formułuje 4 cele strategiczne:

Cel 1: Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej. W ramach tego celu strategicznego szczególnie istotne w kontekście realizacji celów Planu gospodarki niskoemisyjnej są:

Priorytet 1.3. Turystyka, którego celem jest budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu;

Priorytet 1.4. Rolnictwo, który ma na celu poprawę konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.

Cel 2: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców. W ramach tego celu strategicznego szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji celów Planu gospodarki niskoemisyjnej są:

Priorytet 2.1. Edukacja, mający na celu dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości;

Priorytet 2.3. Społeczeństwo obywatelskie służący wzmocnieniu podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne;

Priorytet 2.4. Włączenie społeczne, którego celem jest wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie. Jeszcze jeden priorytet w ramach tego celu strategicznego ma szczególne znaczenie w kontekście oferty budowanej przez gminę:

Cel 3: Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu. W ramach tego celu strategicznego szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji celów Planu gospodarki niskoemisyjnej są: Priorytet 3.1. Dostępność komunikacyjna, mający na celu poprawę zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu;

Priorytet 3.2. Dostępność technologii informacyjnych uwzględniający rozbudowę wysokiej jakości sieci telekomunikacyjnej oraz zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych na terenie całego województwa;

Priorytet 3.4. Funkcje obszarów wiejskich definiujący obszary wiejskie jako charakteryzujące się wysoką jakością przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Cel 4: Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa. W ramach tego celu strategicznego szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji celów Planu gospodarki niskoemisyjnej są:

Priorytet 4.2. Ochrona środowiska, obejmujący jako cel osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa;

Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii, którego celem jest zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.

Regionalny program operacyjny województwa podkarpackiego na lata 2014 – 2020

Program wskazuje w Priorytecie III – Czysta energia na konieczność realizacji działań związanych ze zwiększeniem udziału odnawialnych źródeł energii, wzrostu efektywności energetycznej i obniżenia emisji. Ujmuje to w następujących obszarach:

Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (PI 4a), w ramach którego wspierane są m.in. projekty :

- wytwarzanie energii pochodzącej z OZE wraz z podłączeniem do sieci elektroenergetycznej, w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, biogazu i biomasy.
- projekty mające na celu efektywną dystrybucję ciepła z OZE,
- inwestycje mające na celu wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji z OZE w jednostkach wytwarzania energii elektrycznej i ciepła,
- rozwój sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej (jako element kompleksowy projektu).

Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym (PI 4c)

- głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (min. ocieplenie budynku, wymiana pokrycia dachowego, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, wprowadzenie oświetlenia energooszczędnego, modernizacja systemów chłodzenia, wentylacji, ogrzewania, montaż termostatów),
- głęboka modernizacja energetyczna budynków mieszkaniowych (wielorodzinnych budynków mieszkalnych) wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne min. ocieplenie budynku, wymiana pokrycia dachowego, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, wprowadzenie oświetlenia energooszczędnego, modernizacja systemów chłodzenia, wentylacji, ogrzewania, montaż termostatów),
- wprowadzenie systemów zarządzania energią (np. smart metering) jako element kompleksowy projektu głębokiej termomodernizacji.

Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. (PI 4e)

- wymiana lub modernizacja źródeł ciepła (kryterium wsparcia – przekroczenia pyłu PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu),
- zmniejszenie strat energii w dystrybucji ciepła w tym z OZE,
- rozwój sieci ciepłowniczej,
- realizacja zintegrowanych strategii zrównoważenia energetycznego dla obszarów miejskich, w tym publicznych systemów oświetleniowych,
- wsparcie dla projektów mogących wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej/ programów ograniczenia niskiej emisji dla poszczególnych typów obszarów miast i

niekwalifikujących się do dofinansowania w ramach innego PI np. działania dotyczące oszczędności energii, inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.

Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu (PI 6e)

- wymiana lub modernizacja źródeł ciepła.

2.3. Prawo lokalne

Gmina Pilzno jest w trakcie przyjęcia „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Pilzno”. Przewiduje on szereg działań zmierzających do rozwoju niskoemisyjnej gospodarki na terenie gminy.

Zadania te obejmują:

- działania termomodernizacyjne,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- modernizację oświetlenia zewnętrznego,
- wprowadzenie transportu publicznego niskoemisyjnego,
- modernizację źródeł ciepła,
- renaturyzację obszarów miejskich,
- rozwój zasobów kulturowych,
- działania mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu turystyki na obszary cenne przyrodniczo,
- parking P+R,
- ścieżki rowerowe.

3. Charakterystyka gminy

3.1. Położenie gminy i jej podział

Gmina Pilzno - to gmina miejsko-wiejska w województwie podkarpackim, w powiecie dębickim. Siedzibą gminy jest miasto Pilzno. Gmina stanowi 21,28% powierzchni powiatu dębickiego. Gminę tworzą następujące sołectwa: Bielowy, Dobrków, Gębiczyna, Gołęczyna, Jaworze Górne, Jaworze Dolne, Lipiny, Łęki Dolne, Łęki Górne, Machowa, Mokrzec, Parkosz, Podlesie, Połomia, Słotowa, Strzegocice i Zwiernik. Gmina graniczy z gminami: Brzostek, Czarna, Dębica (gm. wiejska), Jodłowa, Ryglice i Skrzyszów. Gmina według granic administracyjnych zajmuje obszar 16513 ha. Liczba mieszkańców gminy wynosiła na koniec 2014 roku 17958 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 109 osób/km².

3.2. Trendy demograficzne

Gmina Pilzno należy do średniej wielkości gmin, zamieszkałych w 2014 roku przez 17 958 osób. Kobiety i mężczyźni stanowią po 50 % mieszkańców. Współczynnik feminizacji wynosi

99,8. Ilość mieszkańców wzrosła w stosunku do 2010 roku, ale dają się zauważyć niekorzystne tendencje starzenia się społeczeństwa. Spadła ilość dzieci, wzrasta natomiast liczba osób starszych.

Tabela 1. Ludność wg grup wieku i płci w 2010 i 2014 roku.

ogółem					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
17696	17958	8870	8989	8826	8969
0-4					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1061	993	539	501	522	492
5-9					
2010	2014	2010	2014	2010	2014
977	1049	482	512	495	537
10-14					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1212	1003	655	503	557	500
15-19					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1379	1230	713	667	666	563
20-24					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1419	1433	739	734	680	699
25-29					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1470	1418	778	762	692	656
30-34					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1379	1417	714	739	665	678
35-39					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1321	1390	671	710	650	680
40-44					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1192	1292	618	654	574	638
45-49					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
1131	1170	605	589	526	581
50-54					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014

1073	1087	569	604	504	483
55-59					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
922	1048	463	529	459	519
60-64					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
852	897	411	440	441	457
65-69					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
558	742	247	354	311	388
70-74					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
619	526	275	227	344	299
75-79					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
511	542	202	230	309	312
80-84					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
375	389	123	138	252	251
85 i więcej					
ogółem		mężczyźni		kobiety	
2010	2014	2010	2014	2010	2014
245	332	66	96	179	236

Źródło: GUS

Mniejsza ilość mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym na razie nie przełożyła się znacząco na obciążenie demograficzne ludności w wieku produkcyjnym (Tabela 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 roku.), ponieważ wyż demograficzny sprzed lat jest obecnie w wieku produkcyjnym, jednak problem ten może narastać.

Tabela 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 roku.

ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	79,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	26,6

Źródło: GUS

Przyrost naturalny wg danych z 2014 roku jest dodatni, co w najbliższym czasie będzie skutkować zwiększeniem liczby mieszkańców (Tabela 3. Ruch naturalny ludności w 2014 roku.) i zmniejszeniem obciążenia demograficznego.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w 2014 roku.

Urodzenia żywe	188
Zgony ogółem	159

Zgony niemowląt	0
Przyrost naturalny	29

Źródło: GUS

Negatywną tendencją jest ujemny przyrost migracji zagranicznych, co odzwierciedla ogólną tendencję w skali kraju. Natomiast całkowite saldo migracji oscyluje w granicach 0.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku w 2014 roku.

zameldowania ogółem	138
zameldowania z miast	65
zameldowania ze wsi	73
zameldowania z zagranicy	0
wymeldowania ogółem	139
wymeldowania do miast	54
wymeldowania na wieś	77
wymeldowania za granicę	8
saldo migracji	-1

Źródło: GUS

3.3. Gospodarka

Gmina Pilzno ma charakter rolniczy. Rozwój miasta i gminy jest pochodną infrastruktury, jej jakości dostępności i możliwości jakie stwarza dla mieszkańców i inwestorów. Najlepiej rozbudowana infrastruktura funkcjonuje w mieście Pilzno, gdzie zlokalizowano najwięcej zakładów produkcyjnych, handlowych i usługowych. Na koniec 2014 roku na terenie gminy Pilzno działalność gospodarczą prowadziło 1016 podmiotów gospodarczych (w tym 249 w przemyśle i budownictwie i 13 w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie). W sektorze prywatnym działało 971 z nich i 45 w sektorze publicznym.

Liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie się waha każdego roku. Wpływ na to ma ogólna sytuacja nie tylko na terenie gminy, ale na terenie całego kraju. Wyrejestrowania działalności dokonują najczęściej drobni przedsiębiorcy prowadzący działalność jednoosobowo, nie mający szans przebiccia i konkurowania z przedsiębiorcami działającymi na szeroka skalę, a na ich miejsce rejestrują się nowi. Główna sieć przedsiębiorców skupiona jest w samym mieście Pilźnie gdzie najlepiej rozwinięta jest infrastruktura oraz jest największe zapotrzebowanie na usługi. Na wsiach skupiona jest drobna wytwórczość, przedsiębiorcy działają jednoosobowo co w wielu przypadkach powoduje ich upadek. Na terenach wiejskich dominuje rolnictwo ukierunkowane na samozaopatrzenie, a to drobnym przedsiębiorcom utrudnia rozwój. Najbardziej znaczącymi nadal pozostały rodzinne przedsiębiorstwa prywatne zajmujące się branżą metalową, chemiczną, budowlaną, transportową, meblarską oraz przetwórstwem mięsny. Dominującą branżą podobnie jak w latach ubiegłych jest handel, transport oraz usługi gastronomiczne. Jednym z motorów wpływających na rozwój gastronomii jest zapewne korzystne położenie Pilzna jako centrum krzyżujących się trzech tras komunikacyjnych: Kraków- Rzeszów-Jasło. Dużym sukcesem dla gminy jest powstanie zalewu na rzece Wisłoce oraz pozyskanie inwestora spoza regionu który zainwestował w budowę Małej Elektrowni Wodnej. Te przedsięwzięcia są motorem do

wzrostu usług gastronomicznych. Jednak brak bazy hotelarskiej na terenie zalewu powoduje że turyści odwiedzają gminę na krótki czas, Pilzno jest tylko punktem zaczepienia w dalszej podróży.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki w 2014 roku.

podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	566
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	57
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	90,6
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	45
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	21

Źródło: GUS

3.4. Zasoby mieszkaniowe

Ważnym wyznacznikiem ogólnego standardu mieszkaniowego są: ilość osób przypadająca na jedną izbę oraz wielkość m² powierzchni użytkowej, która przypada na jedną osobę. Na terenie gminy utrzymuje się tendencja szybkiego wzrostu powierzchni użytkowej w m². Wynika to głównie z faktu budowania z roku na rok mieszkań o coraz to większych metrażowo powierzchniach. W 2013 roku na terenie gminy znajdowało się 4271 mieszkań, z tego 30% na terenie miasta Pilzno. W 2013 roku oddano do użytkowania 58 mieszkań budownictwa indywidualnego.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w 2013 roku - wskaźniki.

ogółem		
mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]
4271	17969	384847
w miastach		
mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]
1282	5630	118201
na wsi		
mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]
2989	12339	266646
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m2]	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m2]	mieszkania na 1000 mieszkańców
90,1	21,4	237,7
mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa
58	353	9474

Źródło: GUS

Ważnym elementem kształtującym warunki mieszkaniowe ludności jest wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne. Korzystne zjawisko obserwuje się w wyposażeniu mieszkań w podstawowe instalacje jak: wodociąg, kanalizacja, łazienkę, gaz sieciowy i centralne ogrzewanie, energię elektryczną.

Tabela 7. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w 2013 roku.

	ilość	% ogółu

wodociąg	3965	92,84
ustęp splukiwany	3836	89,82
łazienka	3645	85,34
centralne ogrzewanie	2964	69,40
gaz sieciowy	3422	80,12

Źródło: GUS

Podstawowym problemem w substancji mieszkaniowej jest niewystarczające docieplenie budynków, co wynika po części z wieku budynków wykonanych w przestarzałych technologiach, z zastosowaniem starych norm budowlanych dopuszczających znacznie wyższe zużycie energii niż w obecnej polskiej normie budowlanej. Powoduje to spalanie znacznie większej, niż by to było konieczne w wypadku budynków lepiej docieplonych, ilości paliw.

Budynki wyposażone są w indywidualne źródła ciepła, z których większość to piece na paliwa stałe, w dużej części w nienajlepszym stanie technicznym i o niskiej efektywności, będące w związku z tym źródłami niskiej emisji.

3.5. Ochrona przyrody

3.6. Formy ochrony przyrody

Do form ochrony przyrody zalicza się: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Rezerwat „Słotwina”

Niektóre obszary i obiekty na terenie gminy Pilzno są poddane ochronie o charakterze konserwatorskim. Są to Rezerwat „Słotwina” oraz pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Rezerwat florystyczny „Słotwina” o powierzchni 3,30 ha został utworzony w 1987 roku w celu ochrony bogatego, naturalnego stanowiska paproci – pióropusznika strusiego i biocenozy. Pióropusznik strusi należy do rzadkich elementów naszej flory, z tego też względu objęty został ochroną gatunkową. W rezerwacie „Słotwina” występuje w kępach w łęgu olchowym, który zajmuje trasę potoku oraz jego stare suche koryta położone wyżej od obecnego dna ciek. W rezerwacie zanotowano również inne gatunki roślin będących pod ochroną ścisłą (m. innymi bluszcz, wawrzynek wilczełyko) oraz częściową. Z tych ostatnich na wzmiankę zasługuje występowanie ciemiężnicy zielonej. Fauna rezerwatu ma charakter typowo niżowy. Położenie obiektu na granicy z otwartymi terenami sprawia, iż jest ona nieco bogatsza od wnętrza borów z uwagi najliczniejsze występowanie gatunków przejściowych. Ciekawostką faunistyczną było gniazdowanie w roku 1990 bociana czarnego. Z uwagi na swe położenie i łatwy dostęp do rezerwatu sprawia, iż można poruszać się pieszo lub rowerami.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Jastrzębsko - Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu

Jastrzębsko - Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony Rozporządzeniem Nr 23/96 z dnia 28 sierpnia 1996 roku (Dz.U.Woj.Tarn. 10/96). Obejmuje fragment Wysoczyzny Tarnowskiej i fragment Wysoczyzny Radogoszczańskiej. Znaczną jego część pokrywają kompleksy leśne, wśród których największy udział w części północnej mają zespoły grądu oraz sosnowo-dębowego lasu mieszanego, a w południowej części bory świeże. Do cennych zbiorowisk należą również torfowiska przejściowe i bory bagienne (rezerwat Torfy). Osobliwością jest stanowisko pióropusznika strusiego (rezerwat Słotwina).

Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Strzyżowskiego

Obejmuje mezoregion Pogórza Strzyżowskiego charakteryzujący się dużym urozmaiceniem terenu. Znaczną część obszaru stanowią lasy (36%). Są to zbiorowiska siedlisk żyznych - głównie buczyny i grądy. W północnej części obszaru występują płaty muraw kserotermicznych. Występują tu 32 gatunki roślin chronionych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego

Obszar obejmuje część Pogórza Ciężkowickiego i stanowi otulinę dla Ciężkowicko-Rożnowskiego Parku Krajobrazowego. W krajobrazie dominują szerokie, urozmaicone wysokimi grzbieciami, pasma wzgórz, położone między dolinami Dunajca i Białej. Pasma wzgórz porośnięte są lasami: północne - lasami bukowo-jodłowymi, bukowo-sosnowymi, jedlinami i buczynami z domieszką dębu, modrzewia i jesionu. Przeważają tu drzewostany pochodzenia naturalnego, o bogatym runie. Spotyka się gatunki typowe dla buczyn i grądów: żywiec gruczołowaty, marzanka wodna, gajowiec żółty, miodunka ćma, a także gatunki chronione: lilia złotogłów, podrzeń żebrowiec, skrzyp olbrzymi, bluszcz pospolity, pokrzyk wilcza jagoda, i widłak wroniec. W granicach obszaru występują również zbiorowiska roślinności kserotermicznej. W lasach żyją jelenie, dziki, lisy borsuki, tchórze, gronostaje, a z gatunków rzadkich żbik, wydra, łasica i orzesznica. Wśród wielu gatunków ptaków na uwagę zasługuje m.in. myszołów zwyczajny, jastrząb gołębiarz, krogulec trzmielojad, orzechówka, jarząbek. Bardzo bogaty jest świat owadów.

Pomniki przyrody

Wśród pomników przyrody znajdujących się w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody występuje 14 drzew lub grupy drzew, 1 pnącze oraz głązy narzutowe. Wykaz poszczególnych pomników przedstawiono poniżej w tabeli.

Tabela 8. Pomniki przyrody na terenie gminy Pilzno.

Lp.	Lokalizacja	Przedmiot ochrony
1	2	3

1	Parkosz- teren zabytkowego parku przy Domu Pomocy Społecznej w Parkoszu	4 dęby szypułkowe
2	Dobrków- teren prywatny Pana Szczepanika Piotra	dąb szypułkowy
3	Lipiny-teren prywatny Pana Edwarda Niemiec	dąb szypułkowy
4	Lipiny- teren prywatny Pana Antoniego Szwedo	Aleja jednorzędowa 8 lip
5	Jaworze Dolne- teren Nadleśnictwa Dębica	Okaz kwitnącego bluszczu pospolitego na pojedynczych drzewach o luźnym zwarcie
6	Parkosz mienie komunalne	Sosna pospolita
7	Strzegocice- przy budynku ZEK "KRUSZGEO"	Głaz narzutowy granitowy
	Strzegocice 2/ zmiana lokalizacji	Głaz narzutowy granitowy
8	Strzegocice- przy budynku ZEK "KRUSZGEO"	Żywotnik olbrzymi
	Strzegocice 1	Jesion wyniosły
		Lipa drobnolistna(dwupienna)
9	Lipiny 60- teren parku Zakonu O.O. Karmelitów	Grab pospolity
		Lipa drobnolistna
		Grupa drzew- sosen wejmutek

3.6.1. Ochrona powietrza atmosferycznego.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy są:

- zanieczyszczenia lokalne – niska emisja powstająca w wyniku procesów spalania paliw w lokalnych kotłowniach i piecach oraz z procesów spalania paliw w silnikach samochodowych, a także spalania odpadów,
- zanieczyszczenia napływowe z miasta Dębicy.

W zakresie lokalnych emisji zanieczyszczeń i ich ograniczania podstawowe kierunki działania zmierzają do:

- ograniczenia emisji z procesów spalania węgla w gminie;
- wymiany starych źródeł ciepła na niskoemisyjne i wysokosprawne;
- zlikwidowania zjawiska spalania śmieci
- rozbudowy sieci gazowej;
- utrzymania w czystości ulic i powierzchni gminnych dla wyeliminowania zjawiska wtórnego pylenia;
- zwiększania powierzchni zieleni w gminie, szczególnie w strefach zwartej zabudowy, wzdłuż ciągów drogowych o znacznej intensywności ruchu, w pasmach oddzielających tereny przemysłowe od mieszkaniowych, celem ograniczenia rozprzestrzeniania się emisji pyłowych.

3.6.2. Obszary Natura 2000

Dolna Wisłoka z Dopływami PLH180053

Obszar obejmuje rzekę Wisłokę na odcinku od ujścia lewostronnego dopływu, potoku Chotowskiego w m. Chotowa do ujścia lewostronnego dopływu, cieku w miejscowości Grabiny - Dębica oraz od ujścia rzeki Wielopolka w m. Pustków do rurociągu przechodzącego nad korytem rzeki w m. Podleszany wraz z dopływami:

- Chotowski od jazu w m. Żdźary do ujścia w m. Chotowa - Parkosz,
- Grabinka (Czarna) od ujścia prawostronnego dopływu w m. Jodłówka -Wałki (granica województwa) do ujścia w m. Zawierzbie - Dębica,
- Wielopolka i Brzezinka, Wielopolka od ujścia lewostronnego dopływu potoku Brzezinka do mostu drogowego w m. Glinik oraz potok Brzezinka od mostu drogowego na trasie Wielopole Skrzyńskie - Brzeziny do ujścia,
- Tuszymka od mostu na trasie Czarna Sędziszowska - Kolbuszowa do ujścia w m. Tuszyma,
- Ruda od jazu w m. Dobrynin do ujścia w m. Rzemień,
- Stary Breń od mostu w m. Gawłuszowice do ujścia.

Pozostałe dopływy jak potok Jodłówka, Dulcza i Ostra ze względu na znaczne przekształcenia koryt i zanieczyszczenia wód nie są proponowane do włączenia do obszaru. Rzeką Wisłoką jest prawobrzeżnym dopływem Wisły o długości 163,6 km i powierzchni zlewni 4110,2 km². Bierze początek na terenie województwa małopolskiego, na wysokości około 600 m n.p.m., na południowym stoku Dębiego Wierchu oraz między Popowymi Wierchami a Kamiennym Wierchem. Wisłoka płynie z Beskidu Niskiego przez Pogórze Jasielskie, Kotlinę Jasielsko-Krośnieńską i przez Pogórze: Strzyżowskie oraz Ciężkowickie do Kotliny Sandomierskiej. Do doliny Wisły rzeka wpływa poniżej Mielca. Uchodzi do Wisły w km 226,9, w rejonie Gawłuszowic. Górna część zlewni Wisłoki to góryste tereny leśne. Na obszarze Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej i w dalszym biegu rzeka płynie między polami uprawnymi i łąkami oraz przez tereny zabudowy mieszkaniowej. W dolnym biegu koryto rzeki jest obwałowane. Dolina rzeki jest płaska i bardzo rozległa. Dopływy mają charakter rzek krainy lipienia (brzany). Szerokość koryt rzek i potoków jest bardzo różna i waha się średnio od 0,8 do 40 metrów w granicach stałego porostu traw. Głębokość jest również zmienna zależna od wielkości rzeki i waha się od 0,15 do 3,5 m. Brzegi cieków są gęsto porośnięte drzewami i krzewami. Dno rzeki Wisłoki jest głównie piaszczysto - żwirowe, a miejscami kamieniste z nielicznymi ukośnie do prądu występującymi naturalnymi progami z piaskowca, niekiedy z pojedynczymi głazami narzutowymi. Koryto jest również urozmaicone zwalonymi pniami drzew, z licznymi plosami, widoczne są przetamania spadku rzeki. Rzeką Wisłoką stanowi bardzo ważny korytarz ekologiczny łączący jej dopływy i rzekę Wisłę dlatego powinna w całości podlegać szczególnej ochronie. W Wisłoce w latach 2004 - 2008 stwierdzono występowanie 32 gatunków ryb oraz jeden gatunek minogów, w tym z rodziny:

- łososiowatych (3 gatunki),
- karpionowatych (20 gatunków),
- głowaczowatych (2 gatunki),
- kozowatych (2 gatunki),
- szczupakowate (1 gatunek),
- okoniowate (2 gatunki),

- sumowate (1 gatunek),
- wątluszowatych (1gatunek).

Wisłoka z dopływami PLH180052

Obszar obejmuje rzekę Wisłokę na odcinku od północnej granicy Ostoi Magurskiej do mostu drogowego na trasie

Pilzno-Kamienica wraz z dopływami:

- Iwielką od mostu w m. Draganowa do ujścia,
- Kamienicą od mostu na trasie Brzostek - Smarzowa w m. Siedliska -Bogusz do ujścia,
- Ropą od zapory zbiornika Klimkówka do ujścia z dopływami: Sękówką od mostu na drodze Ropica – Małastów do ujścia,
- Olszynką od mostu na trasie Nagórze - Wlk. Strona (przy ujściu Czermianki) do ujścia,
- Libuszanką od mostu na trasie Rozdziele - Bednarka do ujścia,
- Jasiołką od mostu na trasie Barwinek - Dukla w Trzcianie do ujścia do Wisłoki.

Rzeka Wisłoka jest prawobrzeżnym dopływem Wisły o długości 163,6 km i powierzchni zlewni 4110,2 km². Wisłoka bierze początek na wysokości około 600 m n.p.m. na południowym stoku Dębnego Wierchu oraz między Popowymi Wierchami a Kamiennym Wierchem w Beskidzie Niskim zbudowanym z utworów fliszowych. Płynąca początkowo w kierunku wschodnim rzeka, na wysokości wodowskazu Krempna zmienia kierunek na północny. W dalszym biegu - poniżej Żmigrodu- rzeka przepływa przez Pogórze Jasielskie i Kotlinę Jasielsko-Krośnieńską. Poniżej Jasła Wisłoka opuszcza Kotlinę i aż do Pilzna przepływa południkowo przełomem Pogórzy: Strzyżowskiego i Ciężkowickiego. Szerokość doliny sięga 2 km a jej dno wypełniają mady, piaski i żwiry rzeczne. W górnym swoim biegu Wisłoka ma charakter górski, który cechuje duża zmienność przepływu. Intensywne opady atmosferyczne, przy znacznym spadku rzeki oraz braku zbiorników retencyjnych, stwarzają dobre warunki szybkiego i znacznego odpływu. Spływ odbywa się w znacznym stopniu powierzchniowo, w skutek czego w okresie posuchy występują bardzo małe przepływy a w okresach deszczowych gwałtowne i wielkie wezbrania. Poniżej Magurskiego Parku Narodowego teren zlewni pokryty jest polami uprawnymi, łąkami oraz lasami iglastymi i mieszanymi. W dolinach jak i na terenach płaskich wzdłuż rzeki dominują użytki zielone i grunty orne. Dno rzeki stanowią płyty piaskowca i łupku oraz piasek i żwir. Miejscami znajdują się piaszczyste łachy będące efektem akumulacji produktów wietrzenia skał. Jest to rzeka o przeciętnej szerokości 40 m i średniej głębokości 0,7 -1 m. Wisłoka cechuje się bardzo zmienną ilością przepływającej wody oraz znacznymi wahaniami jej poziomu. Różnica w poziomie wody może sięgać nawet 5 m. W okresie intensywnych opadów następuje bardzo silne zmętnienie wody na skutek spływu do niej cząstek mineralnych spłukiwanych z otaczających gór i pól uprawnych. Zmętnienie wód nie utrzymuje się bardzo długo. Rzeka tworzy tu liczne zakola i meandry, często zmieniając kierunek. Rzeka płynie swobodnie kamienistym korytem pokrytym niewielką ilością osadów. Poniżej ujścia Jasiołki płynie korytem o szerokości nawet do 90 m i głębokości średniej 1-2 m. Umocnienia regulacyjne zlokalizowane są przede wszystkim w okolicach Jasła. Tutaj efektem wezbrań jest jej rozlewanie się w dolinie nawet na szerokość przekraczającą 1 km. Najbardziej znaczącymi dopływami rzeki Wisłoki na tym odcinku jest rzeka Ropa oraz Jasiołka. Dolina Ropy do m. Ropa biegnie równolegle do biegu fałdowań. Stoki doliny są strome. Od Gorlic do ujścia Ropa przepływa przez obniżenie gorlickie. Stoki doliny bardzo łagodne. Od ujścia Olszanki Ropa zmienia kierunek z północno wschodniego na południowo wschodni zgodny z biegiem fałd.

Dno doliny rozszerza się do 1,5 km. Wypełniają je mady i piaski rzeczne. Obszar zlewni ma charakter rolniczy z niewielkim udziałem lasów. Rzeka płynie w szerokiej dolinie z licznymi, dość gęsto rozmieszczonymi wsiami i przysiółkami. Na terenie województwa małopolskiego w zlewni Ropy prowadzona jest eksploatacja złóż ropy naftowej (rejon Biecza i Krygu) oraz przetwórstwo ropy naftowej (Gorlice). Ropa płynie tutaj naturalnym korytem, o dnie żwirowym, lokalnie żwirowokamienistym z nielicznymi wychodniami warstw piaskowców magurskich tworzących tzw. berda, czyli ukośnie do prądu sterczące z wody rzędy warstw skalnych, stanowiące dobre siedlisko dla ryb łososiowatych. Od ujścia Libuszaneki Ropa płynie wciętym częściowo uregulowanym i obwałowanym korytem. Ponieważ regulacji rzeki dokonano stosunkowo dawno posiada ona charakter stosunkowo naturalny. Średnia szerokość rzeki wynosi około 40 m, natomiast głębokość 1,5-2,0 m. i nie ulega zbyt dużym wahaniom. Brzegi rzeki ciągle silnie porośnięte są drzewami oraz krzewami dzięki czemu nie dochodzi do deficytów tlenowych ani też do nadmiernego nagrzewania się wody. Porost roślinności wodnej nadal jest skromny, chociaż oprócz glonów i mchów występują także skupiska rdestnicy. Dno nadal pozostaje skaliste ze złożami osadów ilastych oraz piaskowych. Odcinki wody typowe dla pstrąga czy lipienia z dużą ilością ukryć i kamieni przeplatane są odcinkami o większej akumulacji materii organicznej i większą ilością makrofitów. Rzeka Jasiołka poniżej Dukli przepływa przez obszary gęsto zaludnione, o charakterze rolniczym i rolniczoprzemysłowym, z niewielką ilością lasów. Większe miejscowości w zlewni to: Dukla, Jedlicze i Jasło. Wody Jasiołki ujmowane są do celów komunalnych oraz przemysłowych. Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód w zlewni Jasiołki są ścieki przemysłowe z oczyszczalni RAF-EKOLOGII Sp. z o.o. w Jedliczu i CHROM STYL S.A. w Jasle oraz ścieki komunalne z dwóch miast: Dukla i Jedlicze. W dalszej części rzeka systematycznie zwiększa głębokość do ok. 0,8 m, zaś w części przyujściowej głębokość rzeki wynosi ok. 1,2 m, przy szerokości średniej ok. 25-30 m. W górnym biegu jej dno jest kamienisto żwirowe, z niewielką liczbą naturalnych progów skalnych. Ponieważ ciek jest stosunkowo płytki powyżej naturalnych progów tworzą się niewielkie płosa stojącej wody i w tych miejscach tworzą się osady ilasto -piaskowe. Brzegi koryta potoku są zakrzaczone i zalesione, przez co woda osłonięta jest od nadmiernego nagrzewania się. Porost roślinności wodnej jest słaby i ograniczony zasadniczo do glonów nitkowatych i krzaczkowatych, oraz niewielkiej ilości mchu. W dolnej części Jasiołki zwiększa głębokość, przy czym dno nadal pozostaje skaliste z niewielkimi ilościami osadów ilastych oraz piaskowych, w miejscach spowolnionego przepływu prądu głębokość rzeki wynosi nawet ponad 1 m. Brzegi nadal porośnięte silnie drzewami i krzewami. W pozakorytowej części doliny Wisłoki i jej dopływów zostały włączone głównie siedliska łąkowe, porośnięte spontaniczną roślinnością nadrzeczną. Zwykle zajmują one wąski pas wzdłuż brzegu, jednak niektóre odcinki dolin, zarówno Wisłoki jak i innych cieków, wchodzących w skład ostoi, np. Kłopotnicy biegną wśród rozległych, leśno-zaroślowych ekosystemów łąkowych. Nad Kłopotnicą (między Zawadką Osiecką i Dobrynią) oraz nad Iwielką znajdują się rozległe kompleksy łąk świeżych i zmiennowilgotnych, w tym trzęślicowych – niezwykle rzadkich w Karpatach.

4. Charakterystyka stanu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

4.1. Zaopatrzenie w ciepło

4.1.1. Charakterystyka źródeł ciepła na terenie Gminy.

Na terenie miasta i gminy Pilzno przeważają indywidualne źródła ciepła. W mieście 75 % gospodarstw domowych wyposażonych jest w centralne ogrzewania. Na obszarach wiejskich odsetek ten wynosi 67 % (dane dotyczą roku 2013). Na obszarze gminy nie ma dużych wolnostojących obiektów gospodarki ciepłowniczej. Budynki użyteczności publicznej w przeważającej części ogrzewane są energią cieplną z kotłowni zasilanych paliwem gazowym i węglowym.

Poniżej przedstawiono listę największych lokalnych kotłowni.

Tabela 9. Kotłownie lokalne na terenie miasta i gminy Pilzno

lp.	nazwa i adres podmiotu	Rodzaj źródła	zużycie paliwa
1	Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły w Pilźnie	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,025688 mln m ³
2	LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE im. Sebastiana Petrycego	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,040144 mln m ³
3	BANK SPÓŁDZIELCZY W PILŹNIE	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,006 mln m ³
4	URZĄD MIEJSKI PILZNO, 39-220 PILZNO	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,012559 mln m ³
5	ROMCAR Zakład Ślusarski R. Żołędź, Machnowa 110, Machnowa 110, 39-220 Pilzno	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	11,58 Mg
		kotły opalane olejem o mocy cieplnej ≤ 5 MW, olej opałowy (zaw. siarki nie większa niż 1%)	7,09 Mg

6	Kazimierz Anioł "AKPIL" PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO- USŁUGOWO- HANDLOWE, W. WITOSA 21 i 11, 39-220 PILZNO	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej <=5 MW	29,0 Mg
		kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,087668 mln m3
7	PIEKARNIA A.M.A. DROPIŃSCY Spółka Jawna	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,092442 mln m3
8	GROSAR Spółka z.o.o., Stacja Benzynowa w Pilźnie ul. Legionów	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,00307 mln m3
9	Polska Spółka Gazownictwa sp. z.o.o., PDG w Pilźnie	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,005797 mln m3
10	Polska Spółka Gazownictwa sp. z.o.o., stacja red-pom Łęki Dolne	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,001049 mln m3
11	Jakub Nowak Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo-Usługowe "JNF", Pilzno, Witosy 14, 39-220 Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,0147 mln m3
12	FIRMA HANDLOWO USŁUGOWO PRODUKCYJNA "ROMCAR 3", Piotr Żołędź, Machowa 110, Machowa 110, 39-220 Pilzno	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej <=5 MW	8,51 Mg
		kotły opalane olejem o mocy cieplnej <= 5 MW, olej opałowy (zaw. siarki nie większa niż 1%)	0,89 Mg
13	Stanisław Migoń M.D.M. TRANS	kotły opalane paliwem gazowym, gaz płynny propan-butan, o mocy cieplnej <=5 MW	0,01 Mg
14	Podkarpacki Park Logistyczny OMEGA PILZNO Sp. z o.o.	kotły opalane olejem o mocy cieplnej <= 5 MW, olej opałowy (zaw. siarki nie większa niż 1%)	10,88 Mg
		kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej <=1,4 MW	0,004688 mln m3

15	ZAKŁAD METALOWO INSTALACYJNY JOANNA WÓJCIK, Dobrków 73, 39-220 Pilzno	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	6,1 Mg
16	Halina Świerczek "MET - CHEM" Zakłady Metalowo-Chemiczne, Pilzno, 3 Maja 178, 39- 220 Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,079057 mln m ³
17	OMEGA PILZNO SERWIS SPÓŁKA Z OGROANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	kotły opalane olejem o mocy cieplnej ≤ 5 MW, olej opałowy (zaw. siarki nie większa niż 1%)	6,68052 Mg
		kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,022101 mln m ³
18	MASTAG SP ZOO, Pilzno, Paderewskiego 2, 39-220 Pilzno	kotły opalane olejem o mocy cieplnej ≤ 5 MW, olej opałowy (zaw. siarki nie większa niż 1%)	3,225 Mg
19	PIEKARNIA KUBIK, Pilzno, 3 Maja 38, 39- 220 Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,029363 mln m ³
20	JERONIMO MARTINS Polska S.A., Bujanowskiego 3, Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,011573 mln m ³
21	Publiczne Gimnazjum w Pilźnie	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,030809 mln m ³
22	Przedszkole Publiczne w Pilźnie	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,008823 mln m ³
23	Janusz Puchała "TRANS-OSKAR"	kotły opalane paliwem gazowym, gaz płynny propan-butan, o mocy cieplnej ≤ 5 MW	0,05 Mg
24	OMEGA PILZNO ITIS GODAWSKI & GODAWSKI SP.Z O.O.	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,007367 mln m ³
25	PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEMYSŁU MIĘSNEGO "TAURUS" Sp. z o.o., Pilzno, Legionów 58, 39-220	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,564485 mln m ³

	Pilzno		
26	ZESPÓŁ SZKÓŁ W DOBRKOWIE	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,011877 mln m ³
27	ZESPÓŁ SZKÓŁ W JAWORZU GÓRNYM	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,00845 mln m ³
28	ZESPÓŁ SZKÓŁ w Lipinach	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,009038 mln m ³
29	ZESPÓŁ SZKÓŁ w Łękach Dolnych	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,014946 mln m ³
30	ZESPÓŁ SZKÓŁ W ŁĘKACH GÓRNYCH	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,009229 mln m ³
31	ZESPÓŁ SZKÓŁ w Machowej	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,01723 mln m ³
32	ZESPÓŁ SZKÓŁ w PARKOSZU	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,013775 mln m ³
33	ZESPÓŁ SZKÓŁ im. ks. Jana Czuby w Słotowej	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,008589 mln m ³
34	Zespół Szkół w Strzegonicach	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,014955 mln m ³
35	ZESPÓŁ SZKÓŁ w ZWIERNIKU	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,010036 mln m ³
36	ROMCAR 2 ŻOŁĄDŹ KRZYSZTOF ZAKŁAD PRODUKCJI NADWOZI, Machowa 110, 39-220 Pilzno	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	8,54 Mg
		kotły opalane olejem o mocy cieplnej ≤ 5 MW, olej opałowy (zaw. siarki nie większa niż 1%)	7,15 Mg

37	Zbigniew Zgłobiś "STYLPOL"	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	17,52 Mg
38	Dom Kultury w Pilźnie ul. Węgierska 30 39-220 Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,017997 mln m ³
39	DOM KULTURY, Zwiernik 256 A, 39-221 Łęki Górne	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,002499 mln m ³
40	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilźnie	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,002217 mln m ³
41	DREW-MET PPHU M.R. Chłopek Spółka Jawna, KRASZEWSKIEGO 6, 39-220 PILZNO	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	10,706 Mg
		kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,000004 mln m ³
42	Stanisław Palej Pracownia Cukiernicza "MARTA"	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,003885 mln m ³
43	ANDRZEJ GADEK FIRMA G.A."ETON", STACJA PALIW GA"ETON", 39-223 STRZEGOCICE	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,00252 mln m ³
44	WŁADYSŁAW RADZIK Ślusarstwo, Produkcja, Handel, Usługi	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	4,36 Mg
45	Stanisław Kasprzyk FERMA DROBIU	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,000496 mln m ³
46	ZAKŁAD METALOWY "PILZNO", Pilzno, Lwowska 39, 39-220 Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,003991 mln m ³
47	MIEJSKI ZAKŁAD WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI W PILŹNIE, Pilzno, Staszica 55, 39-220 Pilzno	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem sztucznym o mocy ≤ 5 MW, bez urządzenia odpyl.	15,56 Mg

48	Józef Smołucha F.H.U. STACJA PALIW	kotły opalane węglem kamiennym, kocioł z rusztem stałym, z ciągiem naturalnym o mocy cieplnej ≤ 5 MW	2,5 Mg
		kotły opalane drewnem o mocy cieplnej ≤ 5 MW	15,0 Mg
49	TIS Tomasz Anioł, Pilzno, Błonia 5, 39-220 Pilzno	kotły opalane paliwem gazowym, gaz ziemny wysokometanowy, o mocy cieplnej $\leq 1,4$ MW	0,006985 mln m ³

Źródło: Wojewódzka baza zanieczyszczeń

4.1.2. Odbiorcy ciepła

Głównym odbiorcą ciepła na terenie gminy są gospodarstwa indywidualne, a w mniejszym stopniu sektor usług. W gminie dominuje zabudowa jednorodzinna, a z powodu braku sieci ciepłowniczej występują wyłącznie indywidualne źródła ciepła. Wszystkie one oparte są o paliwa kopalne, w tym część wykorzystuje w tym celu gaz sieciowy.

Podstawowym nośnikiem energetycznym wykorzystywanym do ogrzewania w gminie jest olej opałowy, i pochodne ropy (gaz płynny propan-butan) drewno oraz węgiel i jego pochodne, a także gaz. Część budynków jest w niskiej klasie energetycznej, co powoduje, że dla obniżenia zużycia energii konieczne jest przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych wspartych w części wypadków przez wymianę źródeł ciepła.

Zużycie ciepła na terenie gminy przedstawia Tabela 1.

Tabela 10. Zużycie ciepła na terenie gminy [GJ]

Rok	2013
Gospodarstwa domowe	166254
Rolnictwo	48358
Sektor publiczny	14453
Przemysł	32045
RAZEM	261110

Źródło: Obliczenia własne, dane szacunkowe

4.1.3. Plany rozwojowe przedsiębiorstw ciepłowniczych.

Brak jest planów dotyczących rozwoju ciepłownictwa na terenie gminy Pilzno.

4.1.4. Zaopatrzenie gminy w ciepło – podsumowanie

Na terenie gminy, z uwagi na charakter zabudowy, brak jest sieci ciepłowniczej. Mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, które wykorzystują przede wszystkim paliwa kopalne. Najbardziej popularne są źródła wysokoemisyjne (oparte o węgiel i jego pochodne), ze względu na stosunkowo niskie koszty eksploatacyjne. Część mieszkańców korzysta także z gazu sieciowego na potrzeby ogrzewania oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Działaniem, które zracjonalizowałoby gospodarkę ciepłą na terenie gminy jest termomodernizacja, która umożliwiłaby ograniczenie zużycia energii. Umożliwiłoby to również wykorzystanie w szerszym zakresie odnawialnych źródeł energii do ogrzewania c.o. lub/i c.w.u. jako źródła wspomagającego lub, w niektórych wypadkach, podstawowego.

4.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną

4.2.1. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy

Na terenie Gminy Pilzno zlokalizowanych jest łącznie 151 stacji SN/nN z czego 22 nie stanowią własności TAURON Dystrybucja S.A. Głównym punktem zasilania terenu Gminy Pilzno jest stacja 30/15 kV Pilzno. Średnie roczne obciążenie stacji - ok. 3,5 MW. Energia elektryczna dostarczana jest poprzez dystrybucyjną sieć średniego napięcia 15 kV i 30 kV oraz stacje SN/nN i sieć niskiego napięcia 0,4 kV. Lokalizacja stacji transformatorowych została przedstawiona poniżej.

Tabela 11. Wykaz stacji SN/nN na terenie Gminy Pilzno.

LP.	NAZWA STAGI	NUMER STACJI	NAPIĘCIE DOLNE [kV]	NAPIĘCIE GÓRNE [kV]
1	MET-CHEM II	TRDK-2151	0,4	15
2	P.H.U. WĘGIEL	TRDK-2132	0,4	15
3	ZMTAURUS	TRDK-2112	0,4	15
4	Pilzno 14	TRDS-958	0,4	15
5	Podlesie Machowskie 6	TRDS-957	0,4	15
6	MACHOWA FHU WANDA	TRDK-2127	0,4	15
7	Jaworze Górne 3 Oczyszczalnia	TRDS-954	0,4	15
8	Pilzno Taurus-Natura	TRDK-2111	0,4	15
9	Pilzno 13	TRDS-941	0,4	15
10	Pilzno 12	TRDS-938	0,4	15
11	Lipiny 8	TRDS-931	0,4	15
12	Machowa 9	TRDS-929	0,4	15
13	Parkosz 7	TRDS-926	0,4	30
14	Lipiny 7	TRDS-919	0,4	15
15	Parkosz 6	TRDS-917	0,4	15
16	Strzegocice Kopalnia	TRDK-2086	0,4	15
17	Łęki Zakład stolarski	TRDK-2039	0,4	30
18	Lipiny 6	TRDS-892	0,4	15
19	Mokrzec Mała elektr. wodna	TRDK-2066	0,4	15
20	Pilzno Akpil	TRDK-2034	0,4	15
21	Pilzno 8	TRDS-517	0,4	15
22	Łęki 21	TRDS-686	0,4	30
23	Parkosz 2	TRDS-21	0,4	30
24	Parkosz 4	TRDS-611	0,4	30
25	Parkosz 1	TRDS-20	0,4	30
26	Parkosz 5	TRDS-771	0,4	30
27	Parkosz 3	TRDS-430	0,4	30
28	Łęki Dolne 5	TRDS-22	0,4	30

29	Łęki Górne 23	TRDS-647	0,4	30
30	Łęki Dolne 4	TRDS-23	0,4	30
31	Łęki Dolne KR	TRDS-487	0,4	30
32	Łęki Dolne Szkoła	TRDS-561	0,4	30
33	Łęki Dolne 3	TRDS-24	0,4	30
34	Łęki Górne 2	TRDS-25	0,4	30
35	Łęki Dolne 1	TRDS-26	0,4	30
36	Łęki Górne 20	TRDS-685	0,4	30
37	Pilzno MET-CHEM	TRDK-2015	0,4	15
38	Pilzno Taurus	TRDK-2033	0,4	15
39	Machowa 7	TRDS-167	0,4	15
40	Łęki Górne 33	TRDS-684	0,4	15
41	Machowa 4	TRDS-163	0,4	15
42	Machowa Rolniczy	TRDK-2020	0,4	15
43	Machowa 2	TRDS-164	0,4	15
44	Gołęczyna 2	TRDS-210	0,4	15
45	Pilzno Z-d cukierniczy	TRDS-838	0,4	15
46	Jaworze Ośrodek wyp.	TRDK-2030	0,4	15
47	Połomia 2	TRDS-229	0,4	15
48	Połomia 1	TRDS-228	0,4	15
49	Gębiczyna 1	TRDS-230	0,4	15
50	Gębiczyna 3	TRDS-232	0,4	15
51	Gębiczyna 2	TRDS-231	0,4	15
52	Gębiczyna 4	TRDS-233	0,4	15
53	Jaworze Dolne 2	TRDS-206	0,4	15
54	Jaworze Dolne 1	TRDS-205	0,4	15
55	Jaworze Górne 2	TRDS-204	0,4	15
56	Lipiny 2	TRDS-92	0,4	15
57	Pilzno Kopalnia	TRDS-595	0,4	15
58	Łęki Dolne 17	TRDS-650	0,4	15
59	Łęki Dolne 6	TRDS-155	0,4	15
60	Pilzno Dulczówka 3	TRDS-505	0,4	15
61	Pilzno Z-d masarski Taurus	TRDK-2036	0,4	15
62	Pilzno Dulczówka 1	TRDS-174	0,4	15
63	Pilzno 2 POM	TRDS-175	0,4	15
64	Pilzno 3	TRDS-176	0,4	15
65	Pilzno Z-d ślusarski	TRDS-895	0,4	15
66	Pilzno Wygoda 2	TRDS-619	0,4	15
67	Pilzno Stacja paliw	TRDS-791	0,4	15
68	Lipiny 3	TRDS-93	0,4	15
69	Lipiny 4	TRDS-94	0,4	15
70	Pilzno Wygoda 3	TRDS-154	0,4	15
71	Lipiny 1	TRDS-95	0,4	15
72	Lipiny 5	TRDS-91	0,4	15
73	Pilzno 6 GS	TRDS-472	0,4	15
74	Pilzno 5 Kurnik	TRDS-195	0,4	15

75	Pilzno Oczyszczalnia Ścieków	TRDS-857	0,4	15
76	Pilzno 10	TRDS-514	0,4	15
77	Pilzno Zakład metalowy	TRDK-2031	0,4	15
78	Pilzno 7	TRDS-516	0,4	15
79	Pilzno 9	TRDS-513	0,4	15
80	Mokrzec DWT	TRDK-2028	0,4	15
81	Dobrków 2	TRDS-212	0,4	15
82	Dobrków 1	TRDS-211	0,4	15
83	Pilzno Os. 3-go Maja 1	TRDS-177	0,4	15
84	Słotowa 2	TRDS-201	0,4	15
85	Strzegocice 5	TRDS-515	0,4	15
86	Strzegocice 2	TRDS-198	0,4	15
87	Słotowa 4	TRDS-820	0,4	15
88	Pilzno Przymiarki 1	TRDS-182	0,4	15
89	Przymiarki 3	TRDS-618	0,4	15
90	Przymiarki 2	TRDS-617	0,4	15
91	Zwiernik 1	TRDS-183	0,4	15
92	Słotowa 6	TRDS-822	0,4	15
93	Słotowa 5	TRDS-821	0,4	15
94	Słotowa 1	TRDS-200	0,4	15
95	Słotowa 3	TRDS-819	0,4	15
96	Strzegocice 6	TRDS-586	0,4	15
97	Bielowy 2	TRDS-671	0,4	15
98	Bielowy 1	TRDS-202	0,4	15
99	Strzegocice Żwirownia 1	TRDK-2044	0,4	15
100	Strzegocice 1	TRDS-197	0,4	15
101	Strzegocice Sp-nia prod.	TRDK-2035	0,4	15
102	Strzegocice 4 Hydrofornia	TRDS-473	0,4	15
103	Strzegocice 3	TRDS-199	0,4	15
104	Strzegocice Żwirownia 2	TRDK-2032	0,4	15
105	Gołęczyna 1	TRDS-209	0,4	15
106	Mokrzec 1	TRDS-208	0,4	15
107	Mokrzec Żwirownia	TRDK-2029	0,4	15
108	Pilzno Ujęcie wody	TRDS-690	0,4	15
109	Pilzno 4	TRDS-196	0,4	15
110	Pilzno Os. 3-go Maja 2	TRDS-761	0,4	15
111	Pilzno Dulczówka 2	TRDS-178	0,4	15
112	Łęki Dolne 26	TRDS-648	0,4	15
113	Łęki Dolne 25	TRDS-640	0,4	15
114	Łęki Dolne 24	TRDS-641	0,4	15
115	Łęki Dolne 8	TRDS-179	0,4	15
116	Łęki Dolne 9	TRDS-180	0,4	15
117	Łęki Dolne 27	TRDS-649	0,4	15
118	Zwiernik 3	TRDS-185	0,4	15
119	Jaworze Górne 1	TRDS-203	0,4	15
120	Łęki Dolne 28	TRDS-682	0,4	15

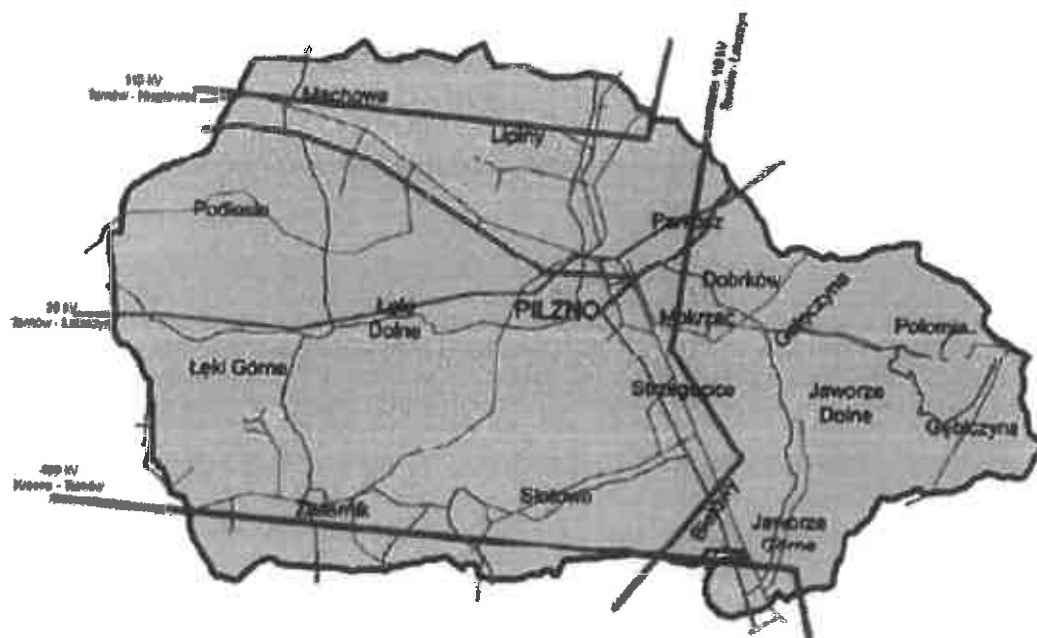
121	Łęki Dolne 10	TRDS-181	0,4	15
122	Łęki Górne 12	TRDS-190	0,4	15
123	Zwiernik 7	TRDS-191	0,4	15
124	Zwiernik 8	TRDS-192	0,4	15
125	Zwiernik 4	TRDS-186	0,4	15
126	Zwiernik 2	TRDS-184	0,4	15
127	Łęki Górne 11	TRDS-189	0,4	15
128	Łęki Górne 31	TRDS-683	0,4	15
129	Łęki Górne 29	TRDS-721	0,4	15
130	Łęki Górne 30	TRDS-722	0,4	15
131	Zwiernik 5	TRDS-187	0,4	15
132	Zwiernik 6	TRDS-188	0,4	15
133	Łęki Górne 13	TRDS-193	0,4	15
134	Łęki 22	TRDS-719	0,4	15
135	Łęki Górne 14	TRDS-194	0,4	15
136	Łęki 32	TRDS-720	0,4	15
137	Łęki Dolne 7	TRDS-156	0,4	15
138	Podlesie Machowskie 3	TRDS-159	0,4	15
139	Podlesie Machowskie 2	TRDS-158	0,4	15
140	Podlesie Machowskie 1	TRDS-157	0,4	15
141	Łęki Dolne 18	TRDS-626	0,4	15
142	Łęki Dolne 19	TRDS-627	0,4	15
143	Machowa 3	TRDS-162	0,4	15
144	Podlesie Machowskie 5	TRDS-933	0,4	15
145	Machowa 1	TRDS-161	0,4	15
146	Machowa Zakł. ślusarski	TRDK-2019	0,4	15
147	Machowa 6	TRDS-166	0,4	15
148	Machowa 5	TRDS-165	0,4	15
149	Machowa Z-d betoniarski	TRDK-2022	0,4	15
150	Machowa 8	TRDS-168	0,4	15
151	Podlesie Machowskie 4	TRDS-160	0,4	15

Długości łączna linii elektroenergetycznych SN i WN na terenie Gminy będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. w podziale na poziom napięcia wynoszą:

- 110 kV - ok. 18 km,
- 30 kV - ok. 19 km,
- 15 kV - ok. 140 km.

Rysunek 1. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy

Zapotrzebowanie na energię elektryczną jest w pełni pokrywane przez obecny system elektroenergetyczny, który posiada dodatkowe rezerwy mocy.

4.2.2. Oświetlenie uliczne

Według danych otrzymanych od TAURON Dystrybucja S.A., na terenie Gminy Pilzno zainstalowanych jest 916 opraw (należących do TAURON) o mocy 137 kW.

Zużycie energii elektrycznej w 2013 roku na podstawie zebranych danych kształtuje się na poziomie do około 1107,15 MWh. Dane te wynikają z faktycznego zapotrzebowania na energię elektryczną dla gminy, określoną w przetargu energetycznym na dostarczanie energii elektrycznej dla obiektów gminnych i oświetlenia ulicznego.

W 2014 roku Gmina Pilzno wykonała:

- w ramach zadania montaż 2 oprawy LED WL 36 (moc oprawy 36 W - 4 moduły po 6 szt. Diod Led-Cree), słupy wyposażone w panel fotowoltaiczny o powierzchni całkowitej maksymalnie do 2,940 m², siłownie wiatrowe o średnicy maksymalnie do 0,910 m,
- oświetlenie uliczne w miejscowości Łęki Dolne długości 474 m i zamontowana 6 opraw LED o mocy 36W,
- oświetlenie uliczne w miejscowości Łęki Górne o długości 414 m i zamontowana 5 opraw oświetleniowych sodowe o mocy 75W,
- oświetlenie uliczne w miejscowości Jaworze Dolne o długości 250 m i zamontowano 2 oprawy oświetleniowe sodowe o mocy 75W.

Tabela 12. Oświetlenie drogowe na terenie gminy Pilzno.

Lp.	Układy pomiarowe wg. miejscowości	Dość punktów oświetlenia / szt. /			
		Sieć wydzielona		Sieć wspólna	
		oprawy rtęciowe	oprawy sodowe	oprawy rtęciowe	oprawy sodowe
1	Pilzno				
	S-176 - 10471435			0	17
	S-196 - 12108381	0	2	0	24
	S-195- 12031343			0	17
	S-175- 60648006				28
	S-175 - 11794937			0	
	S-516- 12512797	0	6		29
	S-517- 10254055			4	35
	S-513-13099480		3	0	46
	S-513- 10773040				
	S-514- 14164815				14
	S-472-5791886		2	0	25
	S-177- 9979129		23	0	3
	S-174- 10471426		4		11
	S-178- 11167276		8		16
	S-505 - 13098620		4		8
	S-895 - 3661689			1	8
	S-761 -10254020		3	0	28
2	Jaworze Dolne				
	S-205 - 23963721		7		11
	S-206-21084632				8
3	Slotowa				
	S-200-9913276		4		6
	S-201 - 23552346		1		
	S-819- 13098615	0	8	0	1
	S-822 -24171845			0	2
4	Strzegocice				
	S-197- 10472007			0	14
	S-473-60777130			1	13
	S-586 - 26649970			0	1
	S-515- 27025528				5
5	Bielowy				
	S-202- 10761521				12
	S-671 - 10773006		1		9
6	Mokrzec				
	S-208 - 8864367		1		13
7	Dobrków				
	3-211 - 14488587	1	4	4	23
8	Gębiczyna				
	3-231 -24152395				3

9	Polomia				
	S-229-28535362				4
10	Parkosz				
	3-020-10772413			14	
	5-430-10773041		2	1	5
	3-611-9245062			2	8
	5-771-29156031		2		4
	5-917-60460176	4			8
11	Lipiny				
	S-931-60892997				4
	S-092-28024126			4	11
	S-093-29203947				
	S-093-29167351		1		7
	S-093-29201237				
12	Łęki				
	S-647-11419233			9	1
	S-025-8013520	14	10		2
	S-026-26432337		13		1
	S-024-10480302	1		2	13
	S-022-8975469		2		7
	S-179-7439784			0	5
	S-686-27703838 i 24057705		6		2
	S-561-11407770	0	3	3	10
	S-640-9104540		4	3	5
	S-685-25969273		9		3
	S-719-26438058		1		6
	S-641-60777196				2
13	Gołęczyna				
	S-209-3380814		2	7	4
14	Zwiernik				
	S-187-28029094		3	3	3
	S-188-28533356			6	6
	S-191-20790606				7
15	Machowa				
	S-161-10469969				12
	S-163-9103026			15	
	S-165-9082942			3	14
16	Jaworze Górne				
	3-204-14311346		15		
	3-203-12238144		3		15
	(Kamienica D.)				3
17	Podlesie Machowskie				
	5-159-24777660		5		9

	5-158-60456607		14		1
Razem ilość punktów oświetlenia		20	176	82	612

4.2.3. Przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej

Na terenie Gminy Pilzno uruchomione są źródła energii elektrycznej o łącznej mocy 829 kW.

4.2.4. Przedsiębiorstwa obrotu energią

Operatorzy systemu dystrybucyjnego zobowiązani są, zgodnie z zasadą dostępu trzeciej strony (Third Party Access – TPA) do udostępnienia sieci dystrybucyjnej. Zgodnie z postanowieniami Parlamentu Europejskiego i Rady Europy zawartymi w Dyrektywie o wspólnym rynku energii elektrycznej od 1 lipca 2007 roku wszyscy Odbiorcy energii elektrycznej mają prawo wyboru Sprzedawcy. Nie ma dokładnych danych co do ilości podmiotów korzystających z sieci dystrybucyjnych poszczególnych OSD, dokładne ustalenia nie są też możliwe, ponieważ odbiorcy końcowi korzystają z prawa zmiany sprzedawcy energii i jest to bardzo płynne. Operatorzy systemów dystrybucyjnych dysponują jednak danymi na temat podmiotów, z którymi zawarły umowę na dystrybucję energii elektrycznej. Listy tych podmiotów, w rozbiciu na poszczególnych OSD podane są niżej.

Wykaz Sprzedawców mogących dokonywać sprzedaży energii elektrycznej na obszarze działania Tauron Dystrybucja S.A.:

- PKP Energetyka S.A.
- TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.
- TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o.
- EDF Polska SA
- ENERGETYKA CIEPLNA OPOLSZCZYZNY SA
- GDF SUEZ Energia Polska S.A.
- RWE Polska S.A.
- ENERGA-OBRÓT S.A.
- ALPIQ ENERGY SE
- ZOMAR SA
- Veolia Energia Polska SA
- CEZ Trade Polska Sp. z o.o.
- FITEN S.A.
- Mirowski i Spółka "KAMIR" Sp. J.
- Axpo Polska Sp. z o.o.
- JES ENERGY Sp. z o.o.
- DUON Marketing and Trading SA
- TAURON Polska Energia S.A.
- Elektrociepłownia Andrychów Sp. z o.o.

- ATALIAN ENERGY Sp. z o.o.
- TELEZET Edward Zdrojek
- Slovenske Elektrarne, a.s. Spółka Akcyjna
- Przedsiębiorstwo Energetyczne ESV SA
- 3 WINGS Sp. z o.o.
- Energia dla Firm SA
- Grupa Polskie Składy Budowlane SA
- ENEA S.A.
- PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
- PGE Obrót S.A.
- ENERGETYCZNE CENTRUM SA
- INTER ENERGIA S.A.
- ERGO ENERGY Sp. z o.o.
- CORRENTE Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Obrotu Energią Sp. z o.o.
- Xpo Trading AG
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA
- Tradea Sp. z o.o.
- Novum SA
- TAURON Wytwarzanie S.A.
- Green SA
- ENERGY POLSKA Sp. z o.o.
- DUON Sprzedaż Sp. z o.o.
- Nida Media Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej i Gospodarki Wodno-Ściekowej "ENWOS" Sp. z o.o.
- Zakłady Górniczo - Hutnicze "Bolesław" SA
- POWERPOL Sp. z o.o.
- ELEKTRIX Sp. z o.o.
- ENERGO OPERATOR Sp. z o.o.
- PAK-Volt SA
- RE ALLOYS Sp. z o.o.
- PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.
- PCC Rokita S.A.
- Energomedia Sp. z o.o.
- Polska Energetyka Pro Sp. z o.o.
- Energie2 Sp. z o.o.
- Ecoergia Sp. z o.o.
- Terawat Dystrybucja Sp. z o.o.

- Synergia Polska Energia Sp. z o.o.
- Deltis Sp. z.o.o.
- EWE energia sp. z.o.o.
- Towarzystwo Inwestycyjne "ELEKTROWNIA - WSCHÓD" SA
- POLENERGIA Dystrybucja Sp. z o.o.
- FUNTASTY Sp. z o.o.
- JWM Energia Sp. z o.o.
- Polski Prąd SA
- GALON Sp. z o.o.
- ENERGIA EURO PARK Sp. z o.o.
- Energy Match Sp. z o.o.
- WSEInfoEngine SA
- GASPOL SA
- POLKOMTEL Sp. z o.o.
- Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o.
- GMW Sp. z o.o.
- ENDICO Sp. z o.o.
- GESA Polska Energia SA
- Barton Energia Sp. z o.o.
- Multimedia Polska Energia Sp. z o.o.
- JSW KOKS SA
- Świat Sp. z o.o.
- VERVIS J.Smolińska R.Piotrowski Sp.j.
- Boryszew SA
- Kompania Węglowa SA
- Orange Polska SA
- PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o.
- PROPOWER 21 Sp. z o.o.
- Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.
- TAURON Ciepło sp. z o.o.
- PKN ORLEN SA
- ENESTA Sp. z o.o.
- ENERGIA Oświetlenie Sp. z o.o.
- GOEE ENERGIA Sp. z o.o.
- PNB Sp. z o.o.
- Empower Energy Sp. z o.o.
- Ekovoltis Sp. z o.o.
- Energia Polska Sp. z o.o.
- Grupa Energia GE Sp. z o.o.

- Grupa Energia Obrót GE Sp. z o.o.
- WM MALTA Sp. z o.o.
- Energia Sp. z o.o.
- IRL Polska Sp. z o.o.
- ENERGIAOK Sp. z o.o.
- EIN Energy Sp. z o.o.
- Zespół Ciepłowni Przemysłowych Carbo-Energia Sp. z o.o.
- Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o.
- Energogas Sp. z o.o.
- EDON Sp. z o.o.
- ESV Wisłosan Sp. z o.o.
- PGB Dystrybucja Sp. z o.o.
- Enrex Energy Sp. z o.o.
- Intelligent Technologies S.A.
- ORLEN GAZ Sp. z o.o.
- Vattenfall Energy Trading GmbH
- Zakład Dostaw Nośników Energetycznych Sp. z o.o.

Ponadto na terenie działania oddziału Tauron Dystrybucja S.A. w Tarnowie energię sprzedawać mogą:

- POLENERGIA S.A.
- POLENERGIA OBRÓT SA
- KGHM Polska Miedź S.A.
- BD Sp. z o.o.

4.2.5. Odbiorcy energii elektrycznej

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę warunków przyłączenia określonych na terenie Gminy Pilzno.

Tabela 13. Liczba warunków przyłączenia określonych na terenie Gminy Pilzno.

Rok	2010		2011		2012		2013		2014	
	III	IV-VI	III	IV-VI	III	IV-VI	III	IV-VI	III	IV-VI
Liczba wydanych warunków przyłączenia	4	190	2	216	2	190	2	189	1	171

Zestawiając zużycia energii elektrycznej wg BEI, całkowite zużycie w gminie Pilzno wynosi około 13776,50 MWh. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2013 roku wyniosło:

$$13776,50 \text{ MWh} / 17969 \text{ mieszkańców} \approx 0,767 \text{ MWh.}$$

Średni krajowy współczynnik zużycia energii elektrycznej przez 1 mieszkańca, wynosi 0,787 MWh/rok. Jest to, zatem wielkość zbliżona do wskaźnika krajowego zużycia energii elektrycznej przez 1 mieszkańca.

4.2.6. Plany rozwojowe TAURON Dystrybucja S.A.

Na terenie gminy Pilzno operator TAURON Dystrybucja S.A planuje następujące prace inwestycyjne i modernizacyjne, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 14. Wyciąg z Planu rozwoju TAURON Dystrybucja S.A. na lata 2015 - 2019 w zakresie dotyczącym zamierzeń inwestycyjnych i modernizacyjnych na terenie Gminy Pilzno.

Nazwa/rodzaj projektu inwestycyjnego	Zakres rzeczowy	Plan do realizacji				
		2015	2016	2017	2018	2019
Budowa stacji GPZ Pilzno	Budowa nowego GPZ PILZNO 110kV/SN wraz z linią zasilającą 110 kV	X	X	X		
Modernizacja sieci nN ze stacji Zwiernik 6 S-188 wraz ze stacją	L. nN - 4 km, stacja transformatorowa	X	X			
Modernizacja sieci nN ze stacji Zwiernik 3 S-185 wraz ze stacją	L. nN - 4 km, stacja transformatorowa	X	X			
Modernizacja sieci nN i stacji SN/nn ze stacji Jaworze Dolne 2 S-206	L. nN - 3,8 km	X				
Bateria akumulatorów w GPZ Pilzno	Wymiana baterii akumulatorów stacyjnych		X			
PSZ Modernizacja linii Pilzno - Potomia	kabel ziemny 0,27 km	X				
PSZ Modernizacja linii Pilzno - WUCH	kabel ziemny 0,72 km	X				
Modernizacja sieci nN i stacji SN/nN Zwiernik 1 S-183	Stacja nN i sieć nN o długości 3 km	X	X			
Modernizacja sieci nN i stacji Gębiczyna S-231	L. nN 3,7 km		X			
Modernizacja sieci nN i stacji Gębiczyna 3 S-232	L. nN 3,8 km		X			
Modernizacja sieci nN ze stacji Zwiernik 2 S-184	L. nN 3 km		X			

Nawiązanie L.15 kV Ładna - Pogórska Wola z L.15 kV Pilzno - Wałki	Budowa L. SN dl. 2,5 km			X	X	
Modernizacja sieci nN i stacja Zwiernik 8 S-192	L. nN 4,2 km i stacja transformatorowa napowietrzna		X			
Modernizacja sieci nN ze stacji Zwiernik 5 S-187	L. nN 6,3 km		X	X		
Modernizacja sieci nN ze stacji Zwiernik 4 S-186	L. nN 2,4 km		X			
Modernizacja sieci nN i stacja Zwiernik 7 S-191	L. nN 4,1 km i stacja transformatorowa napowietrzna		X			
Modernizacja sieci nN i stacji Jaworze Dolne 1 S-205	L. nN 5,2 km i stacja transformatorowa napowietrzna		X	X		
Modernizacja stacji Lipiny S-092	Stacja napowietrzna				X	
Modernizacja sieci nN na terenie gminy Pilzno	Modernizacja 63 km linii napowietrznej		X	X	X	X
Modernizacja L. 15 kV Pilzno - Wałki odgałęzienie za Ł-180	Modernizacja 21 km linii napowietrznej		X	X	X	X
Modernizacja L. 15 kV Pilzno - Jasło za Ł-243	Modernizacja 4,2 km linii napowietrznej			X	X	
Modernizacja L. 15 kV Pilzno - Zwiernik za Ł-223, Ł-226, Ł-1216	Modernizacja 13 km linii napowietrznej				X	X

Budowa nowych urządzeń elektroenergetycznych SN i nN będzie wynikać z potrzeby przyłączenia Odbiorców, zgodnie z ustawą Prawo energetyczne i aktami wykonawczymi oraz celem zaspokojenia wzrostu zużycia energii istniejących Odbiorców. Zapewnienie odpowiednich parametrów jakościowych dostarczanej energii elektrycznej oraz zwiększenie niezawodności dostaw energii planuje się poprzez sukcesywną modernizację układu zasilania sieci dystrybucyjnej średniego napięcia, budowę nowych stacji transformatorowych oraz modernizację linii niskiego napięcia. Docelowo planuje się przeizolowanie linii 30 kV znajdujących się na obszarze objętym planem na napięcie 15kV wraz z budową stacji 110/15 kV oraz linii zasilającej 110 kV.

4.2.7. Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną – podsumowanie

Stan elektroenergetycznej infrastruktury sieciowej zaopatrującej gminę należy określić jako dobry. Głównym punktem zasilania terenu Gminy Pilzno jest stacja 30/15 kV Pilzno., na której istnieją znaczące rezerwy mocy, co pozwala na rozwój gminy zarówno w sferze budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej (usługi publiczne i komercyjne), a także przemysłu. Istniejące na terenie gminy źródła wytwarzania energii elektrycznej mają zbyt małą moc by móc zabezpieczyć potrzeby własne i w tym zakresie Gmina zależna jest od zewnętrznych dostaw energii. Sposobem minimalizacji tej zależności jest wsparcie rozwoju mikroinstalacji do produkcji energii elektrycznej na własne potrzeby mieszkańców oraz tworzenie nowych lub rozbudowa istniejących już źródeł energii, w tym z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Ułatwieniem dla takiego rozwoju byłoby przekształcenie istniejącej elektroenergetycznej infrastruktury sieciowej w kierunku sieci inteligentnej (smart grid).

4.3. Zaopatrzenie gminy w gaz

4.3.1. Sieć gazowa

Na terenie Gminy Pilzno zlokalizowana jest niżej wymieniona przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia, której Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. jest właścicielem:

Tabela 15. Gazociągi wysokiego ciśnienia na terenie Gminy Pilzno.

Gazociągi wysokiego ciśnienia					
Lp	Relacja/nazwa	MOP	DN	Rok budowy	Rodzaj gazu
		[MPa]			
1.	Sędziszów Młp-Pogórska Wola /nowy/	5,39	700	1992	E
2.	Sędziszów Młp-Pogórska Wola /stary/	5,1	700	1964	
2a	Odgałęzienie do kopalni Pilzno	5	200	1993	
3.	Sędziszów Młp - Pogórska Wola	4,2	400	1961	
4.	Wygoda-Warzyce	3,2/5,5	250	1967/1995	
4a	Odgałęzienie do stacji gazowej Pilzno	3,2	250	1967	
4b	Odgałęzienie do stacji gazowej Dęborzyn	5,5	65	1987	

* MOP - Maksymalne ciśnienie robocze, DN - Średnica nominalna

Tabela 16. Stacje gazowe na terenie gminy Pilzno.

Stacje gazowe

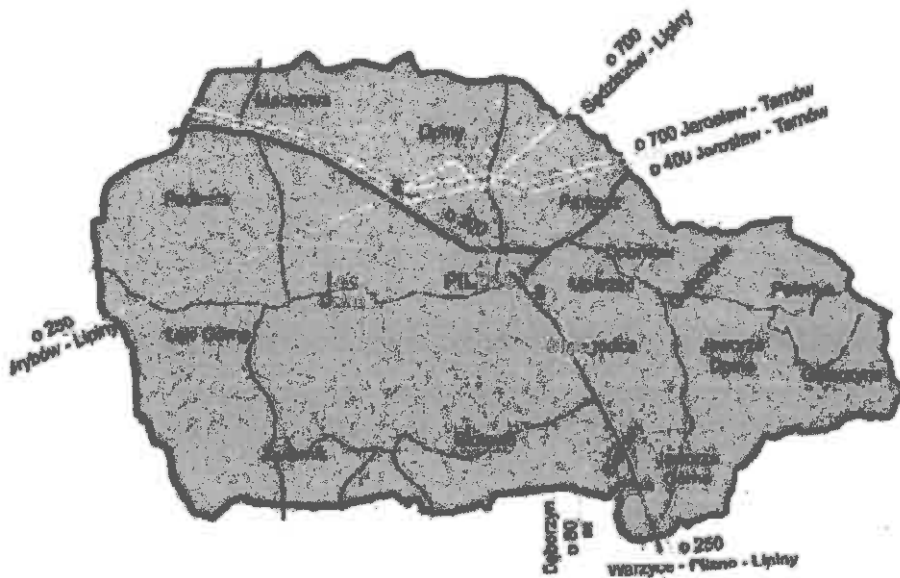
Nazwa /typ/	Lokalizacja	Rok budowy /modernizacji/	Nominalna przepustowość stacji Nm ³ /h	Techniczna przepustowość stacji Nm ³ /h
Węzeł Wygoda rozdzielczo - pomiarowy	Wygoda	1972	48000	48000
Pilzno redukcyjno - pomiarowa II stopniowa	Pilzno; ul. Na Kotlinę	1977	1500	1500

Na terenie gminy zlokalizowany jest Węzeł Pilzno-Wygoda współpracujący z 4 gazociągami wysokiego ciśnienia: DN700 Sędziszów-Pogórska Wola /nowy/, DN700 Sędziszów-Pogórska Wola /stary/, DN400 Sędziszów- Pogórska Wola oraz DN250 Wygoda-Warzyce. Na węźle znajdują się 2 punkty wyjścia z których zasilane są gazociągi dystrybucyjne: gazociąg DN250 na kierunek Siołkowa oraz gazociąg DN250 na kierunek Mościce. Ponadto sieć dystrybucyjna na terenie gminy Pilzno jest zasilana ze stacji redukcyjno-pomiarowej Pilzno.

Tabela 17. Maksymalne przepływy w okresach letnich i zimowych.

Stacje:	Przepustowość stacji [Nm ³ /h]	Maksymalne przepływy godzinowe [Nm ³ /h]	
		Lato	Zima
SRP Pilzno	1500	164	549
Punkty wyjścia do sieci dystrybucyjnej:			
Węzeł Wygoda na kier. Siołkowa	30 000	11 028	19 597
Węzeł Wygoda na kier. Mościce śr. ciśn.	6 000	1 208	3 940

Rysunek 2. Przebieg sieci gazowniczej na terenie gminy

Źródło: Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Pilzno na lata 2001-2015, aktualizacja

W punktach wyjścia Wygoda kier. Siołkowa oraz Wygoda kier. Mościce istnieje możliwość zwiększenia rezerw przepustowości ze względu na drugostronne zasilanie gazociągów dystrybucyjnych z innych punktów wyjścia:

- dla gazociągu Wygoda kier. Siołkowa - możliwość zasilania z punktu wyjścia Warzyce kierunek Siołkowa;
- dla gazociągu Wygoda kier. Mościce - możliwość zasilania z punktu wyjścia Mościce kier. Wygoda.

Na terenie Gminy Pilzno znajduje się także punkt wejścia z Kopalni Pilzno I - aktualnie dostawy do systemu kształtują się na poziomie około 3 000 Nm³/h.

Tabela 18. Sieć gazowa w 2013 roku.

długość czynnej sieci ogółem w m	319606
długość czynnej sieci przesyłowej w m	62113
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	257493
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	3813
odbiorcy gazu	3321
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	1299
odbiorcy gazu w miastach	1067
zużycie gazu w tys. m ³	1537,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	1000,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	14352

Źródło: GUS

4.3.2. Odbiór i zużycie gazu

Na terenie miasta i gminy Pilzno w roku 2013 było 3813 przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych, z tego 1256 w mieście, a 2557 na obszarach wiejskich w gminie. Ogółem 1299 odbiorców (gospodarstw domowych) wykorzystuje gaz do ogrzewania (641 w mieście i 658 na wsi). Ogółem zużycie gazu w gospodarstwach domowych wynosi 1671,18 tys. m³.

Według danych GUS za 2013 r. zużycie gazu na terenie gminy wyniosło:

- na 1 mieszkańca - 85,8 m³,
- na 1 korzystającego - 107,1 m³.

Na terenie Gminy Pilzno znajduje się także punkt wejścia z Kopalni Pilzno I - aktualnie dostawy do systemu kształtują się na poziomie około 3 000 Nm³/h.

4.3.3. Przedsiębiorstwa obrotu gazem

Od 11 września 2013 roku weszły w życie przepisy ze znowelizowanej ustawy Prawo energetyczne, które wprowadziły zasadę TPA w rynek gazu. Po rozdzieleniu dystrybucji i obrotu wiele firm może oferować sprzedaż gazu o ile mają odpowiednią koncesję oraz umowę z Polską Spółką Gazowniczą.

Tabela 19. Przedsiębiorstwa obrotu gazem.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres
1	AVRIO MEDIA Sp. z o.o.	62-025 Kostrzyń ul. Wrzesińska 1 B
2	BD Spółka z o.o.	53-234 Wrocław ul. Grabiszyńskiej 241
3	Boryszew S.A.	00-842 Warszawa ul. Łucka 7/9
4	Ceramika Końskie Sp. z o.o.	26-200 Końskie ul. Ceramiczna 5
5	Corrente Sp. z o.o.	05-850 Ożarów Mazowiecki ul. Konotopska 4
6	DUON Marketing and Trading	80-890 Gdańsk ul. Heweliusza 11
7	Ecoergia Sp. z o.o.	30-701 Kraków ul. Zabłocie 23
8	ELEKTRIX Sp. z o.o.	02-611 Warszawa ul. I. Krasickiego 19 lok. 1
9	Elgas Energy Sp. z o.o.	43-316 Bielsko-Biała ul. Armii Krajowej 220
10	ELSEN S.A.	42-202 Częstochowa ul. Koksowa 11
11	ENEA S.A.	60 - 201 Poznań ul. Górecka 1

12	Energa - Obrót S.A.	80-870 Gdańsk ul. Mikołaja Reja 29
13	Energetyczne Centrum S.A.	26-604 Radom ul. Graniczna 17
14	Energia dla firm Sp. z o.o.	02-672 Warszawa ul. Domaniewska 37
15	ENERGIE2 Sp. z o.o.	40-110 Katowice ul. Agnieszki 5/1
16	ENERGOGAS Sp. z o.o.	00-120 Warszawa ul. Złota 59
17	EWE energia Sp. z o.o.	66-300 Międzyrzecz ul. 30 Stycznia 67
18	EWE Polska Sp. z o.o.	61-756 Poznań ul. Małe Garbary 9
19	Gaspol S.A.	00-175 Warszawa ul. Jana Pawła II 80
20	HANDEN SP. z o.o.	02-672 Warszawa ul. Domaniewska 37
21	Hermes Energy Group S.A.	00-549 Warszawa ul. Piękna 24/26A lok. 16
22	IDEON S.A.	40-282 Katowice ul. Paderewskiego 32c
23	IENERGIA Sp. z o.o.	43-316 Bielsko-Biała al. Armii Krajowej 220
24	Natural Gas Trading Sp. z o.o.	00-586 Warszawa ul. Flory 3/4
25	Nida Media Sp. z o.o.	28-400 Pińczów Leszcze 15
26	NOVUM S.A.	02-117 Warszawa ul. Raclawicka 146
27	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	00-496 Warszawa ul. Mysia 2
28	PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o.	01-224 Warszawa ul. Kasprzaka 25C
29	PGNiG S.A.	01-224 Warszawa ul. Kasprzaka 25
30	PGNiG Sales&Trading GmbH	80335 Munchen (Monachium) Arnulstrasse 19
31	PKP ENERGETYKA S.A.	00-681 Warszawa ul. Hoża 63/67
32	RWE Polska Spółka Akcyjna	00-347 Warszawa ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 41
33	Shell Energy Europe LTD	Londyn Shell Centre; SE 1 & NA UK
34	TAURON Polska Energia S.A.	40-114 Katowice

		ul. Ks. Piotra Ściegiennego 3
35	Tauron Sprzedaż Sp. z o.o.	30-417 Kraków ul. Łagiewnicka 60
36	Telezet Edward Zdrojek	76-200 Słupsk ul. Żelazna 6
37	UNIMOT GAZ S.A.	47-120 Zawadzkie ul. Świerkłańska 2a
38	Vattenfall Energy Trading GmbH	20354 Hamburg Dammtorstrasse 29-32

Pomimo dużego wyboru w praktyce większość firm jest na razie nieznana, a oferowane przez nie usługi nie są skierowane do każdej grupy odbiorców. Największym sprzedawcą gazu pozostaje PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o.

4.3.4. Plany rozwoju sieci gazowej.

Zatwierdzony przez Urząd Regulacji Energetyki „Plan Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2014 - 2023” zakłada na terenie Gminy Pilzno budowę gazociągu wysokiego ciśnienia MOP 8,4 MPa, DN1000 relacji Strachocina-Pogórska Wola. Przewidywany okres zakończenia inwestycji 2019-2023. W chwili obecnej trwa etap projektowania przedmiotowego gazociągu. Ponadto na terenie Gminy Pilzno prowadzona będzie w najbliższym czasie inwestycja związana z przebudową Węzła Wygoda - przewidywany okres zakończenia inwestycji - koniec 2018.

4.3.5. Zaopatrzenie gminy w gaz – podsumowanie

Poziom zabezpieczenia gminy w gaz jest dobry. Trendy wskazują na wzrost znaczenia gazu jako nośnika energii ze względu na jego wygodę, elastyczność, oraz możliwą do uzyskania wysoką sprawność urządzeń, które go wykorzystują. Stopień gazyfikacji Gminy należy określić jako dobry, natomiast wskazany jest dalszy rozwój sieci gazowej na terenach nie przyłączonych jeszcze do sieci gazowej.

5. Prognoza zapotrzebowania na energię dla gminy Pilzno

5.1. Założenia prognozy

Punktem wyjścia w zakresie zapotrzebowania na energię dla gminy są założenia Polityki energetycznej państwa do roku 2030 (PEP2030). Przewidują one zmianę zapotrzebowania na poszczególne nośniki energii w skali globalnej oraz w ujęciu poszczególnych sektorów. Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tabela 20. Zapotrzebowanie na energię w skali kraju w podziale na sektory i nośniki energii

	2010r.	2010r.	2020r.	2020r.	Zmiana	Wzrost rok do

						roku
	[Mtoe]	[TWh]	[Mtoe]	[TWh]	[%]	[%]
W podziale na sektory						
przemysł	18,2	211,666	20,9	243,067	14,84	1,35
transport	15,5	180,265	18,7	217,481	20,65	1,88
usługi	6,6	76,758	8,8	102,344	33,33	3,03
gospodarstwa domowe	19	220,97	19,4	225,622	2,11	0,19
W podziale na rodzaje						
węgiel	10,9	126,767	10,3	119,789	-5,50	-0,50
produkty naftowe	22,4	260,512	24,3	282,609	8,48	0,77
gaz ziemny	9,5	110,485	11,1	129,093	16,84	1,53
energia odnawialna	4,6	53,498	5,9	68,617	28,26	2,57
energia elektryczna	9	104,67	11,2	130,256	24,44	2,22
ciepło sieciowe	7,4	86,062	9,1	105,833	22,97	2,09
pozostałe paliwa	0,5	5,815	0,8	9,304	60,00	5,45

[Źródło: opracowanie własne na podstawie PEP 2030]

W prognozie uwzględniono też obecne trendy demograficzne. Przyjęte założenia wiążą się z obserwacją, że ruch naturalny ludności Polski na początku XXI wieku wszedł na drogę zbliżoną do obserwowanej w krajach zachodnich, co oznacza dalsze zmiany w strukturze wieku ludności.

Przewiduje się:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa, zwłaszcza w miastach,
- zmniejszenie się udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- stopniowy spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że trwający od kilkunastu lat spadek rozrodczości jeszcze nie jest procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się:

- rosnący poziom wykształcenia;
- trudności na rynku pracy;
- ograniczone świadczenia socjalne na rzecz rodziny;
- brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny;
- trudne warunki społeczno-ekonomiczne.

Główny Urząd Statystyczny opracował „Prognozę ludności na lata 2008-2035”, która podawała przewidywane stany ludności faktycznie zamieszkałej na danym terenie w układzie powiatowym (mieszkańcy stali oraz przebywający czasowo powyżej dwóch miesięcy) w dniu 31 grudnia każdego roku w podziale administracyjnym i uwzględnia ona zaistniałe w minionym okresie tendencje i sporządzona została jako uśredniona prognoza dla miast i obszarów wiejskich województwa. Na podstawie danych GUS dla powiatu dębickiego opracowano symulację zmian ludności gminy, przy czym punktem wyjścia do analizy był procentowy udział ilości mieszkańców gminy w całkowitej ludności powiatu dębickiego. Wyniki analizy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 21. Prognoza ludności gminy do roku 2020

Rok	Ludność powiatu wg prognozy GUS	Mieszkańcy gminy
2013	135 165	17 969
2014	135 128	17 958
2015	135 056	17 948
2016	134 952	17 935
2017	134 823	17 917
2018	134 678	17 898
2019	134 515	17 877
2020	134 334	17 852
2021	134 135	17 826
2022	133 915	17 797
2023	133 676	17 765

2024	133 414	17 730
2025	133 130	17 692
2026	132 825	17 652
2027	132 496	17 608
2028	132 144	17 561
2029	131 772	17 512
2030	131 380	17 460

[Źródło: Obliczenia własne na podstawie prognoz GUS]

Innym istotnym parametrem o charakterze demograficznym jest wielkość gospodarstwa domowego. Jest to czynnik mający istotny wpływ na zużycie energii oraz związane z tym wyliczenia. Według prognoz GUS wielkość gospodarstwa domowego będzie się systematycznie zmniejszać. Zmiany te Główny Urząd Statystyczny podaje dla województw w formie prognozy wieloletniej. Dane dostępne są dla okresów co pięć lat. Na potrzeby niniejszej prognozy założono liniowy spadek wielkości gospodarstwa domowego w województwie podkarpackim. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22. Prognoza wielkości gospodarstwa domowego w województwie podkarpackim do roku 2020

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Średnia wielkość gospodarstwa domowego	2,89	2,879	2,868	2,857	2,846	2,835

[Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS]

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój gminy jest rozwój gospodarczy. W wyznaczaniu trendu kierowano się prognozami OECD w zakresie perspektyw rozwoju gospodarczego Polski w poszczególnych sektorach. Wzięto pod uwagę możliwości rozwojowe wynikające z polityki wyznaczonej strategią rozwoju gminy.

Zapotrzebowanie na energię zostało obliczone w układzie jednostek bilansowych odpowiadających jednostkom strukturalnym ujętym w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”. Wzięto pod uwagę założenia rozwojowe wynikające z wyżej wymienionego dokumentu i zapotrzebowanie na energię zbilansowano we wspomnianym układzie.

Ostatnim z ogólnych czynników, które uwzględniono są zmiany klimatyczne, które według prognoz Wspólnego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej w oparciu o raport IPCC, na

terenie Polski będą się przejawiać we wzroście średniorocznych temperatur, wydłużeniem się sezonu wegetacyjnego, suszami w okresie letnim i powodziami w okresie zimowym, a także zwiększeniem ilości występowania gwałtownych zjawisk pogodowych (wichury, oberwania chmury, trąby powietrzne). Wpłynie to na zmianę sposobu korzystania z energii. Spadnie zapotrzebowanie na ciepło do centralnego ogrzewania, wzrośnie popyt na chłód. Zmniejszeniu może ulec ilość wody na potrzeby technologiczne, co będzie się wiązało z koniecznością zmian w sposobie dostarczania energii, dla której nośnikiem jest woda.

Prognoza zapotrzebowania na ciepło bierze dodatkowo pod uwagę następujące czynniki:

- Działania poprawiające efektywność energetyczną będą miały w przyszłości negatywny wpływ na popyt na ciepło, jednak wpływ ten będzie prawdopodobnie mniejszy niż w przeszłości, głównie ze względu na kurczący się potencjał dalszej termomodernizacji istniejących budynków.
- Podjęcie działań w przemyśle mających na celu poprawę efektywności energetycznej stosowanych technologii. Działania te stymulowane będą przez system świadectw efektywności energetycznej (tak zwane białe certyfikaty), które będą wydawane przedsiębiorstwom podejmującym działania na rzecz ograniczenia zużycia energii (na mocy ustawy o efektywności energetycznej z 2011 r.).
- Rozwój gospodarczy województwa jest jednym z głównych czynników, które będą wpływać pozytywnie na konsumpcję energii cieplnej w przemyśle, handlu i usługach, rolnictwie oraz gospodarstwach domowych.
- Istotnym czynnikiem, który wpłynie na poziom zapotrzebowania na ciepło w przyszłości są zmiany demograficzne. Według Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców województwa będzie się zmniejszać.
- Rozwój chłodu sieciowego wymieniono jako jeden z priorytetów w „*Polityce energetycznej Polski do 2030 roku*”. Obecnie ze względu na stosunkowo niskie ceny energii elektrycznej, chłód sieciowy jest mniej atrakcyjny niż klimatyzacja zasilana elektrycznie. W przyszłości sytuacja ta może jednak ulec zmianie m.in. z powodu wzrostu cen energii elektrycznej oraz w wyniku poprawy efektywności wytwarzania i dostarczania chłodu sieciowego do odbiorcy końcowego.
- Rozwój rynku ciepłej wody użytkowej stanowi ostatnio jeden z ważniejszych elementów prowadzących do zwiększenia popytu na energię.
- W celu wspierania wykorzystania paliw odnawialnych (głównie biomasy) w produkcji ciepła, Polska wprowadziła obowiązek zakupu ciepła wytwarzanego w źródłach odnawialnych przyłączonych do sieci ciepłowniczej przez operatora sieci.

- Konieczność zakupu uprawnień do emisji CO₂ może spowodować znaczny wzrost cen ciepła dla odbiorców. Wpływ Europejskiego Systemu Handlu Emisjami na ceny ciepła sieciowego można ograniczyć poprzez zastąpienie źródeł opalanych węglem instalacjami niskoemisyjnymi (np. opalany gazem) lub technologiami odnawialnymi.

Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną bierze dodatkowo pod uwagę następujące czynniki:

- Zwiększający się udział instalacji i urządzeń codziennego użytku wymagających do funkcjonowania energii elektrycznej.
- Zmiany struktury demograficznej. Przy mniejszej liczbie mieszkańców może zwiększyć się udział gospodarstw domowych o wyższych dochodach i większym zużyciu energii elektrycznej.
- Rozwój średniej i małej przedsiębiorczości, która obecnie w kraju wykazuje najwyższe tempo przyrostu zapotrzebowania na energię elektryczną.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego, który jednak przy stosowaniu energooszczędnego wyposażenia w sprzęt oświetleniowy, RTV i AGD nie zapewni dotychczasowego tempa przyrostu zużycia energii.
- Rozwój transportu samochodowego w oparciu o silniki elektryczne i zasobniki akumulatorowe.
- Rozwój instalacji wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii.
- Działania racjonalizujące wykorzystanie energii elektrycznej i zwiększające efektywność energetyczną jej wykorzystania zarówno w przemyśle, usługach jak w gospodarstwach domowych.

Prognoza zapotrzebowania na gaz bierze dodatkowo pod uwagę następujące czynniki:

- Uwolnienie rynku gazu w Polsce.
- Dywersyfikacja źródeł dostaw gazu i związane z tym zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego w zakresie gazu.
- Rozpoczęcie eksploatacji terminalu gazowego w Świnoujściu połączone z rozwojem zastosowania skraplanego gazu ziemnego (LNG) do pregazyfikacji i gazyfikacji na terenie całego kraju.
- Rozpoczęcie eksploatacji gazu ziemnego ze złóż łupkowych w Polsce
- Spadek cen gazu ziemnego w Polsce spowodowany:

- wzrostem konkurencji międzynarodowej i krajowej,
- wzrostem możliwości dostaw gazu i podaży.
- Wpływ unijnej polityki klimatyczno-energetycznej ograniczającej zastosowanie węgla do wytwarzania energii.
- Wzrost działalności gospodarczej na terenie województwa.
- Wymiana i rozbudowa urządzeń wytwórczych do produkcji energii elektrycznej lub ciepła z zastosowaniem gazu ziemnego jako surowca.
- Rozbudowa sieci dystrybucji gazu ziemnego.

5.2. Prognoza zapotrzebowania na ciepło

Prognoza zapotrzebowania na ciepło do roku 2030 została opracowana w trzech wariantach:

- **Wariant odniesienia** uznany za najbardziej prawdopodobny, obejmujący stabilny rozwój i umiarkowany wzrost zapotrzebowania na energię cieplną. Opiera się na liczbie mieszkańców wg prognoz GUS oraz biorąc pod uwagę trendy związane z efektywnością energetyczną, przede wszystkim ze zmniejszeniem jednostkowego zapotrzebowania na ciepło. Ten spadek, w wariantcie odniesienia, jest rekompensowany przez wzrost zapotrzebowania w sektorach handlu i usług jak i w przemyśle .
- **Wariant postępu** obejmujący szybki rozwój i związany z nim duży wzrost zapotrzebowania na energię cieplną. Opiera się na większym przyroście liczby mieszkańców niż to wynika z prognozy GUS. Bierze on pod uwagę, oprócz czynników uwzględnionych w wariantcie odniesienia, wysoki przyrost liczby przedsiębiorstw przemysłowych charakteryzujących się dużym zapotrzebowaniem na energię cieplną. Czynnikiem sprzyjającym zwiększeniu zapotrzebowania na ciepło może być także zastosowanie rozwiązań przekształcających ciepło w chłód w okresie letnim
- **Wariant przetrwania** obejmujący niski rozwój i związany z nim lekki spadek zapotrzebowania na energię cieplną wynikający z braku rozwoju przemysłu przy jednoczesnym oszczędzaniu energii. Dodatkowym czynnikiem ograniczającym zużycie ciepła jest w tym wariantcie cieplejszy klimat z mniejszą ilością stopniodni.³

Wyniki prognozowania zapotrzebowania na energię cieplną przedstawiono w poniższej tabeli i na rysunku.

³ Stopniodzień to jednostka służąca określenia ciepła niezbędnego do zapewnienia temperatury komfortu cieplnego wewnątrz budynku. 1 stopniodzień oznacza podgrzanie budynku o jeden stopień w ciągu jednej doby. Zatem podniesienie temperatury o 15 stopni będzie oznaczać konieczność zwiększenia ilości stopniodni (do 15). Dla Polski ilość stopniodni wynosi 3400. Dla porównania: w Szwecji ta wartość wynosi 4000, a w Hiszpanii 1300.

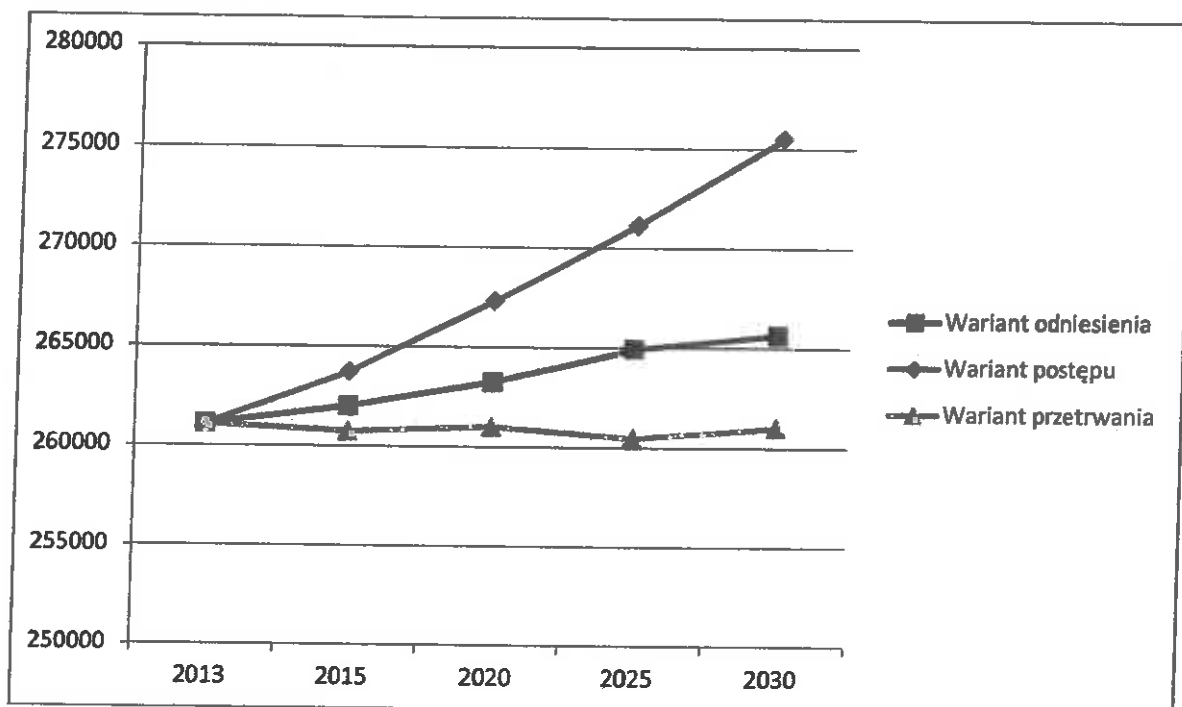
Tabela 23. Prognoza zapotrzebowania na ciepło w Gminie Pilzno wg głównych sektorów zużycia do 2030 roku [GJ/rok].

Rok	2013	2015	2020	2025	2030
Wariant odniesienia					
Gospodarstwa domowe	166254	165755	164926	164102	162953
Rolnictwo	48358	48842	49818	50815	51831
Sektor publiczny	14453	14742	15185	15336	15490
Przemysł	32045	32686	33340	34673	35367
RAZEM	261110	262025	263269	264926	265640
Wariant postępu					
Gospodarstwa domowe	166254	167916	169596	171292	173004
Rolnictwo	48358	48842	49818	51313	52852
Sektor publiczny	14453	14598	14890	15187	15643
Przemysł	32045	32365	33013	33343	34010
RAZEM	261110	263721	267316	271135	275510
Wariant przetrwania					
Gospodarstwa domowe	166254	165921	165424	164927	164927
Rolnictwo	48358	48358	48842	48842	49330
Sektor publiczny	14453	14424	14381	14338	14481
Przemysł	32045	32045	32365	32365	32301
RAZEM	261110	260749	261012	260472	261039

Źródło: Analiza własna.

Wszystkie przeanalizowane warianty zakładają wzrost zapotrzebowania na ciepło, co wyraźnie pokazuje Wykres 1. Zmiany zapotrzebowania na ciepło w Gminie Pilzno [GJ] wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku. Wiąże się to z ogólnymi tendencjami na rynku.

Wykres 1. Zmiany zapotrzebowania na ciepło w Gminie Pilzno [GJ] wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku.

Źródło: Opracowanie własne.

5.3. Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną

Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną do roku 2030 została opracowana w trzech wariantach:

- **Wariant odniesienia** uznany za najbardziej prawdopodobny, obejmujący stabilny rozwój i umiarkowany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną. Opiera się na liczbie mieszkańców wg prognoz GUS.
- **Wariant postępu** obejmujący szybki rozwój i związany z nim duży wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną. Opiera się na większym przyroście liczby mieszkańców niż to wynika z prognozy GUS. Obejmuje wysoki przyrost przedsiębiorstw przemysłowych.
- **Wariant przetrwania** obejmujący niski rozwój i związany z nim lekki spadek zapotrzebowania na energię elektryczną wynikający z braku rozwoju przemysłu i rolnictwa na terenie gminy przy jednoczesnym oszczędzaniu energii.

Wyniki prognozowania zapotrzebowania na energię elektryczną przedstawiono w poniższej tabeli i rysunku.

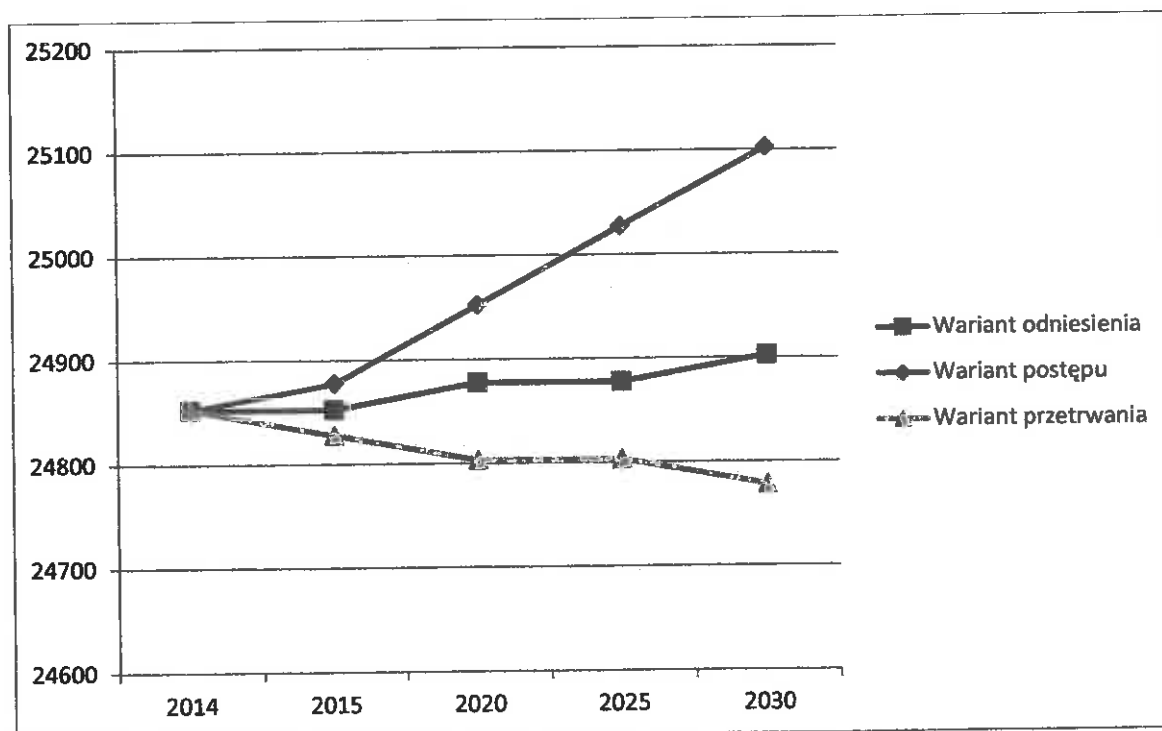
Tabela 24. Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną wg głównych sektorów zużycia do 2030 roku [MWh/rok].

Rok	2014	2015	2020	2025	2030
Wariant odniesienia					
Odbiorcy przyłączeni do sieci nN	24853	24853	24878	24878	24903

Odbiorcy przyłączeni do sieci SN	0	0	0	0	0
RAZEM	24853	24853	24878	24878	24903
Wariant postępu					
Odbiorcy przyłączeni do sieci nN	24853	24878	24952	25027	25102
Odbiorcy przyłączeni do sieci SN	0	0	0	0	0
RAZEM	24853	24878	24952	25027	25102
Wariant przetrwania					
Odbiorcy przyłączeni do sieci nN	24853	24828	24803	24803	24779
Odbiorcy przyłączeni do sieci SN	0	0	0	0	0
RAZEM	24853	24828	24803	24803	24779

Źródło: Analiza własna.

Wykres 2. Zmiany zapotrzebowania na energię elektryczną w Gminie Pilzno wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku.

Źródło: Opracowanie własne.

Ze względu na brak danych z zakładu energetycznego wskazane dane oparte są na metodyce planowania energetycznego oraz szacunkach zużycia i prognozowania

Większość energii elektrycznej w gminie pochłania sektor mieszkalnictwa. Zmiany zapotrzebowania energii w gospodarstwach domowych wynikających między innymi z przyrostu liczby ludności nie będą wyraźnie widoczne z uwagi na zbyt małą skalę w stosunku do rozwoju i przyrostu zapotrzebowania energii dla przemysłu.

Wariant postępu wskazuje na wysoki stopień rozwoju przemysłu. Jednocześnie zapotrzebowanie będzie hamowane dzięki wdrażaniu nowoczesnych urządzeń efektywnych energetycznie. Wariant postępu zakłada także równomierny przyrost gospodarstw domowych wynikający z większego aniżeli zakładany przez Główny Urząd Statystyczny przyrostu liczby ludności na terenie gminy.

Wariant przetrwania charakteryzuje się ogólnym spadkiem zapotrzebowania na energię elektryczną ze względu na zakładany spadek liczby ludności. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię będzie wiązało się z brakiem rozwoju przemysłu i rolnictwa przy jednoczesnym wzroście wymian urządzeń na efektywne energetycznie i jednoczesne oszczędzanie energii wśród mieszkańców.

Wariant odniesienia prezentuje łagodny rozwój gminy we wszystkich sektorach podyktowany zmianą liczby ludności wg prognozy GUS. Wariant ten można przyjmować jako najbardziej prawdopodobny do realizacji, gdyż oparty jest na trendach rozwoju z lat poprzednich.

5.4. Prognoza zapotrzebowania na gaz

Prognoza zapotrzebowania na paliwa gazowe po roku 2013 została opracowana w trzech wariantach:

- **Wariant odniesienia** uznany za najbardziej prawdopodobny, obejmujący stabilny rozwój i minimalny wzrost zapotrzebowania na gaz ziemny.
- **Wariant postępu** obejmujący szybki rozwój i związany z nim duży wzrost zapotrzebowania na gaz ziemny.
- **Wariant przetrwania** obejmujący niski rozwój i związany z nim spadający poziom zapotrzebowania na gaz ziemny (jako skutek niewielkiej liczby odbiorców przyłączanych do sieci gazowej jak również zmniejszającego się zapotrzebowanie na energię dotychczasowych odbiorców).

Wyniki prognozowania zapotrzebowania na paliwa gazowe z sieci przedstawiono w poniższej tabeli i na rysunku.

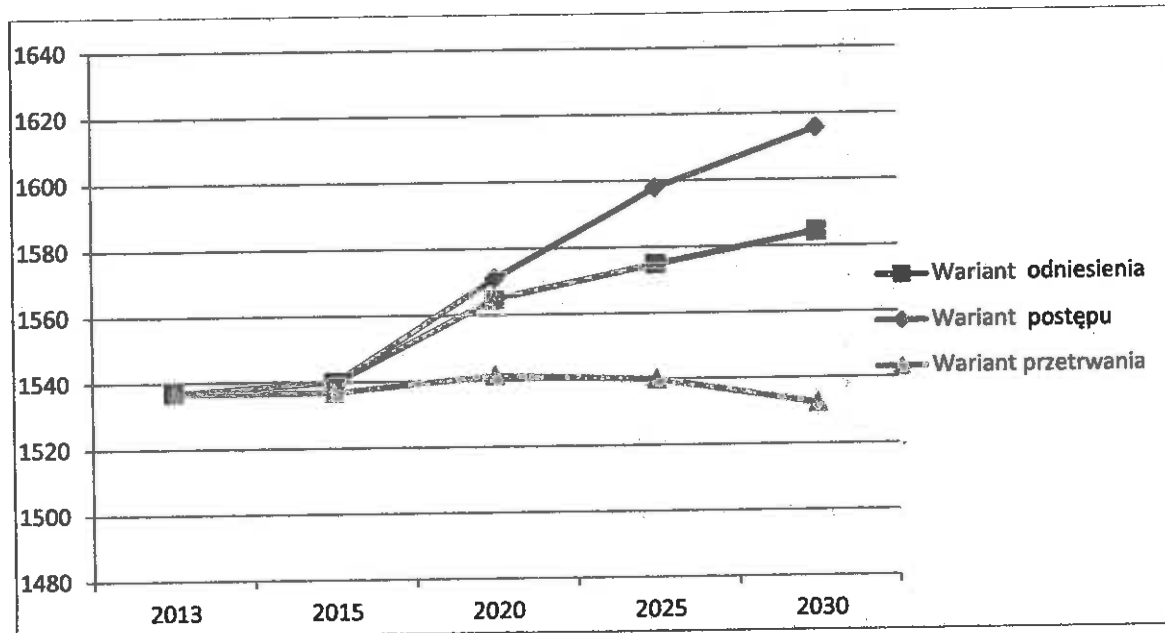
Tabela 25. Prognoza zapotrzebowania na gaz sieciowy w Gminie Pilzno [tys. m³].

Wariant	Liczba mieszkańców									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Wariant odniesienia	1537	1539	1540	1558	1559	1562	1563	1565	1567	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	1569	1570	1572	1575	1577	1578	1581	1583	1584	
Wariant postępu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	1537	1539	1540	1559	1562	1565	1568	1571	1574	
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	

	1577	1582	1587	1598	1603	1611	1612	1614	1616
Wariant przetwania	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	1537	1537	1537	1539	1539	1540	1540	1542	1542
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	1543	1543	1540	1540	1537	1537	1535	1534	1532

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 3. Zmiany zapotrzebowania na gaz sieciowy w Gminie Pilzno wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku.

Źródło: Opracowanie własne.

6. Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych

Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie energii można podzielić na kilka grup, w zależności od ich przedmiotu:

- optymalizację wyboru nośnika energii oraz technologii przetwarzającej ten nośnik w energię końcową niezbędną do zaopatrzenia danego obszaru,
- minimalizację strat w procesie przesyłu i dystrybucji energii,
- zastosowanie energooszczędnych urządzeń i technologii,
- termomodernizację, budownictwo energooszczędne i zmianę źródeł zasilania w energię,
- zmianę postaw i zachowań konsumentów wobec energii.

Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie nośników energii na obszarze gminy mają szczególnie na celu:

- ograniczenie zużycia energii pierwotnej wydatkowanej na zapewnienie komfortu funkcjonowania gminy i jej mieszkańców;
- minimalizację szkodliwych dla środowiska skutków funkcjonowania na obszarze gminy sektora paliwowo-energetycznego;
- wzmocnienie bezpieczeństwa i pewności zasilania w zakresie dostaw ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych.

Samorząd gminy nie ma wpływu na wszystkie działania racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych, ponieważ poruszając się w granicach prawa ma ograniczone kompetencje, z reguły ograniczające się, w zakresie inwestycji, do mienia komunalnego. Niemniej jednak ustawodawca wyposażył gminy w narzędzia prawne, które umożliwiają gminom wpływ na decyzje podejmowane przez inne osoby prawne oraz osoby fizyczne. Główne z tych instrumentów prawnych obejmują:

- ustawa z dnia 27 marca 2003r. o zagospodarowaniu przestrzennym, (Dz.U. 2015 poz. 199 z późn. zm.). Daje ona możliwość wpływania na decyzje inwestorów poprzez odpowiednie zapisy i wymogi formułowane w:
  - miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
  - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
  - decyzja o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Wszystkie wymienione dokumenty stanowią element prawa miejscowego, których przestrzeganie jest obligatoryjne

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.):
  - Zapisy samej ustawy, która daje gminie prawo do regulacji niektórych procesów, np. art. 363: „Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko.”
  - Program ochrony środowiska (obligatoryjny dla miasta) – dokument prawa miejscowego,
  - Raport z oceny oddziaływania inwestycji na środowisko (obligatoryjny dla przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko (grupa I), bądź uzależniony od wyniku screeningu w wypadku inwestycji potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko (grupa II)) – stanowi podstawę wydania bądź odmowy wydania decyzji środowiskowej dla inwestycji.

O Program ograniczania niskiej emisji – w randze prawa miejscowego przygotowany dla obszaru przekroczeń w Programie ochrony powietrza. Samorząd danej strefy zobowiązany jest do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia emisji za pomocą zarówno działań miękkich jak i inwestycyjnych, wraz z zabezpieczeniem odpowiednich środków.

- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz.U. 2012 poz. 1059 z późn. zm.):

- Założenia do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe - dokument prawa miejscowego, obligatoryjny dla gmin,
- Plan zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe - wymagany w pewnych okolicznościach jako poszerzenie „założeń...”

- ustawa z dnia 21. listopada 2008r o wspieraniu termomodernizacji i remontów (tekst jednolity: Dz.U. 2014 poz. 712 z późn. zm.):

- Fundusz termomodernizacji i remontów oraz dostępna z tych środków tzw. premia termomodernizacyjna - umorzenie części kredytu uzyskanego na zrealizowane przedsięwzięcie termomodernizacyjne

Niektóre działania wymagają jednak zastosowania innych rozwiązań, które zostały zaproponowane w „Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Pilzno”. Są to miękkie działania nastawione na wzrost świadomości mieszkańców oraz zmianę zachowań i przyzwyczajzeń w zakresie korzystania z energii.

Szczegółowe propozycje działań przedstawiono poniżej.

6.1. Przedsięwzięcia optymalizujące wybór nośnika energii oraz technologii przetwarzającej ten nośnik w energię końcową

Przedsięwzięcia dotyczące optymalizacji nośników energii oraz technologii ich przekształcania w energię końcową łączą w sobie praktycznie wszystkie rodzaje analizowanych rodzajów energii: ciepło, energię elektryczną i gaz. Wiąże się to z tym, że najbardziej efektywne, a zatem również najlepiej zoptymalizowane są źródła pracujące w systemie wysokosprawnej kogeneracji. Oznacza ona rozwiązanie kogeneracyjne zaprojektowane pod kątem zapotrzebowania na odbiór ciepła użytkowego i dostosowanie do jego wartości mocy elektrycznej (wytwarzane jest dokładnie tyle energii cieplnej na ile jest zapotrzebowanie). Rozwiązania takie są wspierane przez przepisy prawne i prawdopodobnie będą dodatkowo wzmocnione systemem zachęt finansowych (dotacje, kredyty preferencyjne, ulgi podatkowe). Jednak na to należy jeszcze poczekać. Inwestycje takie, choć mogą być kosztowne, to przy racjonalnym wyborze mogą się okazać efektywne.

Zadania służące optymalizacji w zakresie źródeł energii obejmują:

- odtworzenie i modernizacja źródeł ciepła lub wykorzystanie innych źródeł prowadzących wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w układzie skojarzonym oraz obniżenie wskaźników zanieczyszczeń;

- dostosowanie układu hydraulicznego źródła lub źródeł do zmiennych warunków pracy spowodowanych wprowadzeniem automatycznej regulacji w sieci ciepłowniczej;

- promowanie przedsięwzięć polegających na likwidacji lub modernizacji małych lokalnych kotłowni węglowych i przechodzeniu ich albo na zasilanie odbiorców

z istniejącej sieci ciepłowniczej, albo na zmianie paliwa na gazowe (olejowe) lub

z wykorzystaniem instalacji źródeł kompaktowych, wytwarzających ciepło i energię elektryczną w skojarzeniu i zasilanych paliwem gazowym lub też wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (spalanie biomasy, biogazownia, kolektory słoneczne);

- wykorzystanie nowoczesnych kotłów węglowych (np. z wymuszonym górnym sposobem spalania paliwa, regulacją i rozprowadzeniem strumienia powietrza

i jednoczesnym spalaniem wytworzonego gazu, z katalizatorem ceramicznym itp.);

- zastąpienie dotychczasowych źródeł ciepła i/lub energii elektrycznej (opalanych miałem węglowym lub węglem) albo też uzupełnienie ich źródłami wysokosprawnymi, gazowymi. Instalacje gazowe pracują ze znacznie wyższą sprawnością i są dużo mniej emisyjne od węglowych;

- podejmowanie przedsięwzięć związanych z odzyskiem, unieszkodliwianiem odpadów komunalnych (selekcja odpadów, kompostowanie oraz spalanie wyselekcjonowanych odpadów, spalanie gazu wysypiskowego z ekonomicznie uzasadnionym wykorzystaniem energii spalania);

- popieranie przedsięwzięć prowadzących do wykorzystywania energii odpadowej oraz skojarzonego wytwarzania energii;

- wsparcie mikrogeneracji;

- wykonywanie wstępnych analiz techniczno-ekonomicznych dotyczących możliwości wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej (energia geotermalna, słoneczna, wiatrowa, ze spalania biomasy) na potrzeby gminy.

Pozasystemowe źródła ciepła

Kotłownie lokalne

Racjonalizacja działań w przypadku kotłowni lokalnych powinna być ukierunkowana na modernizację niskosprawnych kotłowni węglowych i wymianę kotłów na nowoczesne o wyższym poziomie sprawności, zastosowanie zmiany paliwa oraz tam, gdzie to możliwe,

wprowadzenie dodatkowych instalacji umożliwiających wspomagająco wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Indywidualne źródła ciepła

Indywidualne źródła ciepła zlokalizowane na terenie Gminy stanowią w pewnej części niskosprawne kotły opalane paliwem stałym, takim jak węgiel czy miął węglowy. Taki stan rzeczy jest przyczyną występowania zjawiska niskiej emisji.

Działania racjonalizacyjne powinny zostać ukierunkowane na likwidację kotłów węglowych na rzecz efektywniejszych kotłów gazowych.

W przypadku odbiorców zlokalizowanych na obszarach poza zasięgiem oddziaływania systemu ciepłowniczego oraz gazowniczego główne działania powinny zostać ukierunkowane na promocję działań zapewniających wzrost efektywności energetycznej tych obiektów. Takie działania jak termomodernizacje obiektów posiadających indywidualne źródła ciepła, czy też promocja odnawialnych źródeł energii przełożą się na ograniczenie zużycia nośników energii na cele grzewcze.

W tabelach poniżej przedstawiono wskaźnikowe ceny poszczególnych zadań inwestycyjnych związanych z modernizacją obiektu zasilanego z kotłowni lokalnej (zapotrzebowanie ciepła w obiekcie ok. 300kW). Nie ujęto w nich kosztów doprowadzenia sieci rozdzielczej (ciepłowniczej i gazowniczej) do granic terenu zajmowanego przez obiekt.

Tabela 26. Likwidacja ogrzewania węglowego - podłączenie do sieci ciepłowniczej

Lp.	Koszty	Jednostka	Koszty jednostkowe
1	Prace projektowe (5%)	zł/kW	10
2	Likwidacja kotłowni węglowej	zł/kW	21
3	Koszt nowych urządzeń – węzła	zł/kW	133
4	Licznik ciepła i regulator pogodowy	zł/kW	21
5	Koszt instalacji wewnętrznej c.o.*	zł/kW	164
6	Koszt instalacji wewnętrznej c.w.u.*	zł/kW	56
7	Koszt przyłącza	zł/kW	36
8	Montaż i uruchomienie (10%)	zł/kW	51
9	Koszty inne (5% sumy poprzednich)	zł/kW	56
10	SUMA	zł/kW	549

*opcjonalnie według potrzeb

Tabela 27. Likwidacja ogrzewania węglowego - zabudowa kotłowni gazowej wbudowanej

Lp.	Koszty	Jednostka	Koszty jednostkowe
1	Prace projektowe (5%)	zł/kW	10
2	Likwidacja kotłowni węglowej	zł/kW	21
3	Koszt nowych urządzeń - kotła wraz z palnikami i aparaturą	zł/kW	164
4	Koszt instalacji wewnętrznej c.o.*	zł/kW	164
5	Koszt instalacji wewnętrznej c.w.u.*	zł/kW	56
6	Koszt przyłącza gazowego z osprzętem	zł/kW	103
7	Montaż i uruchomienie (10%)	zł/kW	51
8	Koszty inne (5% sumy poprzednich)	zł/kW	31

9	SUMA	zł/kW	600
---	------	-------	-----

*opcjonalnie według potrzeb

Przed podjęciem działań inwestycyjnych wymagane jest potwierdzenie wielkości energetycznych poszczególnych obiektów w celu określenia ich dokładnego zapotrzebowania na moc cieplną, która przekłada się na wielkości i koszty projektowanych urządzeń (audyt energetyczny budynków).

Alternatywnym rozwiązaniem, w sytuacji stale zwiększających się różnic cen nośników energii - gazu i węgla, jest modernizacja istniejącego przestarzałego źródła na nowoczesne rozwiązanie na bazie węgla. Rozwiązania te wykorzystują technologię:

- bezobsługowych kotłów wyposażonych w palniki retortowe i automatyczny system dozowania paliwa oparty o podajnik ślimakowy z odpowiednio skonstruowanym zasobnikiem węgla;
- nowoczesnych kotłów rusztowych, ze specjalnymi wentylatorami wspomagającymi dopalanie paliwa oraz instalacjami redukującymi emisję zanieczyszczeń.

Wskaźnikowy orientacyjny koszt modernizacji źródła do kotłowni z kotłem z paleniskiem retortowym, przedstawia tabela poniżej (moc kotłowni do 300kW).

Tabela 28. Wskaźnikowe koszty modernizacji starej kotłowni węglowej do nowej z paleniskiem retortowym

Lp.	Koszty	Jednostka	Koszty jednostkowe
1	Prace projektowe (5%)	zł/kW	10
2	Modernizacja kotłowni węglowej - budowlanka	zł/kW	21
3	Koszt nowych urządzeń - kotła z odpylaniem i nawęglaniem	zł/kW	328
4	Koszt instalacji wewnętrznej c.o.*	zł/kW	164
5	Koszt instalacji wewnętrznej c.w.u.*	zł/kW	56
6	Instalacje	zł/kW	103
7	Montaż i uruchomienie (20%)	zł/kW	139
8	Koszty inne (10% sumy poprzednich)	zł/kW	82
9	SUMA	zł/kW	903

*opcjonalnie według potrzeb [Źródło: obliczenia Energoekspert]

Konieczne jest także podjęcie działań dotyczących zmiany sposobu ogrzewania mieszkań z pieców i ogrzewań etażowych węglowych na rzecz systemu ciepłowniczego, ogrzewania gazowego lub elektrycznego. W przypadku domów jednorodzinnych możliwe jest także zastosowanie ekologicznych bezobsługowych kotłów węglowych oraz np. wykorzystanie źródeł energii solarnej, tj. kolektorów słonecznych.

6.2. Minimalizacja strat w procesie przesyłu i dystrybucji energii

Jednym z problemów związanych z gospodarką energetyczną są straty systemowe związane z przesyłem i dystrybucją energii. Straty te związane są z prawami fizyki (wyrównywanie się temperatur, opór przewodników, rozprężanie i ucieczka gazu itp.) oraz z budową samego

systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego, dekapitalizacji istniejących linii, a co się z tym wiąże złym stanem technicznym oraz innymi czynnikami. Taki stan, oprócz oczywistych strat związanych z energią dodatkowo wpływa na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych, gdyż z powodu strat trzeba pozyskać więcej energii niż to wynika z faktycznych potrzeb. Zwiększa to też uciążliwość środowiskową. Dla ograniczenia negatywnych wpływów, a tym samym dla racjonalizacji wykorzystania nośników energii można podjąć konkretne działania, przedstawione poniżej.

W zakresie dystrybucji ciepła:

Zakres ten nie dotyczy gminy, ponieważ na jej terenie nie występuje sieć ciepłownicza.

W zakresie przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej:

Najważniejszymi kierunkami zmniejszania strat energii elektrycznej w systemie dystrybucyjnym są:

- zmniejszenie strat przesyłowych w liniach energetycznych (sieci przesyłowej i dystrybucyjnej);
- rozwój sieci inteligentnych;
- zmniejszenie strat jałowych w stacjach transformatorowych.

Straty mocy w przewodzie na przesył lub dystrybucji są proporcjonalne do kwadratu natężenia prądu elektrycznego przepływającego przez przewodnik – dlatego też podwyższanie napięcia służy obniżaniu tych strat. Ze wzrostem napięcia wiąże się inne niekorzystne zjawisko - straty energii związane z ulotem wysokiego napięcia, szczególnie na wszystkich ostrych krawędziach jak izolatory itp. oraz przy niesprzyjającej pogodzie, ale także wokół przewodu. Ulot, inaczej wyładowanie koronowe albo wyładowanie niepełne, jest to rodzaj wyładowania elektrycznego zachodzącego bez łuku. Konsekwencją ulotu są straty energii w liniach przesyłowych oraz dystrybucyjnych, a także na stacjach oraz przyspieszone starzenie izolacji w urządzeniach (co skraca ich żywotność). Przy napięciach znamionowych o wartości mniejszej niż 110 kV ulot nie odgrywa większej roli, lecz łączne straty energii w całej sieci WN i NN osiągają wartości mające duże znaczenie ekonomiczne. Innym niepożądanym skutkiem ulotu są zakłócenia radiowe. Z tych względów dąży się do maksymalnego ograniczenia ulotu. Inne działania, istotne zwłaszcza dla sieci SN oraz nN obejmują poprawę efektywności procesów w obszarze układów pomiarowych oraz przygotowanie infrastruktury wykorzystywanej w obsłudze danych pomiarowych do wymagań modelu Rynku Energii Elektrycznej w Polsce, postulowanego przez Prezesa URE, zgodnych z dyrektywami WE.

Jak pokazały dotychczasowe testy rozwiązań opartych na rozwiązaniach z licznikami inteligentnymi oraz sieci inteligentnych zastosowanie tego typu rozwiązań oznacza, oprócz

innych korzyści ograniczenie strat w systemie dystrybucyjnym. Takie badania zostały przeprowadzone przez Energa Operator na terenie Kalisza, gdzie po wprowadzeniu liczników inteligentnych ograniczenie różnicy bilansowej wyniosło 10%.

W przypadku stacji transformatorowych zagadnienie zmniejszania strat rozwiązywane jest poprzez monitorowanie stanu obciążeń poszczególnych stacji transformatorowych i gdy jest to potrzebne na skutek zmian sytuacji, wymienianie transformatorów na inne, o mocy lepiej dobranej do nowych okoliczności. Działania takie są na bieżąco prowadzone przez TAURON Polska Energia S.A.

Generalnie należy stwierdzić, że podmiotami w całości odpowiedzialnymi za zagadnienia związane ze zmniejszeniem strat w systemie dystrybucji energii elektrycznej na obszarze gminy są operator krajowego systemu przesyłowego (PSE S.A.) oraz przedsiębiorstwo dystrybucyjne (TAURON Polska Energia S.A.).

Rola samorządu w zakresie ograniczenia strat na przesyłach i dystrybucji energii elektrycznej ogranicza się do ułatwień dla przedsiębiorstw energetycznych przy modernizacji infrastruktury oraz promocji zastosowania liczników inteligentnych.

W zakresie ograniczenia strat na przesyłach i dystrybucji gazu:

Działania związane z racjonalizacją użytkowania gazu związane z jego dystrybucją prowadzą się do zmniejszenia strat gazu.

Straty gazu w sieci dystrybucyjnej spowodowane są głównie następującymi przyczynami:

- nieszczelności na armaturze - dotyczą zarówno samej armatury i jak i jej połączeń z gazociągami (połączenia gwintowane lub przy większych średnicach kołnierzowe) - zmniejszenie przecieków gazu na samej armaturze w większości wypadków będzie wiązało się z jej wymianą;
- sytuacje związane z awariami (nagłymi nieszczelnościami) i remontami (gaz wypuszczany do atmosfery ze względu na prowadzone prace) - modernizacja sieci wpłynie na zmniejszenie prawdopodobieństwa awarii.

Należy podkreślić, że zmniejszenie strat gazu ma trojaki rodzaj znaczenia:

- efekt ekonomiczny: zmniejszenie strat gazu powoduje zmniejszenie kosztów operacyjnych przedsiębiorstwa gazowniczego, co w dalszym efekcie powinno skutkować obniżeniem kosztów zaopatrzenia w gaz dla odbiorcy końcowego;
- metan jest gazem powodującym efekt cieplarniany, a jego negatywny wpływ jest znacznie większy niż dwutlenku węgla, stąd też ze względów ekologicznych należy ograniczać jego emisję;

- w skrajnych przypadkach wycieki gazu mogą lokalnie powodować powstawanie stężeń zbliżających się do granic wybuchowości, co zagraża bezpieczeństwu.

Generalnie niemal całość odpowiedzialności za działania związane ze zmniejszeniem strat gazu w jego dystrybucji spoczywa na Spółce GAZ-System S.A.

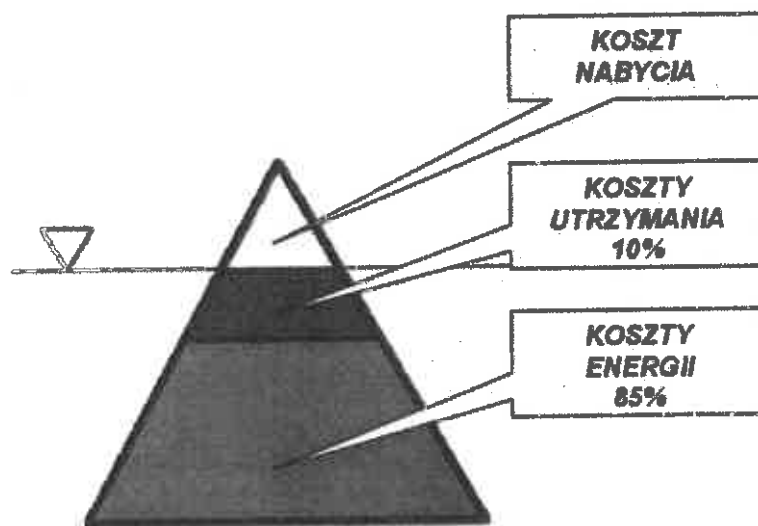
Ze względu na fakt, że w warunkach zabudowy miejskiej, zwłaszcza na terenach śródmiejskich bardzo istotne znaczenie mają koszty związane z zajęciem pasa terenu, uzgodnieniem prowadzenia różnych instalacji podziemnych oraz zwłaszcza z odtworzeniem nawierzchni, jest rzeczą celową, aby wymiana instalacji podziemnych różnych systemów (gaz, woda, kanalizacja, kable energetyczne i telekomunikacyjne itd.) była prowadzona w sposób kompleksowy.

6.3. Zastosowanie energooszczędnych urządzeń i technologii

Urządzenia i technologie energooszczędne największy efekt mogą przynieść po stronie użytkownika końcowego. W zależności od rodzaju odbiorcy końcowego (odbiorców indywidualnych, instytucjonalnych, przemysłowych) będą one się różnić, choć część z nich, z zachowaniem zasady skali – może być stosowana w każdej ze wspomnianych grup.

Zastosowanie tego typu rozwiązań z reguły wiąże się z wyższym niż standardowy kosztem inwestycyjnym, który jednak w rachunku ciągnionym, uwzględniającym cykl życia jest dużo bardziej efektywny od sprzętu o tych samych parametrach użytkowych, ale o standardowym zużyciu energii. Zilustrować można to na przykładzie wykresu poniżej.

Rysunek 3. Koszty użytkowania sprzętu.

Źródło: www.topten.info.pl

Do rozwiązań w tej kategorii zaliczyć można:

- energooszczędny sprzęt gospodarstwa domowego (AGD – lodówki, pralki, zmywarki, itp.);

- energooszczędne oświetlenie;
- urządzenia do odzysku ciepła (rekuperatory);
- energooszczędne środki transportu;
- energooszczędne urządzenia biurowe;
- energooszczędne urządzenia chłodnicze;
- energooszczędne klimatyzatory;
- energooszczędne silniki.

Samorząd może w tym zakresie działać dwutorowo: po pierwsze edukować społeczność lokalną o znaczeniu rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej, a po drugie poprzez stosowanie zielonych zamówień.

Zielone zamówienia to takie, które wśród ważnych kryteriów wyboru wykonawcy usługi lub produktu, wymieniają ich oddziaływanie na środowisko (w procesie produkcji, eksploatacji czy zużycia).

Zielone zamówienia publiczne „oznaczają politykę, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych”.

Oto kilka przykładowych kryteriów:

- kryterium energooszczędności (komputery, monitory, lodówki, itd.),
- kryterium surowców odnawialnych i z odzysku (produkcja ekologiczna),
- kryterium niskiej emisji (dobór niskoemisyjnych środków transportu),
- kryterium niskiego poziomu odpadów (ponowne wykorzystanie produktu lub materiałów, z których jest wykonany).

Rozpatrując oferty, powinno się zwrócić uwagę na to, czy zamówione materiały (np. gadżety) zostały wyprodukowane z odpowiednich surowców (biodegradowalnych) oraz jakie są koszty ich utylizacji. Również metody produkcji są istotne, szczególnie jeśli nie naruszają równowagi ekologicznej i nie przyczyniają się do emisji szkodliwych zanieczyszczeń. Korzystniejsze z punktu widzenia Green Basic Rules są takie produkty, które podlegają recyklingowi. Prowadzenie racjonalnych zakupów przyczynia się do oszczędzania materiałów i energii, redukcji powstających odpadów i zanieczyszczeń oraz promuje powszechnie zachowania eko wśród innych podmiotów gospodarczych.

Uwzględnienie w zielonych zamówieniach publicznych cyklu życia produktu (Life Cycle Cost) wpływa na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych. Oznacza to skoncentrowanie się na zmniejszeniu oddziaływania na środowisko w każdej fazie cyklu życia produktu: projekcie, produkcji, użytkowaniu i likwidacji.

6.4. Termomodernizacja, budownictwo energooszczędne i zmiana źródeł zasilania

W Polsce rocznie oddaje się do użytku średnio 105 tys. budynków, z czego około 75 tys. to domy jednorodzinne. Jako źródło ciepła stosuje się w nich najczęściej wygodny w eksploatacji gaz lub tani, również dzięki politycznym preferencjom, węgiel. Przykładowo, w latach 2009–2010 około 40 tys. nowych budynków miało ogrzewanie gazowe, a kolejne 35 tys. było wyposażonych w kotły na węgiel. Przeciętnie każdy z tych budynków potrzebuje rokrocznie na ogrzewanie 2530 m³ gazu lub 4800 kg węgla. To oznacza, że podczas trzydziestoletniego użytkowania ich mieszkańcy zużyją na cele grzewcze odpowiednio 76 tys. m³ gazu lub ponad 145 t węgla. Dostosowanie tych budynków do standardu uzasadnionego ekonomicznie mniej energochłonnego to pozwoliłoby to oszczędzić średnio 550 m³ gazu lub 800 kg węgla.⁴

Termomodernizacja ma na celu zmniejszenie kosztów ponoszonych na ogrzewanie budynku. Obejmuje ona usprawnienia w strukturze budowlanej oraz w systemie grzewczym. Opłacalne są jednak tylko niektóre zmiany. Termomodernizacja obejmuje zmiany zarówno w systemach ogrzewania i wentylacji, jak i strukturze budynku oraz instalacjach doprowadzających ciepłą wodę. Zakres termomodernizacji, podobnie jak jej parametry techniczne i ekonomiczne, określane są poprzez przeprowadzenie audytu energetycznego. Najczęściej przeprowadzane działania to:

- docieplanie ścian zewnętrznych i stropów,
- wymiana okien,
- wymiana lub modernizacja systemów grzewczych.

Zakres możliwych zmian jest ograniczony istniejącą bryłą, rozplanowaniem i konstrukcją budynków. Za możliwe i realne uznaje się średnie obniżenie zużycia energii o 35-40% w stosunku do stanu aktualnego, ale w praktyce możliwe są też większe oszczędności, co jednak zależy od stanu technicznego budynku przed pracami termomodernizacyjnymi.

Celem głównym termomodernizacji jest obniżenie kosztów ogrzewania, jednak możliwe jest również osiągnięcie efektów dodatkowych, takich jak:

- podniesienie komfortu użytkowania,

---

⁴ Dane na podstawie: Maria Dreger „Nie(d)oceniona termomodernizacja”, „Efektywność energetyczna w Polsce. Przegląd 2013”

- ochrona środowiska przyrodniczego,
- ułatwienie obsługi i konserwacji urządzeń i instalacji.

Warunkiem koniecznym warunkującym osiągnięcie wspomnianego, głównego celu termomodernizacji jest:

- realizowanie usprawnień tylko rzeczywiście opłacalnych,
- przed podjęciem decyzji inwestycyjnej - dokonanie oceny stanu istniejącego i przeglądu możliwych usprawnień oraz analizy efektywności ekonomicznej modernizacji (audyt energetyczny).

Termomodernizacja jest uważana za czynnik przynoszący największe wymierne korzyści w zakresie racjonalizacji gospodarki energią, ponieważ aż ok. 40% energii w skali kraju jest wykorzystywane właśnie w sektorze budownictwa.

Samorząd gminy zrealizował już część zadań w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.

Chociaż gmina nie ma bezpośredniego wpływu na mieszkańców czy podmioty gospodarcze działające na jego terenie dla zwiększenia działań w zakresie prac termomodernizacyjnych to ma narzędzia pośrednie. Wymienione one zostały na początku rozdziału 6 – są to instrumenty prawne, związane np. z odpowiednimi zapisami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Wpływ ten może być dodatkowo zwiększony poprzez odpowiednie kampanie promocyjne i podnoszenie świadomości społecznej.

Wiąże się z tym inny temat – budownictwa energooszczędnego. Zgodnie z założeniami „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej” budynki publiczne w gminie mają być budowane w technologii niskoenergetycznej. Jest to tym bardziej istotne, że zgodnie z regulacjami UE, od końca 2020r. wszystkie nowo oddawane budynki będą musiały mieć niemal zerowe zużycie energii. Zgodnie ze znowelizowaną dyrektywą o charakterystyce energetycznej budynków (Energy Performance of Buildings Directive – EPBD), nowe obiekty oddawane po roku 2020 budynki powinny być netto zero energetyczne – czyli takimi, w których wprowadzie jest wykorzystywana niewielka ilość zewnętrznej energii, ale jest ona bilansowana przez wytwarzaną na miejscu energię z odnawialnych źródeł.

Trwają jeszcze szczegółowe dyskusje nad definicjami budynków zeroenergetycznych, ale należy się spodziewać, że takie obiekty będą musiały się charakteryzować bardzo niską konsumpcją energii i będzie konieczne instalowanie w nich urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, takich jak mikroturbiny wiatrowe, panele fotowoltaiczne czy pompy ciepła, żeby móc zbilansować bilans energetyczny budynku.

Generalnie za budynki zeroenergetyczne uważa się obiekty o zerowym zużyciu energii netto, to znaczy takie, które oczywiście wykorzystują energię, ale jednocześnie same zabezpieczają

swoje potrzeby energetyczne całkowicie lub niemal w całości. Ponadto, dzięki swojej specyfice – głównie wykorzystaniu technologii pasywnej i zastosowaniu odnawialnych źródeł energii, nie emitują one gazów cieplarnianych. Wykorzystywana przez budynek energia jest wytwarzana lokalnie, dzięki połączeniu technologii wytwarzania energii ze źródeł alternatywnych, takich jak energia słoneczna i wiatr, przy jednoczesnym zmniejszeniu całkowitego zużycia energii z wysoce energooszczędnymi systemami ogrzewania, wentylacji, odzysku ciepła, a także technologii oświetleniowych.

Zastosowanie tych rozwiązań, w zakresie uzasadnionym ekonomicznie, tzn. przy zachowaniu racjonalnej stopy zwrotu na inwestycji pozwoli w największym stopniu zrationalizować gospodarkę energetyczną gminy.

6.5. Zmiana postaw i zachowań konsumentów energii

Działanie tego rodzaju łączy się z edukacją interesariuszy oraz innymi działaniami miękkimi, jak na przykład wprowadzenie systemu zarządzania energią.

Do działań edukacyjno-informacyjnych należy zaliczyć prowadzenie konsultacji – świadczenia usług doradczych dla mieszkańców z zakresu efektywności, ograniczania emisji oraz zastosowania odnawialnych źródeł energii. Doradztwo powinno być świadczone bezpośrednio (np. w ramach wyznaczonych godzin, w urzędzie), a także pośrednio poprzez uruchomienie specjalnych, tematycznych serwisów internetowych dla mieszkańców. W ramach świadczonego doradztwa można również przewidzieć wykonywanie audytów energetycznych dla mieszkańców, (spełniających określone kryteria – np. dochodowe), tak aby umożliwić mieszkańcom zapoznanie się ze stanem energetycznym ich budynków, a także rozpowszechnić wiedzę na ten temat w społeczeństwie. Jest to działanie zaplanowane w ramach „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej”.

Kolejne zadanie obejmuje prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie szeroko rozumianego zrównoważonego korzystania z energii, w szczególności należy wskazać takie wydarzenia jak:

- Dni Energii,
- Tydzień Zrównoważonej Energii,
- Tydzień Zrównoważonego Transportu (m.in. dzień bez samochodu),
- Godzina dla Ziemi,
- Dzień Czystego Powietrza,
- Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata i in.

Bardzo istotne są takie działania jak pogadanki, prelekcje w szkołach i dla mieszkańców w siedzibach Rad Osiedlowych – z wykorzystaniem m.in. filmów i prezentacji.

Szkolenia skierowane do szerokiego grona odbiorców pomogą propagować właściwe wzorce zachowań. Szkolenia powinny być skierowane do odpowiednich grup odbiorców, w szczególności powinny objąć:

- nauczycieli – docelowo wiedza przez nich nabyta powinna być przekazywana uczniom w szkołach;
- kierowców – ta grupa powinna być szkolona z zasad eko-jazdy;
- przedsiębiorców prywatnych – w zakresie właściwego kształtowania nawyków oszczędności energii w miejscu pracy.

Efektywne zarządzanie energią jest jednym z warunków krytycznych w racjonalizacji wykorzystania energii. Dla wielu organizacji najlepszym rozwiązaniem jest System Zarządzania Energią (EnMS) - podstawa systemowa dla systematycznego zarządzania energią. System ten zarówno wzmacniając efektywność energetyczną, może obniżyć koszty i zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych zapewniając przewagę konkurencyjną. Została ona w Polsce przyjęta jako PN-EN ISO 50001:2012 Systemy zarządzania energią – Wymagania i zalecenia użytkowania.

ISO 50001 jest odzwierciedleniem najlepszych praktyk z zakresu zarządzania energią, opiera się na istniejących krajowych standardach i inicjatywach. Standard określa wymagania dotyczące EnMS w celu umożliwienia rozwoju i wdrożenia odpowiedniej polityki, określenia istotnych obszarów zużycia energii i określenia planów redukcji. Norma uwzględnia wszystkie cztery funkcje zarządcze:

- Planowanie - Identyfikacja potencjału redukcji kosztów energii: natychmiastowe, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe
- Kierowanie. Obejmuje ono: Kierowanie oddolne: zdobycie zaangażowania i wsparcia starszego kierownictwa i innych kluczowych osób oraz kierowanie odgórne i poziome: inspirowanie i motywowanie współpracowników na wszystkich poziomach do zaangażowania w ciągłe zarządzanie energią
- Organizowanie - Zebranie niezbędnych zasobów aby móc efektywnie zarządzać energią: niezbędny personel, niezbędna wiedza i technologia, niezbędne wyposażenie. Wprowadzanie niezbędnych struktur i schematów raportowania.
- Kontrolowanie - Zaprojektowanie niezbędnego ciągłego pomiaru/monitoringu, Ustanawianie celów ogólnych i bezpośrednich w zakresie zużycia energii i oszczędności kosztów. Podejmowanie działań korygujących gdy to niezbędne

Norma opisuje, jakie działania należy podjąć, aby można było powiedzieć, że w danej organizacji aspekty związane z wykorzystaniem i zużyciem energii są pod kontrolą w każdym momencie i na każdym poziomie organizacji. Wymagania normy są na tyle ogólne i przystępne, że mogą być zastosowane dla organizacji każdego rodzaju i wielkości, a korzyści wynikające z zarządzania energią widać od razu na rachunkach za energię. Wprowadzenie przez gminę systemu zarządzania energią zgodnego z ISO 50001:2011 ułatwiłoby osiągnięcie celów:

- Wysokiej efektywności energetycznej,
- Zmniejszenia kosztów poprzez oszczędność energii,
- Ochrony środowiska

7. Możliwość wykorzystania lokalnych nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych

7.1. Odnawialne źródła energii

Do energii wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii zalicza się, niezależnie od parametrów technicznych źródła, energię elektryczną lub ciepłą pochodzącą ze źródeł odnawialnych, w szczególności:

- z energii wodnej (elektrownie wodne o mocy mniejszej niż 5 MW);
- z energii wiatru (elektrownie wiatrowe);
- z biomasy (elektrownie/elektrociepłownie na biomasę stałą, biogazownie: rolnicze, w oczyszczalniach ścieków, na wysypiskach odpadów, elektrociepłownie spalające odpady komunalne⁵);
- z energii słonecznej (ogniwa fotowoltaiczne, kolektory słoneczne);
- ze źródeł geotermalnych (źródła wysokiej entalpii – ciepłownie geotermalne i źródła niskiej entalpii – pompy ciepła);

---

⁵ Jako odnawialna klasyfikowana jest część energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów komunalnych, zgodnie z kwalifikacją według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 czerwca 2010r., Dz.U. 2010, nr 117, poz.788.

7.1.1. Energia wody

Głównym ciekim wodnym na terenie gminy jest rzeka Wisłoka, która przecina całą gminę. Rzeka ta jest ona prawobrzeżnym dopływem Wisły i liczy 163,6 km długości. Jej źródła znajdują się w środkowej części Beskidu Niskiego na wysokości 575 m n.p.m. u podnóża Dębiego Wierchu. Toczy swoje wody przez Pogórze Jasielskie i Kotlinę Jasielsko-Krośnieńską, a następnie Pogórze Strzyżowskie i Ciężkowickie. Uchodzi do Wisły w okolicy wsi Ostrówek na wysokości ok. 154 m n.p.m. Płyne przez teren dwóch województw: małopolskiego i podkarpackiego. Powierzchnia jej dorzecza wynosi 490,2 km². Główne dopływy to: Ropa, Jasiołka, Wielopolka, Tuszynka, Czarna Tarnowska i Breń. Na terenie gminy Pilzno rzeka Wisłoka płynie na długości około 11,5 km, w tym o biegu rzeki stanowią odcinki uregulowane, pozostałe odcinki brzegów rzeki są w stanie naturalnym porośnięte krzakami wikliny. W miejscowości Mokrzec na 69+720 km znajduje się tama spiętrzająca wodę na wysokość ok. 2,5m. Utworzony w ten sposób zalew na wyrobiskach poźwirowych zajmuje powierzchnię około 250 ha. Różnica poziomów wody wykorzystywana jest przez małą hydroelektrownię, która wytwarza prąd elektryczny przy pomocy 3 generatorów o mocy 275 kW każdy. Średni roczny przepływ wody wynosi ok. 25,4 m³/s.

Przez teren gminy przepływają także inne rzeki i potoki:

Rzeka Dulcza – lewobrzeżny dopływ rzeki Wisłoki, całkowita długość 18 560 mb, źródło w okolicach Zalasowej (województwo małopolskie) dalej płynie przez Łęki Górne i Łęki Dolne oraz Pilzno, za miastem wpada do Wisłoki powyżej mostu na drodze Nr 4 w Łabuziu.

Potok „Przymiarki” Prawobrzeżny dopływ Dulczy, całkowita długość potoku 7 920 mb, odwadnia okolice Zwiernika, przepływa przez Przymiarki, ulicę 3-go maja w Pilźnie i wpada do Dulczy powyżej budynku „Sokoła”.

Potok „Słotowski” Lewobrzeżny dopływ rzeki Wisłoki, całkowita długość 7 960 mb, potok przepływa przez Słotową, Bielowy i w Jaworzu Górnym wpada do Wisłoki.

Potok „Machowski” Przepływa przez gminę Pilzno w miejscowościach Podlesie Machowskie i Machowa ma długość 2 180 mb, i wpływa na teren sąsiedniej gminy Czarna.

Potok „Gołęczynka” Jako potok górski przepływa przez Gołęczynę i wpada jako prawy dopływ Wisłoki (zalew Strzegocice) w okolicy Mokrzec. Potok „Złotoryja” Jako potok górski przepływa przez lasy Połomi i wpada jako prawy dopływ Wisłoki (zalew Strzegocice) w okolicach Jaworza Dolnego.

7.1.2. Energia Słońca

Polska należy do regionów o niezbyt sprzyjających warunkach do rozwoju energetyki solarnej, co nie oznacza jednak, że nie można tu wykorzystywać tego rodzaju energii. Pilzno należy do rejonu II według klasyfikacji z Bazy danych odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego – dobre warunki słoneczne.

Charakteryzuje się średnimi w skali Podkarpacia (jednak wysokimi w skali kraju) sumami nasłonecznienia, które zawierają się one w przedziale od 1030 do 1050 kWh/m². Usłonecznienie w tym rejonie jest dość wysokim i wynosi średnio około 1750 godzin. Szczególnie wysokie wartości (ponad 1800 godzin) występują w zachodniej i północno-zachodniej części tego obszaru.

Istotnymi w energetyce solarnej wielkościami opisującymi promieniowanie słoneczne docierające przez atmosferę do powierzchni ziemi są:

- promieniowanie słoneczne całkowite [W/m²], będące sumą gęstości strumienia energii promieniowania bezpośredniego (dochodzącego z widocznej tarczy słonecznej) i rozproszonego; w przypadku powierzchni pochylonych składnikiem promieniowania całkowitego jest również promieniowanie odbite, zależne od rodzaju podłoża;
- napromieniowanie, zwane także nasłonecznieniem [J/m²] przedstawiające energię padającą na jednostkę powierzchni w ciągu określonego czasu (godziny, dnia, miesiąca, roku);
- usłonecznienie [h] będące liczbą godzin z bezpośrednio widoczną operacją słoneczną.

Warunki słoneczne w Pilźnie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Zasoby energetyki słonecznej w Pilźnie (dane dla Dębicy).

Miesiąc/Rok	Promieniowanie na powierzchni: [Wh/m ² /dzień]		Optymalny kąt nachylecia [°]	Stosunek prom. rozpr. do całkowitego	Średnia temperatura za dnia [°C]
	horyzontalną	nachyl. pod kątem optymalnym			
Sty	775	1273	65	0.69	-1.8
Lut	1449	2146	58	0.62	0.7
Mar	2394	3035	46	0.59	3.9
Kwi	3510	3887	32	0.57	10.4
Maj	4647	4704	20	0.55	15.7
Cze	4710	4557	13	0.59	18.2
Lip	4877	4833	17	0.55	20.3
Sie	4179	4477	27	0.55	19.8
Wrz	2749	3309	41	0.57	15.3
Paź	1912	2766	56	0.56	11.0
Lis	879	1361	62	0.68	5.0
Gru	603	998	66	0.73	-0.6
Rok	2732	3118	36	0.58	9.8

Źródło: Komisja Europejska - Joint Research Centre

Potencjał uzyskania energii słonecznej z dziesięciu kilowatów mocy szczytowej ogniwo fotowoltaicznych (dla krzemu krystalicznego) wygląda następująco:

Tabela 30. Możliwa do uzyskania ilość energii przy stałym montażu ogniwo z uwzględnieniem strat systemu.

Miesiąc	E_d	E_m	H_d	H_m
Styczeń	9.26	287	1.09	33.7
Luty	15.40	432	1.84	51.6
Marzec	30.00	930	3.70	115
Kwiecień	37.70	1130	4.87	146
Maj	39.30	1220	5.22	162
Czerwiec	38.20	1150	5.15	154
Lipiec	39.20	1220	5.33	165
Sierpień	38.60	1200	5.21	162
Wrzesień	30.30	909	3.94	118
Październik	22.30	692	2.81	87.0
Listopad	12.40	372	1.51	45.3
Grudzień	8.55	265	1.01	31.4
Średniorocznie	9.26	287	1.09	33.7
Razem za rok		9800		1270

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PVGIS, Komisja Europejska, JRC

E_d : Średnia dzienna produkcja energii elektrycznej z danego systemu (kWh)

E_m : Średnia miesięczna produkcja energii elektrycznej z danego systemu (kWh)

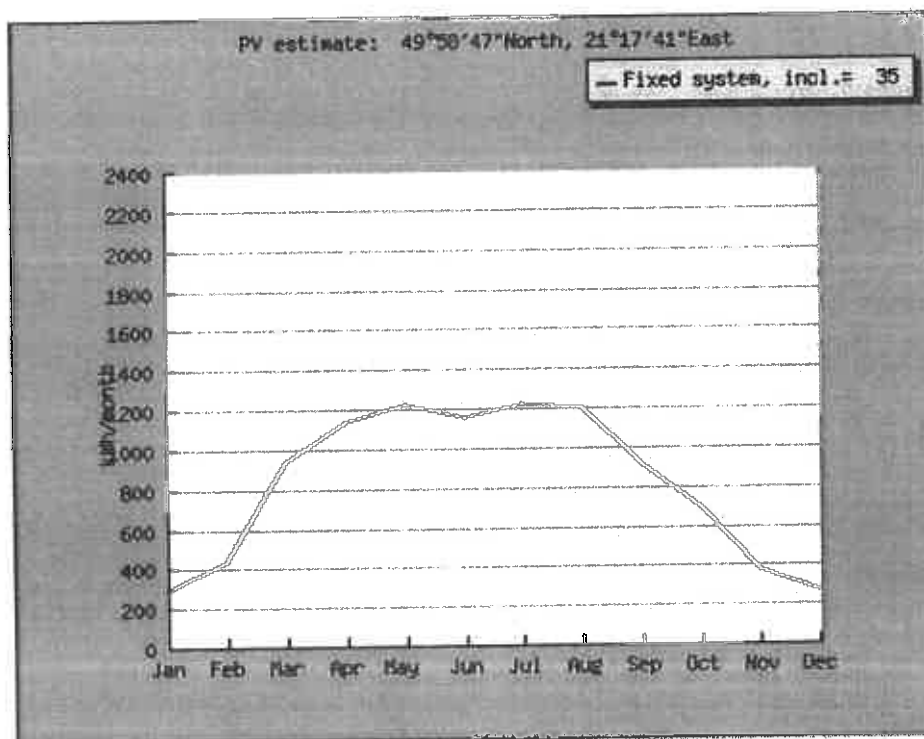
H_d : Średnia dzienna suma globalnego promieniowania na metr kwadratowy otrzymanych przez moduły danego systemu (kWh/m^2)

H_m : Średnia suma globalnego promieniowania na metr kwadratowy otrzymanych przez moduły danego systemu (kWh/m^2)

- Szacunkowe straty z powodu niskiej temperatury i natężenie promieniowania: 8 % (przy użyciu lokalnej temperatury otoczenia)

- Szacowane straty z powodu skutków kątowych odbicia: 3,0 %
- Inne straty (kable, przetwornica itd.): 14,0 %
- Połączone straty systemu PV: 23,2 %

Wykres 4. Produkcja energii z systemu PV 10kWp.

Źródło: obliczenia własne, na podstawie PVGIS, Komisja Europejska, JRC

W gminie wykorzystywane są też kolektory słoneczne. Wykorzystywane są głównie do podgrzewania ciepłej wody użytkowej w budynkach zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej. Obecnie, po kilku latach funkcjonowania programu wsparcia dla montażu kolektorów słonecznych dla osób fizycznych przez NFOŚiGW, a także na skutek realizacji projektu "Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki" realizowanego przez Związek Gmin Dorzecza Wisłoki w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy ilość użytkowanych kolektorów wielokrotnie się.

7.1.3. Energia wiatru

Dla gminy Pilzno nie zostały przeprowadzone badania dla określenia potencjału energii wiatru. Najbliższa stacja meteorologiczna zlokalizowana jest w miejscowości Jasionka koło Rzeszowa. Dokładniejsze dane dostępne są dla całego województwa, jednak z wyliczeniem potencjału poszczególnych powiatów. Teren województwa podkarpackiego należy do obszarów o stosunkowo dobrych warunkach wiatrowych. Określone są one za pomocą klas terenu, przy czym im wyższa klasa tym większy potencjał.

Tabela 31. Typy terenów pod względem zasobów energetycznych wiatru na wysokości 50 m

Klasa terenu pod względem zasobów energetycznych wiatru	Prędkość wiatru [m/s]	Gęstość masy wiatru [W/m ²]
1 – tereny o bardzo słabych warunkach wiatrowych	<4,5	<100
2 – tereny o słabych warunkach wiatrowych	4,5 – 5,5	100-200
3 – teren o umiarkowanych warunkach wiatrowych	5,5 – 6,5	200-300
4 – tereny o dobrych warunkach wiatrowych	6,5 – 7,5	300-500
5 – tereny o bardzo dobrych warunkach wiatrowych	>7,5	>500

Źródło: dr. Inż. Bartosz Soliński „Analiza zasobów energetycznych wiatru województwa podkarpackiego”

Powiat dębicki należy do obszarów o przeważającej klasie 3, ale zdarzają się tereny o klasie piątej. Jednak rozwój energetyki opartej o wykorzystanie tych zasobów przy wykorzystaniu dużych elektrowni na terenie gminy wiąże się to z szeregiem ograniczeń czy przeciwwskazań związanych z czynnikami środowiskowymi, wpływem na człowieka oraz strukturą przestrzenną (szorstkością terenu). Szorstkość terenu jest czynnikiem, który w znaczący sposób wpływa na to, w jakim procencie istniejące zasoby mogą być wykorzystane przez energetykę wiatrową. Reszta energii będzie stracona pod wpływem przeszkód terenowych wyhamowujących wiatr oraz wywołujących turbulencje i inne niepożądane efekty. Klasy szorstkości terenu przedstawia tabela poniżej.

Tabela 32. Klasy szorstkości terenu przy energetycznym wykorzystaniu zasobów wiatru.

Klasa szorstkości	Długość szorstkości [m]	Energia [%]	Rodzaj terenu
0	0.0002	100	Powierzchnia wody.
0.5	0.0024	73	Całkowicie otwarty teren np. betonowe lotnisko, trawiasta łąka itp.
1	0.03	52	Otwarte pola uprawne z niskimi zabudowaniami (pojedynczymi). Tylko lekko pofalowane tereny.
1.5	0.055	45	Tereny uprawne z nielicznymi zabudowaniami i 8 metrowymi żywopłotami oddalonymi od siebie o ok. 1250 metrów.
2	0.1	39	Tereny uprawne z nielicznymi zabudowaniami i 8 metrowymi żywopłotami oddalonymi od siebie o ok. 500 metrów.
2.5	0.2	31	Tereny uprawne z licznymi zabudowaniami i

			sadami lub 8 metrowe żywopłoty oddalone od siebie o ok. 250 metrów.
3	0.4	24	Wioski, małe miasteczka, tereny uprawne z licznymi żywopłotami las lub pofałdowany teren.
3.5	0.8	18	Duże miasta z wysokimi budynkami.
4	1.6	13	Bardzo duże miasta z wysokimi budynkami.

Źródło: dr. inż. Bartosz Soliński „Analiza zasobów energetycznych wiatru województwa podkarpackiego”

Innymi ograniczeniami, które należy uwzględnić jest konieczność ograniczenia wpływu na człowieka przez tzw. efekt migotania cienia oraz infradźwięki. Wpływ ten, ograniczony w wypadku inwestycji wiatrowych na niewielką skalę, w przypadku dużych wiatraków może mieć znaczenie. Chociaż trudno jednoznacznie, bez sporządzenia raportu z oceny oddziaływania na środowisko stwierdzić jaki konkretnie obszar obejmie ten wpływ, jednak na obszarze zabudowanym trudno go będzie uniknąć. Natomiast tereny, gdzie w granicach miasta zaludnienie nie jest duże objęte są częstokroć różnymi formami ochrony przyrody lub też do nich przylegają, co też ogranicza rozwój tej formy energetyki zwłaszcza na dużą skalę.

Tabela 33. Istotne czynniki wpływające na rozwój energetyki wiatrowej na terenie powiatu dębickiego

Zasobów energetycznych wiatru na terenie gminy – średnia gęstość mocy wiatru	Zasobów energetycznych wiatru – stopień w/wybranej lokalizacji na terenie gminy – średnia gęstość mocy	Przeważająca klasa szorstkości	Powierzchnia otwartych terenów (ha) (2010)	Powierzchnia osłoniętych terenów (ha) (2010)	Możliwość przyłączeniowa energetyki wiatrowej do sieci elektroenergetycznej	Istniejące moce w energetyce wiatrowej (MW)	Moce spodlegające przyłączeniu (zawartość umowy na przyłączenie)
3	5	2-3	37407,11	5,5	20	0	-

Źródło: Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego

Biorąc pod uwagę powyższe czynniki, a także mając na względzie średni potencjał energetyczny wiatru na terenie gminy możliwy jest rozwój energetyki wiatrowej z generatorami umieszczonymi na wieżach nie przekraczających 30 metrów. Zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008r. (Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227) o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko inwestycjami, które wymagają uzyskania decyzji środowiskowej są przedsięwzięcia należące do tzw. pierwszej lub drugiej grupy (art. 71 ust. 2). Wymienia je enumeratywnie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 (Dz.U.2010.213.1397) w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z nim do przedsięwzięć z pierwszej grupy w wypadku energetyki wiatrowej zaliczają się instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru o łącznej mocy nominalnej elektrowni nie mniejszej niż 100 MW oraz zlokalizowane

na obszarach morskich RP, a do grupy drugiej instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii energię wiatru inne niż o łącznej mocy 100 MW, a lokalizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody (wg. Ustawy o ochronie przyrody) lub o całkowitej wysokości nie niższej niż 30 m.

Lokalne, o niewielkiej mocy źródła energii wykorzystujące wiatr mogą wzmocnić system energetyczny gminy. Ich zaletą jest to, że przy niewielkich zainstalowanych mocach negatywny wpływ na stabilność pracy systemu elektroenergetycznego gminy jest stosunkowo niewielki, natomiast mogą one poprawić stan bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię gminy.

7.1.4. Energia geotermalna

Energię geotermalną pozyskiwaną ze skał i wód podziemnych najogólniej i w sposób umowny podzielić można na dwa rodzaje: wysokotemperaturową (geotermia wysokiej entalpii - GWE) i niskotemperaturową (geotermia niskiej entalpii - GNE). Geotermia wysokiej entalpii umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, którego nośnikami są substancje wypełniające puste przestrzenie skalne (woda, para, gaz i ich mieszaniny) o względnie wysokich wartościach temperatur. Oprócz zastosowań grzewczych możliwe jest także wykorzystanie w wielu innych dziedzinach, np. do celów rekreacyjnych (kąpieliska, balneologia), hodowli ryb, produkcji rolnej (szklarnie), suszenia produktów rolnych itp. Optymalnym sposobem wykorzystania ciepła wysokiej entalpii jest system kaskadowy, w którym kolejne punkty odbioru ciepła charakteryzują się coraz mniejszymi wymaganiami temperaturowymi. Złoża geotermalne o bardzo wysokiej entalpii mogą być wykorzystane również do produkcji energii elektrycznej przy użyciu gorącej pary wodnej. W chwili obecnej taki sposób wykorzystania energii geotermalnej jest możliwy jedynie w niektórych rejonach świata i nie dotyczy Polski.

Energia geotermalna jest pochodną ciepła dopływającego z wnętrza Ziemi, ciepła generowanego w skorupie ziemskiej oraz docierającej do Ziemi energii słonecznej. Zasoby energetyczne Ziemi są wynikiem naturalnego rozkładu pierwiastków promieniotwórczych szeregu uranowego, aktynowego, torowego i potasowego zachodzącego w jej wnętrzu.

Gęstość strumienia energii przenikającej przez formacje skalne ku powierzchni Ziemi zależy od stopnia przewodnictwa podłoża i leżących wyżej formacji skalnych. W przypadku Polski, największym przewodnictwem cieplnym charakteryzują się granity, sjenity i gabra na podłożu krystalicznym oraz wapienie jurajskie, wapienie dewońskie i piaskowce kambryjskie na podłożu karpackim.

Podstawowym sposobem pozyskiwania energii geotermalnej jest odbiór ciepła z wód geotermalnych lub z suchych skał za pośrednictwem krążącego medium, którym jest zwykle woda.

Możliwości wykorzystania wód termalnych zależą głównie od ich temperatury. Do głównych sposobów wykorzystania energii zakumulowanej w wodach i parach geotermalnych należy zaliczyć:

- zastosowanie bezpośrednio, obejmujące szeroki zakres temperatur i różnorodne cele; wody o temperaturze od 20 do 50°C, stosowane są do ogrzewania i chłodnictwa przy zastosowaniu pomp ciepła oraz rekreacji, balneologii; wody o temperaturze od 50 do 100°C, bezpośrednio do chłodzenia i ogrzewania pomieszczeń;
- wytwarzanie prądu elektrycznego przy wykorzystaniu wody o temperaturze powyżej 100°C (para geotermalna);
- balneologia i rekreacja. Wody termalne mogą posiadać właściwości lecznicze i terapeutyczne. Wody o właściwościach leczniczych są szczególnym rodzajem wód podziemnych, stosowanych w balneologii i rekreacji. Podkreślić należy, że obecnie dziedziny te są bardzo atrakcyjnym i perspektywnym sektorem usług medycyny uzdrowiskowej.

W istniejących obecnie warunkach technicznych pozyskiwania i wykorzystania złóż geotermalnych, najbardziej uzasadniona jest eksploatacja wód, których temperatura jest wyższa niż 60°C, chociaż płytkie występowanie wód – do 1000 metrów, duża wydajność – ponad 200 m³/h, mała mineralizacja – do 3 g/dm³ i korzystne warunki wydobywania wskazują również na celowość eksploatacji złóż geotermalnych, w których temperatura wody jest niższa niż 60°C.

Gmina zlokalizowana jest w Zapadlisku przedkarpackim, które budują utwory piaskowcowe miocenu (sarmat, baden) w podłożu których występują utwory węglanowe jury górnej i lokalnie piaskowcowe jury środkowej. Gmina ma potencjał sprzyjający rozwojowi geotermii wysokiej entalpii w oparciu o zasoby miocenu i jury, jednak możliwe do osiągnięcia moce należą do dość niskich. Szczegóły prezentuje tabela poniżej.

Tabela 34. Zestawienie podstawowych parametrów hydrogeotermalnych dla strefy obejmującej gminę Pilzno

Strefa	XVII	
Rejon	Jastrząbka-Pilzno	
Stratygrafia	Miocen	Jura
Głębokość zalegania stropu [m]	0-20	1300-2000
Miąższość [m]	1300-1900	600-800
Porowatość [%]	1-10	
Przepuszczalność [mD]	0-100	
Wydajność przyplwy wód złożowych min[m ³ /h]	5-50	

Ciśnienie [MPa]	<24
Temperatura złożowa [°C]	25-80
Mineralizacja [g/l]	10-40
Moc teoretyczna min [kW]	200-4800
Moc techniczna min [kW]	180-4500
Energia teoretyczna min [GJ/rok]	486 - 11 680
Energia techniczna min [GJ/rok]	109 - 2 737

Źródło: Dane z analizy zasobów energii geotermalnej na obszarze województwa podkarpackiego

Oprócz geotermii wysokiej entalpii możliwe jest też wykorzystanie geotermii niskiej entalpii, która wykorzystuje gruntowe pompy ciepła. Pompy ciepła są to urządzenia wykorzystujące ciepło niskotemperaturowe i odpadowe do ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz klimatyzacji. Jako źródła energii (tzw. źródło dolne) pompa ciepła może wykorzystywać między innymi:

- powietrze atmosferyczne;
- wodę (powierzchniowa i podziemna);
- grunt

Wykorzystanie zasady pompy ciepła do ogrzewania budynków staje się coraz bardziej popularne. Ze względu na to, że najczęściej wykorzystuje się jako dolne źródło grunt, używając do tego bądź kolektory poziome bądź pionowe (głębinowe, sięgające stu metrów) zastosowanie pomp ciepła nazywa, nie do końca prawidłowo, płytką geotermią. Pompa ciepła zamienia energię cieplną pobraną ze środowiska naturalnego (grunt, wody powierzchniowe i podziemne) na energię użyteczną służącą do ogrzewania.

Wykorzystuje niskotemperaturową energię słoneczną i geotermalną zakumulowane w gruncie i wodach podziemnych (dolne źródło ciepła), a następnie przekazuje energię cieplną o wyższej temperaturze, podniesionej nawet do 60 °C do instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej (górne źródło ciepła).

Praktycznie możliwości wykorzystania pomp ciepła są znacznie ograniczone przez energochłonność budynków – wyższa energochłonność uniemożliwia zastosowanie pomp ciepła, gdyż stają się one nieefektywne. O stopniu energochłonności EP. Wskaźnik EP określa roczne zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną na jednostkę powierzchni pomieszczeń o regulowanej temperaturze powietrza w budynku, lokalu mieszkalnym lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową i wyrażany jest w kWh/m²/rok. Według danych z raportu „Stan energetyczny budynków w Polsce” z grudnia 2010 opracowanego przez firmę Build Desk średnie wskaźniki te dla podkarpackiego wynoszą: 153 kWh/m²/rok w budownictwie jednorodzinym, 173 kWh/m²/rok w budownictwie wielorodzinnym i aż 299 kWh/m²/rok w budynkach niemieszkalnych.

Natomiast średnie wskaźniki EK, które mówią o tym, ile energii jest potrzebnej z uwzględnieniem sprawności systemu grzewczego wynoszą dla podkarpackiego odpowiednio: 172, 154 i 267 kWh/m²/rok.

Wziąwszy pod uwagę powyższe ograniczenia nie ma większych przeszkód w stosowaniu pomp ciepła przede wszystkim w budownictwie indywidualnym, ale też w innych wolnostojących obiektach, przede wszystkim publicznych, przemysłowych i usługowych.

W miarę możliwości technicznych oraz ekonomicznych wskazane jest wykorzystanie pomp ciepła.

7.1.5. Energia biomasy

Pojęcie biomasy jest bardzo szerokie, sposobów jej wykorzystania jest wiele. Podstawowe, choć nie jedyne to:

- spalanie biomasy. Może ona być wykorzystana w ten sposób do pozyskania ciepła, energii elektrycznej jak i wytwarzania ciepła i energii elektrycznej w kogeneracji. Biomasa może być też wykorzystywana w procesie współspalania, tzn. spalania biomasy jako dodatkowego źródła energii przy spalaniu w elektrowni zawodowej węgla. Forma, w jakiej może być spalana biomasa to zrębki, brykiet, pellet, węgiel drzewny zarówno pochodzące z upraw energetycznych jak i z odpadów leśnych bądź z przycinek zieleni miejskiej czy słome. Jako biomasę traktuje się też częściowo odpady komunalne. O zasadach kwalifikowania odpadów komunalnych jako biomasy mówi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 czerwca 2010r. (Dz.U.2010.117.788) w sprawie szczegółowych warunków technicznych kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów komunalnych.
- pozyskanie biogazu. Biogaz może być pozyskiwany z działalności rolniczej (produkcji i odpadów produkcji rolnej czy spożywczej – biogaz rolniczy (jego pełna definicja znajduje się w ustawie Prawo energetyczne), może być też pozyskany ze ścieków komunalnych albo przemysłowych.
- wytwarzanie biopaliw płynnych z biomasy. Biopaliwa płynne pierwszej generacji pozyskiwane są z roślin oleistych wykorzystywanych też do zaspokojenia potrzeb ludzi lub inwentarza. Biopaliwa drugiej generacji pozyskiwane są z roślin, które nie kolidują z produkcją na potrzeby żywnościowe, natomiast biopaliwa trzeciej generacji produkowane są z hodowli specjalnych alg.

Podstawowym źródłem biomasy w gminie są lasy oraz produkcja rolna. Prócz tego jej źródłem mogą być tereny zielone, parki, ogródki działkowe, sady, zieleńce osiedlowe, tereny zieleni ulicznej i izolacyjnej, a nawet cmentarze. Są to zasoby najmniej rozpoznane, rozproszone i nie ewidencjonowane, a stanowiące pewien potencjał energetyczny. Odpady te winny być przewożone na składowisko odpadów i poddawane procesowi kompostowania,

składowane i kompostowane na miejscu lub spalane. W znacznej mierze zasoby te nie są należycie wykorzystane.

Tabela 35. Potencjał biomasy leśnej na terenie powiatu dębickiego

Drewno średnio-wymiarowe	Drewno małe-wymiarowe	Pozostałości zębowe	Potencjał drewna na cele energetyczne				
			teoretyczny		techniczny		
t	t	t	t	GJ	t	GJ	MWh
14048,65	701,25	5584,7	12959,65	103677,2	6479,55	51836,4	14399

Źródło: Program rozwoju odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego

Potencjał techniczny biomasy rolniczej na terenie powiatu dębickiego jako całości został zbilansowany w „Programie rozwoju odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego” i wynosi: dla słomy i siana - 44916,67 MWh, dla roślin energetycznych natomiast 319 769 MWh. Na tle innych powiatów województwa podkarpackiego są to wartości wysokie, niemniej jednak na gminę Pilzno przypada jedynie pewna część niniejszego potencjału. Pomimo to można stwierdzić, że gmina ma możliwości zagospodarowania biomasy na cele energetyczne, przede wszystkim jako indywidualnych źródeł ciepła. Należy jednak przy tym pamiętać, że zwyczajne spalanie biomasy jest źródłem emisji pyłu zawieszonego PM10. Emisja ta może zostać zredukowana przez zastosowanie nowoczesnych pieców.

7.1.6. Biogaz

Ze względu na swój rolniczy charakter gmina dysponuje potencjałem w zakresie biogazu rolniczego. Zgodnie z ustawową definicją jest to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskiwanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów (Art. 3 ust. 20a ustawy z dnia 10.04.1997 roku Prawo energetyczne, Dz.U. 1997 Nr 54 poz. 348 z późn. zm.)

Dokładne dane dla gminy nie są przebadane, określony został jednak potencjał dla powiatu dębickiego. Na Pilzno, jako gminę o charakterze po części rolniczym przypada część tego potencjału pozwalająca potencjalnie na lokalizację na jej terenie biogazowni rolniczej.

Tabela 36. Potencjał energetyczny biogazu rolniczego na terenie powiatu dębickiego

Produkcja z kiszonki kukurydzianej [MWh/rok]	Produkcja odzwierzęca [MWh/rok]	Produkcja en. el. łącznie z innymi	Całkowity potencjał [MWh/rok]

		substratami [MWh/rok]	
7952	940	9295	11619

Źródło: Program rozwoju odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego

Na terenie gminy działają dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków, w tym jedna na terenie miasta (o przepustowości 984 m³/dobę), a druga obsługująca tereny wiejskie (przepustowość 580 m³/dobę). Są one eksploatowane przez Miasto i Gminę Pilzno. Potencjalnie mogą zostać one wykorzystane do produkcji biogazu, którego energia może zostać wykorzystana na potrzeby własne oczyszczalni.

7.1.7. Biopaliwa płynne

Biopaliwa płynne to pozyskiwane z biomasy płyny lub komponenty tych płynów w różnej postaci, które mogą być wykorzystywane do celów napędowych. Wyróżnia się:

- Biodiesel - jest to ester metylu, produkowany z olejów roślinnych (głównie rzepakowego i słonecznikowego) lub ze zużytego oleju spożywczego. Paliwo to jest zbliżone do oleju napędowego, stosowanego w silnikach diesla, może być stosowane w postaci mieszanki z olejem napędowym.
- Bioetanol – otrzymywany jest w procesie fermentacji cukrów pozyskanych z buraka cukrowego (do celu fermentacji używa się drożdży), lub z pszenicy (gdzie są wykorzystywane enzymy amylazy, aby przetworzyć skrobię w cukier, który dopiero wtedy jest poddany fermentacji). Bioetanol może być stosowany jako domieszka do benzyny.
- Biometan - produkt beztlenowego rozkładu odpadów organicznych. W procesie tym otrzymujemy gaz, który musi zostać oczyszczony (podczas oczyszczania usuwa się dwutlenek węgla i inne zanieczyszczenia), tak aby otrzymany gaz w 95% składał się z metanu. Może być on stosowany w pojazdach z instalacją zasilaną gazem ziemnym.

Ze względu na surowce używane do produkcji oraz technologię pozyskania wyróżnia się trzy generacje biopaliw:

- Biopaliwa pierwszej generacji są produkowane z roślin spożywczych (rzepak, słonecznik, kukurydza itp.). Technologia pozyskania biopaliw tego rodzaju jest stosunkowo prosta i tania. Problemem jest to, że wykorzystuje rośliny, które są normalnie używane w celach spożywczych na cele produkcji paliwa (bioetanol, biodiesel), co zmniejsza zasoby żywności dla ludzi oraz paszy dla zwierząt i budzi

ogromne kontrowersje, podobnie zresztą jak bardzo mocne wykorzystanie zasobów, szczególnie wody i gleby. Silna presja na uprawy żywnościowe może powodować wzrost cen żywności (uprawa tej samej rośliny na potrzeby energetyczne jest bardziej opłacalna niż na potrzeby żywnościowe, dlatego powoduje to wzrost cen żywności). Wymagają też obsiania bardzo dużych arealów konkurując w tym zakresie z uprawami na cele spożywcze. Biopaliwa pierwszej generacji cechuje też wysoka, jak na odnawialne źródło energii, emisja CO₂.

- Biopaliwa drugiej generacji to paliwa uzyskiwane z surowców roślinnych, które nie są wykorzystywane do produkcji żywnościowych. Wykorzystane w ten sposób mogą być m.in. odpady z produkcji drzewnej, syntetyczne biopaliwa powstające na skutek obróbki biomasy w specjalnych procesach chemicznych oraz oleje czy estry roślin, które nie mają bezpośredniego zastosowania spożywczego (np. proso różgowe). Zaletą tego rozwiązania jest znacznie mniejsza presja na obszary upraw przeznaczonych na produkcję żywności (mogą być one pozyskiwane z innych arealów lub też w ogóle w inny sposób), z reguły wymagają też w procesie produkcji mniejszej ilości zasobów. Wadą jest stosunkowo jeszcze słabo rozwinięta technologia wytwarzania biopaliw drugiej generacji oraz wysokie koszty.
- Biopaliwa trzeciej generacji to specjalne gatunki alg, wykorzystywane do produkcji paliw płynnych. Algi charakteryzują się bardzo szybkim wzrostem, pozwalają też na bardzo efektywne wykorzystanie terenu - z jednostki powierzchni można uzyskać 30x więcej energii niż z biopaliw 1 czy 2 generacji. Na ich produkcję można wykorzystać nieużytki, do swego wzrostu potrzebują znacznych ilości dwutlenku węgla oraz energii np. słonecznej. Zaletą jest szybki i duży przyrost alg, rozwój w brudnych wodach ściekowych, które dzięki nim mogą być oczyszczone oraz wysokiej jakości paliwo. Algi mogą np. absorbować dwutlenek węgla z elektrowni tradycyjnych, korzystając też z powstałego tam ciepła. Wadą tej generacji paliw jest natomiast wciąż słabo rozwinięta technologia (na świecie na razie funkcjonuje bardzo niewiele instalacji tego typu) oraz wysokie koszty.

Tabela 37. Porównanie źródeł biopaliw płynnych

Źródło biopaliwa	Rodzaj produkcji	Emisja CO ₂ w kg z MWh wyprodukowanej energii*	Wykorzystanie zasobów w procesie wzrostu, zbiorów i przygotowania paliwa				Procent gruntów rolnych USA niezbędnych do zaspokojenia popytu zapotrzebowania na paliwa USA	Za i przeciw
			Woda	Nawozy	Pestycydy	Energia		
Kukurydza	etanol						Technologia jest gotowa i stosunkowo tania, korzysta z zasobów do produkcji żywności	
Trzcina cukrowa	etanol	4-12	wysokie	średnie	średnie	46%-57%	Technologia jest gotowa, ograniczona do miejsc, gdzie rośnie	
Proso różgowe	etanol	-24	średnie do niskiego	niskie	niskie	60%-108%	Nie konkuruje z uprawami żywnościowymi, technologia niegotowa	
Odpady drzewne	Etanol, biodiesel	Nie dotyczy	średnie	niskie	niskie	100%	Wykorzystuje odpady drzewne i inne odpady, technologia nie jest gotowa	
Soja	Biodiesel	49	wysokie	niskie do średniego	średnie do niskiego	130%	Technologia gotowa, korzysta z zasobów do produkcji żywności	
Rzepak, rzepik	Biodiesel	37	średnie	średnie	średnie do niskiego	30%	Technologia gotowa, korzysta z zasobów do produkcji żywności	
Algi	biodiesel	-183	średnie	niskie	niskie	1%-2%	Potencjał ogromnej produkcji, technologia jest niegotowa	

* Liczone wg metody LCA – emisja wygenerowana w trakcie wzrostu, zbiorów, rafinacji i spalania biopaliwa. Do wycięcia przyjęto benzynę 94 oraz olej napędowy 83

źródło: Martha Groom, University of Washington; Elizabeth Gray, The Nature Conservancy; Patricia Townsend, University of Washington; "Biofuels and Biodiversity: Principles for Creating Better Policies for Biofuel Production" Conservation Biology, 2008. Tłumaczenie własne.

7.2. Mikroinstalacje

Nowelizacja ustawy Prawo energetyczne, która weszła w życie we wrześniu 2013 roku wprowadziła pojęcie mikroinstalacji. Pojęcie to zostało doprecyzowane ustawą z dnia 20.02.2015 o odnawialnych źródłach energii. Zgodnie z definicją jest to odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 120 kW. Instalacje takie można podłączać do sieci elektroenergetycznej na specjalnych prawach w wypadku, kiedy jej właścicielem jest osoba fizyczna nie prowadząca działalności gospodarczej. Wyprodukowana energia elektryczna powinna w pierwszej kolejności być przeznaczona na potrzeby własne, a jej nadmiar sprzedawany do OSD, który ma obowiązek odkupu tej energii po stałej cenie. Z rozwiązaniem takim łączy się pojęcie prosumenta, tzn. zarazem producenta i konsumenta energii.

Ani Prawo energetyczne ani uchwalona przez Sejm ustawa o odnawialnych źródłach energii nie zawiera definicji prosumenta. Można ją natomiast określić poprzez interpretację już istniejących przepisów w prawie energetycznym i tych uchwalonych o odnawialnych źródłach energii. I tak art. 4 uchwalonej przez Sejm ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii w pkt 1 stanowi iż „Wytwórca energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji będący osobą fizyczną niewykonującą działalności gospodarczej regulowanej ustawą z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (dz. U. z 2013r. poz. 672, z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej”, który wytwarza energię elektryczną w celu jej zużycia na własne potrzeby, może sprzedawać niewykorzystaną energię elektryczną wytworzoną przez niego w mikroinstalacji i wprowadzoną do sieci dystrybucyjnej.”

Zatem w myśl przepisów uchwalonej ustawy prosumentem może być podmiot, który spełnia następujące przesłanki:

- jest wytwórcą energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji, a więc instalacji o mocy nie większej niż 40 kW,
- jest osobą fizyczną niewykonującą działalności gospodarczej,
- wytwarza energię na własne potrzeby,
- sprzedaje niewykorzystaną energię do sieci dystrybucyjnej.

Co ważne, aby móc zdefiniować dany podmiot za prosumenta należy sprawdzić, czy spełnia łącznie wszystkie wyżej wymienione cztery przesłanki.

Tak więc prosumentem będzie tylko osoba fizyczna, która nie wykonuje działalności gospodarczej i która wytwarza energię na własne potrzeby w mikroinstalacji a nadwyżkę

wytworzonej energii sprzedaje do sieci dystrybucyjnej. Przy czym prosumentem będzie zarówno właściciel domu jednorodzinnego, jaki i ta osoba fizyczna, która ma prawo własności do nieruchomości lokalowej w ramach wspólnoty mieszkaniowej jak i w ramach spółdzielni mieszkaniowej.

Gdy o przyłączenie mikroinstalacji do sieci elektroenergetycznej ubiega się podmiot przyłączony do sieci jako odbiorca końcowy, a moc zainstalowana przyłączanej mikroinstalacji, nie jest większa niż określona w wydanych warunkach przyłączenia, wystarczające jest zgłoszenie przyłączenia mikroinstalacji w przedsiębiorstwie energetycznym, po zainstalowaniu odpowiednich układów zabezpieczających i układu pomiarowo-rozliczeniowego. W innym przypadku przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej odbywa się na podstawie umowy o przyłączenie do sieci. Koszt instalacji układu zabezpieczającego i układu pomiarowo-rozliczeniowego ponosi operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.

Zgłoszenie to zawiera oznaczenie podmiotu ubiegającego się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej, określenie rodzaju i mocy mikroinstalacji oraz informacje niezbędne do zapewnienia spełnienia przez mikroinstalację wymagań technicznych i eksploatacyjnych. Do zgłoszenia podmiot ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej jest obowiązany dołączyć oświadczenie następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny oświadczam, że posiadam tytuł prawny do nieruchomości na której jest planowana inwestycja oraz do mikroinstalacji określonej w zgłoszeniu.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Przyłączane mikroinstalacje muszą spełniać wymagania techniczne i eksploatacyjne określone w ustawie. Szczegółowe warunki przyłączenia, wymagania techniczne oraz warunki współpracy mikroinstalacji z systemem elektroenergetycznym określają odpowiednie przepisy.

Prosument jest uprawniony do korzystania z różnych mechanizmów wsparcia. Najważniejszym z nich jest możliwość sprzedaży wyprodukowanej energii elektrycznej do sieci. Mechanizm ten należy analizować z pozycji obowiązujących do końca roku 2015r. przepisów zawartych w ustawie Prawo energetyczne oraz tych, które wprowadza ustawa o odnawialnych źródłach energii od dnia 1 stycznia 2016r.

Obecnie funkcjonujący mechanizm wsparcia oparty jest o zapisy znajdujące się w ustawie Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r (Dz. U. 1997 Nr 54 poz. 348 z późn. zm.). Ustawa ta przewiduje w art. 9V, że energia elektryczna wytworzona w mikroinstalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej będzie się odbywać po cenie równej 80% średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku hurtowym w poprzednim roku kalendarzowym; na rok 2015 jest to równe 0,17 zł za 1 kWh wyprodukowanej energii.

Bardzo korzystne zmiany w tym zakresie wprowadza ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii, która została podpisana przez prezydenta w dniu 11 marca 2015r. Ustawa ta w art. 41 wprowadza gwarantowane taryfy na odsprzedaż niewykorzystanej energii elektrycznej. I tak dla instalacji fotowoltaicznych do 3 kW wsparcie w ramach taryfy gwarantowanej wyniesie 0,75 zł za 1 kWh przez 15 lat. Dla instalacji powyżej 3 kW, a nie przekraczających 10 kW cena zakupu wyniesie 0,65 zł przez 15 lat.

Ustawa wprowadza pewne bezpieczniki co do piętnastoletniego okresu obowiązywania cen gwarantowanych:

- Po pierwsze, ceny gwarantowane dla najmniejszych instalacji, tzn. tych o mocy do 3 kW, obowiązują do momentu, gdy łączna moc oddawanych do użytku źródeł nie przekroczy 300 MW. Dla nieco większych mikroinstalacji OZE, czyli tych o mocy 3 – 10 kW, granicę rozwoju ustanowiono na poziomie 500 MW.
- Po drugie, ceny gwarantowane mają obowiązywać nie dłużej niż do końca 2035 roku. Oznacza to, że inwestor odłoży budowę instalacji po roku 2021, na pewno już nie skorzysta z pełnego 15 – letniego okresu wsparcia.
- Po trzecie, ustawa zawiera zapis dający możliwość ministrowi gospodarki do określenia nowych cen zakupu energii elektrycznej w drodze rozporządzenia. Zapis ten zawierający delegację ustawową powołuje się na różne czynniki: „biorąc pod uwagę politykę energetyczną państwa oraz informacje zawarte w krajowym planie działania, a także tempo zmian techniczno-ekonomicznych w poszczególnych technologiach wytwarzania energii elektrycznej w instalacjach odnawialnych źródłach energii...”

Zgodnie z przyjętą przez parlament ustawą o odnawialnych źródłach energii inwestorzy uruchamiający po 1 stycznia 2016r. swoje mikroinstalacje OZE będą mogli otrzymywać preferencyjne, stałe w 15 – letnim okresie stawki za sprzedaż energii w ramach tzw. systemu taryf gwarantowanych.

Przyjęcie tego mechanizmu w ustawie o OZE stwarza jednak wątpliwości czy taryfy gwarantowane będzie można łączyć z dotacjami z programu „Prosument”. Nadzorujący program Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w swojej interpretacji stwierdza, że nie można określić, czy inwestorzy, którzy otrzymają dofinansowanie do instalacji z NFOŚiGW, będą mogli korzystać z taryf gwarantowanych. Ustawa nie wskazuje również na możliwość wyboru przez prosumenta formy pomocy, z której chce skorzystać.

Pojawiają się różne opinie i stanowiska instytucji z otoczenia OZE na ten temat. Jedną z nich jest opinia Instytutu Energetyki Odnawialnej, który uważa, że skorzystanie z taryf gwarantowanych przez inwestorów, którzy uruchomią swoje mikroinstalacje po 1 stycznia

termomodernizacji i remontów (Dz. U. Nr 223, poz. 1459, z 2009r. Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010r. Nr 76, poz. 493);

5) sporządzenie audytu energetycznego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów eksploatowanych budynków w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010r. Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011r. Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235), o powierzchni użytkowej powyżej 500 m², których jednostka sektora publicznego jest właścicielem lub zarządcą.

Gmina posiada obowiązujące dokumenty, które zakładają realizację takich działań.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy uwzględnia następujące działania:

Działania inwestycyjne:

- termomodernizacja budynków szkół, remiz OSP, domów ludowych i kultury oraz innych budynków komunalnych
- obiekty na terenie gminy Pilzno – okres realizacji 2016 – 2020,
- montaż instalacji OZE na budynkach szkolnych, remizach OSP, Domu Kultury, domach ludowych i innych budynkach komunalnych - teren gminy Pilzno – termin realizacji 2016 – 2020,
- modernizacja oświetlenia w budynkach szkół, remiz OSP na terenie gminy Pilzno – termin realizacji 2016 – 2020
- montaż instalacji fotowoltaicznych, solarnych na budynkach mieszkalnych osób fizycznych - termin realizacji 2015 – 2020
- termomodernizacja budynków mieszkalnych, wymiana źródła ciepła – termin realizacji 2016 – 2020.

Działania nieinwestycyjne:

- promocja i edukacja w ramach jednostek Urzędu Miejskiego obejmująca druk materiałów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących OZE,
- szkolenia propagujące stosowanie OZE przez przedsiębiorców,
- organizacja konkursów, happeningów i innych promujących działania zmniejszające zużycie energii i emisje zanieczyszczeń do powietrza oraz wykorzystanie OZE, a także działania mające wpływ na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii,
- zamówienia publiczne (np. wspieranie produktów i usług efektywnych energetycznie),
- planowanie przestrzenne, np. wspieranie inwestycji opartych o OZE,
- zarządzanie energetyczne obejmujące m.in. monitorowanie i aktualizację bazy danych emisji CO₂.

Termin realizacji 2015 – 2020.

9. Zakres współpracy z innymi gminami

Współpraca sąsiadujących ze sobą gmin w zakresie gospodarki energetycznej stanowi niezwykle istotny aspekt w odniesieniu do zapewnienia lokalnego ładu energetycznego. Część infrastruktury energetycznej ma charakter ponadgminny i wymaga współpracy celem optymalizacji wszystkich niezbędnych elementów. Z uwagi na to gminy powinny prowadzić wspólne projekty, propagować zbliżone kierunki racjonalizacji gospodarki energetycznej, tworzyć stowarzyszenia oraz związki gmin w celu programowania wspólnych, dużych inwestycji infrastrukturalnych.

Główne płaszczyzny współpracy sąsiadujących gmin są następujące:

- Programowanie inwestycji energetycznych (np. w OZE, infrastrukturę sieciową, zwiększenie bezpieczeństwa)
- Promocja proekologicznych nośników energii
- Współpraca przy zastosowaniu działań z zakresu efektywności energetycznej

Gmina Pilzno graniczy z następującymi gminami:

- Brzostek,
- Czarna,
- Dębica (gm. wiejska),
- Jodłowa.

Rysunek 4. Gmina Pilzno na tle gmin powiatu dębickiego

Współpraca z innymi gminami realizowana jest przede wszystkim przez przedsiębiorstwa energetyczne, które z uwagi na posiadaną infrastrukturę liniową (ciepłowniczą, elektroenergetyczną i gazowniczą) oraz jej przebieg koordynują działania z poszczególnymi samorządami.

System ciepłowniczy

Przez teren gminy nie przebiega sieć ciepłownicza, która wymagałaby określenia zasad współpracy z innymi gminami.

System elektroenergetyczny

Głównym punktem zasilania terenu Gminy Pilzno jest stacja 30/15 kV Pilzno. Energia elektryczna dostarczana jest poprzez dystrybucyjną sieć średniego napięcia 15 kV i 30 kV oraz stacje SN/nN i sieć niskiego napięcia 0,4 kV na terenie miasta i gminy Pilzno oraz do gmin sąsiednich. Gmina nie ma wpływu na sposób dystrybucji energii elektrycznej, który pozostaje w gestii TAURON Dystrybucja S.A. W przyszłości zakłada się, że ewentualna współpraca Gminy Pilzno z sąsiednimi gminami, odnośnie pokrywania potrzeb elektroenergetycznych, realizowana będzie głównie na szczeblu określonych powyżej i powstałych w przyszłości przedsiębiorstw energetycznych (przy koordynacji ze strony władz gminnych).

System gazowniczy

Na terenie gminy zlokalizowany jest Węzeł Pilzno-Wygoda współpracujący z gazociągami wysokiego ciśnienia: DN700 Sędziszów-Pogórska Wola (nowy), DN700 Sędziszów-Pogórska Wola (stary), DN400 Sędziszów- Pogórska Wola oraz DN250 Wygoda-Warzyce. Na węźle znajdują się 2 punkty wyjścia z których zasilane są gazociągi dystrybucyjne: gazociąg DN250 na kierunek Siołkowa oraz gazociąg DN250 na kierunek Mościce. Ponadto sieć dystrybucyjna na terenie gminy Pilzno jest zasilana ze stacji redukcyjno-pomiarowej Pilzno. Infrastruktura ta dostarcza energię także do gmin sąsiednich. Zainteresowane gminy nie mają wpływu na sposób dystrybucji gazu, który pozostaje w gestii Operatora GAZ System. W przyszłości zakłada się, że ewentualna współpraca Gminy Pilzno z gminami sąsiednimi, odnośnie pokrywania potrzeb gazowniczych, realizowana będzie głównie na szczeblu Operatora GAZ System S.A. (przy koordynacji władz ze strony władz gminnych). Przejawem tej współpracy powinno być dążenie do dalszej gazyfikacji nie zaopatrzonych w gaz ziemny obszarów gminy Pilzno i gmin sąsiadujących.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Pilźnie
mgr inż. Tadeusz Pieczonka

10. Spisy

Spis tabel

Tabela 1. Ludność wg grup wieku i płci w 2010 i 2014 roku.....	29
Tabela 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 roku.....	30
Tabela 3. Ruch naturalny ludności w 2014 roku.....	30
Tabela 4. Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku w 2014 roku.....	31
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki w 2014 roku.....	32
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w 2013 roku - wskaźniki.....	32
Tabela 7. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w 2013 roku.....	32
Tabela 8. Pomniki przyrody na terenie gminy Pilzno.....	34
Tabela 9. Kotłownie lokalne na terenie miasta i gminy Pilzno.....	39
Tabela 10. Zużycie ciepła na terenie gminy [TJ].....	44
Tabela 11. Wykaz stacji SN/nN na terenie Gminy Pilzno.....	45
Tabela 12. Dane dotyczące oświetlenia ulicznego.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 13. Oświetlenie drogowe na terenie gminy Pilzno.....	50
Tabela 14. Liczba warunków przyłączenia określonych na terenie Gminy Pilzno.....	55
Tabela 15. Wyciąg z Planu rozwoju TAURON Dystrybucja S.A. na lata 2015 - 2019 w zakresie dotyczącym zamierzeń inwestycyjnych i modernizacyjnych na terenie Gminy Pilzno.....	56
Tabela 16. Gazociągi wysokiego ciśnienia na terenie Gminy Pilzno.....	58
Tabela 17. Stacje gazowe na terenie gminy Pilzno.....	58
Tabela 18. Maksymalne przepływy w okresach letnich i zimowych.....	59
Tabela 19. Sieć gazowa w 2013 roku.....	60
Tabela 20. Przedsiębiorstwa obrotu gazem.....	61
Tabela 21. Zapotrzebowanie na energię w skali kraju w podziale na sektory i nośniki energii.....	63
Tabela 22. Prognoza ludności gminy do roku 2020.....	65
Tabela 23. Prognoza wielkości gospodarstwa domowego w województwie podkarpackim do roku 2020.....	66
Tabela 24. Prognoza zapotrzebowania na ciepło w Gminie Pilzno wg głównych sektorów zużycia do 2030 roku [GJ/rok].....	70
Tabela 25. Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną wg głównych sektorów zużycia do 2030 roku [MWh/rok].....	71
Tabela 26. Prognoza zapotrzebowania na gaz sieciowy w Gminie Pilzno [tys. m ³].....	73
Tabela 27. Likwidacja ogrzewania węglowego - podłączenie do sieci ciepłowniczej.....	78
Tabela 28. Likwidacja ogrzewania węglowego - zabudowa kotłowni gazowej wbudowanej.....	78
Tabela 29. Wskaźnikowe koszty modernizacji starej kotłowni węglowej do nowej z paleniskiem retortowym.....	79
Tabela 30. Zasoby energetyki słonecznej w Pilźnie (dane dla Dębicy).....	90

Tabela 31. Możliwa do uzyskania ilość energii przy stałym montażu ogniów z uwzględnieniem strat systemu.....	91
Tabela 32. Typy terenów pod względem zasobów energetycznych wiatru na wysokości 50 m	93
Tabela 33. Klasy szorstkości terenu przy energetycznym wykorzystaniu zasobów wiatru.	93
Tabela 34. Istotne czynniki wpływające na rozwój energetyki wiatrowej na terenie powiatu dębickiego	94
Tabela 35. Zestawienie podstawowych parametrów hydrogeotermalnych dla strefy obejmującej gminę Pilzno	96
Tabela 36. Potencjał biomasy leśnej na terenie powiatu dębickiego	99
Tabela 37. Potencjał energetyczny biogazu rolniczego na terenie powiatu dębickiego	99
Tabela 38. Porównanie źródeł biopaliw płynnych	102

Spis wykresów

Wykres 1. Zmiany zapotrzebowania na ciepło w Gminie Pilzno [GJ] wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku.	70
Wykres 2. Zmiany zapotrzebowania na energię elektryczną w Gminie Pilzno wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku.	72
Wykres 3. Zmiany zapotrzebowania na gaz sieciowy w Gminie Pilzno wg założonych wariantów rozwoju do 2030 roku.	74
Wykres 4. Produkcja energii z systemu PV 10kWp.	92

Spis rysunków

Rysunek 1. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy	49
Rysunek 2. Przebieg sieci gazowniczej na terenie gminy.....	59
Rysunek 3. Koszty użytkowania sprzętu.....	82
Rysunek 4. Gmina Pilzno na tle gmin powiatu dębickiego	109